

**BELEDİYELERDE MAHALLİ İDARELER
HESAP PLANININ İŞLEYİŞİ VE MUHASEBE
KULLANICILARININ MEMNUNİYET
DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ TRA1 BÖLGESİ**

Emir Taha TURHAN

**Yüksek Lisans Tezi
İşletme Ana Bilim Dalı
Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ
2025
Her Hakkı Saklıdır**

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI**

Emir Taha TURHAN

**BELEDİYELERDE MAHALLİ İDARELER HESAP PLANININ
İŞLEYİŞİ VE MUHASEBE KULLANICILARININ MEMNUNİYET
DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ TRA1 BÖLGESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ**

ERZURUM - 2025

TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

*Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum " BELEDİYELERDE MAHALLİ İDARELER HESAP PLANININ İŞLEYİŞİ VE MUHASEBE KULLANICILARININ MEMNUNİYET DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ TRA1 BÖLGESİ" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Gereğini bilgilerinize arz ederim *.*

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

06.08.2025

Emir Taha TURHAN

Aslı Islak İmzalıdır

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi **MADDE 6– (1)** Lisansüstü teze ilgili **patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda**, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz **makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış** ve internette paylaşılmaması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ danışmanlığında, Emir Taha TURHAN tarafından hazırlanan bu çalışma 06 / 08 / 2025 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından İşletme Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ	İmza:	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi	:Doç. Dr. Muhammet ÖZCAN	İmza:	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi	:Doç. Dr. Atila KARKACIER	İmza:	Aslı Islak İmzalıdır

Prof. Dr. Hanifi ŞAHİN
Enstitü Müdürü
Aslı Islak İmzalıdır

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
TABLolar DİZİNİ	VI
KISALTMALAR DİZİNİ	VII
TEŞEKKÜR	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK BELEDİYELER VE MAHALLİ İDARELER

1.1. BELEDİYELERİN TANIM, GÖREV VE SORUMLUKLARI, FAALİYET ALANLARI VE MALİ YAPISI	4
1.1.1. Belediyeler	4
1.1.2. Belediyelerin Görev, Sorumlulukları Ve Faaliyet Alanları	6
1.1.3. Belediyelerin Mali Yapısı ve Kaynakları.....	8
1.1.4. Türkiye'de Belediye Yönetim Modeli	11
1.1.5. Belediyelerde Kamu Mali Yönetimi İlkeleri ve Mevzuat	13
1.2. BELEDİYELERDE MUHASEBE VE MALİ YÖNETİM SÜREÇLERİ	16
1.2.1. Belediye Muhasebesinin Tanımı ve Kapsamı	18
1.2.2. Belediyelerde Gelir ve Gider Yönetimi	18
1.2.3. Belediye Muhasebe Sistemi ile Merkezî Yönetim Muhasebesi Arasındaki Farklar	20
1.2.4. Tahakkuk Esaslı Muhasebe Uygulamaları ve Belediyelere Etkileri	21
1.3. MAHALLİ İDARELERİN KAPSAMI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE SINIFLANDIRILMASI.....	23
1.3.1. Mahalli İdareler Kavramı ve Yerel Yönetimlerin Önemi	24
1.3.2. Mahalli İdareler Hesap Planının Tanımı ve Önemi.....	26
1.3.3. Geçmişten Günümüze Mahalli İdarelerin Tarihsel Gelişimi	27
1.3.4. Türkiye’ de Mahalli İdarelerin Sınıflandırılması	28

İKİNCİ BÖLÜM

MAHALLİ İDARELER HESAP PLANI VE İŞLEYİŞİ

2.1. MAHALLİ İDARELER HESAP PLANI	30
2.1.1. Mahalli İdareler Hesap Planının Tanımı ve Önemi.....	31
2.1.2. Türkiye'de Mahalli İdareler Hesap Planının Tarihsel Gelişimi.....	32
2.1.3. Mahalli İdareler Hesap Planında Kullanılan Hesap Grupları.....	33
2.1.4. Belediye Muhasebe Sisteminde Mahalli İdareler Hesap Planının Uygulanışı..	34
2.1.5. Mahalli İdareler Hesap Planının Denetimi ve Şeffaflık İlkesi	35
2.2. MUHASEBE KULLANICILARI VE MEMNUNİYET DÜZEYİ.....	37
2.2.1. Muhasebe Kullanıcıları Kimlerdir?.....	40
2.2.2. Belediye Muhasebe Süreçlerinde Çalışanların Rolü	42
2.2.3. Muhasebe Kullanıcılarının Hesap Planı Algıları ve Memnuniyet Faktörleri ...	43
2.2.4. Belediyelerde Muhasebe Kullanıcılarının Karşılaştığı Sorunlar.....	45
2.3. BELEDİYELERDE MUHASEBE SÜREÇLERİNİN DİJİTALLEŞMESİ VE	
TEKNOLOJİK UYGULAMALAR	46
2.3.1. Belediyelerde e-Muhasebe Uygulamaları	49
2.3.2. Dijitalleşmenin Belediye Muhasebesine Etkileri	51
2.4. YEREL YÖNETİMLERDE MUHASEBE VE FİNANSAL YÖNETİMDE	
ULUSLARARASI STANDARTLAR.....	52
2.4.1. Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS) ve Belediyeler ...	53
2.4.2. Avrupa ve ABD'de Belediye Muhasebe Uygulamaları.....	54
2.4.3. Türkiye'deki Belediye Muhasebesi ile Uluslararası Standartların	
Karşılaştırılması	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELEDİYELERDE MAHALLİ İDARELER HESAP PLANININ İŞLEYİŞİ VE MUHASEBE KULLANICILARININ MEMNUNİYET DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA TRA1 BÖLGESİ

3.1. LİTERATÜR TARAMASI	57
3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ	61
3.3. EVREN VE ÖRNEKLEM	62
3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	62

3.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	63
3.6. VERİ ANALİZ YÖNTEMİ.....	64
3.7. GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK.....	65
3.8. BULGULAR	66
3.8.1. Katılımcılara Ait Özellikler.....	66
3.8.2. Muhasebe Kullanıcılarının Mahalli İdareler Hesap Planının Uygulamasına Yönelik Algıları.....	66
3.8.3. Muhasebe Kullanıcılarının Hesap Planı İşleyişine Yönelik Memnuniyet Düzeyleri	71
3.8.4. Mesleki Deneyim, Eğitim Düzeyi Ve Görev Süresine Göre Memnuniyet Düzeylerinin İlişkisel Analizi.....	76
3.8.5. Belediyelerde Muhasebe Süreçlerinde Karşılaşılan Temel Sorunlar	82
3.8.6. Muhasebe Süreçlerinin Etkinliğini Artırmaya Yönelik Katılımcı Önerileri	86
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
KAYNAKÇA	95
EKLER.....	101
EK 1. TRA1 BÖLGESİ BELEDİYELERİNDE MAHALLİ İDARELER HESAP PLANININ İŞLEYİŞİ VE MUHASEBE KULLANICILARININ MEMNUNİYET DÜZEYİ ANKET FORMU	101
ÖZGEÇMİŞ.....	105

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****BELEDİYELERDE MAHALLİ İDARELER HESAP PLANININ İŞLEYİŞİ VE
MUHASEBE KULLANICILARININ MEMNUNİYET DÜZEYİNİN
ÖLÇÜLMESİ TRA1 BÖLGESİ****Emir Taha TURHAN****Tez Danışmanı: Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ****2025, 105 sayfa****Jüri: Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ****Doç. Dr. Muhammet ÖZCAN****Doç. Dr. Atila KARKACIER**

Bu araştırma, TRA1 Bölgesi'nde (Erzurum, Erzincan ve Bayburt) faaliyet gösteren belediyelerde mahallî idareler hesap planının işleyişini incelemek ve bu planı uygulayan muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyini ölçmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmış ve veri toplama aracı olarak yapılandırılmış anket formu tercih edilmiştir. Katılımcılar, bölgedeki belediyelerin muhasebe birimlerinde çalışan ve hesap planının uygulanmasına doğrudan katkı sunan muhasebe personelinde oluşmaktadır. Veriler Google Forms aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmış ve SPSS 27.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ANOVA, Pearson korelasyon ve çoklu regresyon analizleri uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, mahallî idareler hesap planına yönelik kullanıcı algıları ve memnuniyet düzeyleri genel olarak orta-üst düzeydedir. Katılımcıların en çok yazılım uyumsuzluğu, mevzuat değişikliklerinin takibi ve personel eksikliği gibi yapısal sorunlardan yakındıkları görülmüştür. Memnuniyet düzeyinin en güçlü yordayıcısının planın anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği olduğu, eğitim düzeyinin memnuniyet üzerinde anlamlı bir katkı sunduğu, ancak mesleki deneyimin bu bağlamda sınırlı etki gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca, belediye ölçeğine göre algı ve memnuniyet puanlarının anlamlı biçimde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, yazılım entegrasyonunun artırılması, mevzuatın sadeleştirilmesi, hizmet içi eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve personel kapasitesinin güçlendirilmesi yönünde öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mahallî idareler, hesap planı, muhasebe, belediye, memnuniyet düzeyi

ABSTRACT**MASTER'S THESIS****FUNCTIONING OF LOCAL ADMINISTRATIONS' ACCOUNTING PLAN IN
MUNICIPALITIES AND MEASURING THE SATISFACTION LEVEL OF
ACCOUNTING USERS TRA1 REGION****Emir Taha TURHAN****Advisor: Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ****2025, 105 pages****Jury: Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ****Assoc. Prof. Dr. Muhammet ÖZCAN****Assoc. Prof. Dr. Atila KARKACIER**

This research was conducted to examine the functioning of the local administrations' accounting plan in municipalities operating in the TRA1 Region (Erzurum, Erzincan and Bayburt) and to measure the satisfaction level of accounting users who implement this plan. In the research, the descriptive scanning model, one of the quantitative research methods, was used and a structured survey form was preferred as the data collection tool. The participants consisted of accounting personnel working in the accounting units of the municipalities in the region and directly contributing to the implementation of the accounting plan. The data were collected online via Google Forms and analyzed using the SPSS 27.0 program. In the analysis process, independent sample t-test, one-way ANOVA, Pearson correlation and multiple regression analyses were applied in addition to descriptive statistics. According to the research findings, user perceptions and satisfaction levels regarding the local administrations' chart of accounts are generally at medium-high levels. It was observed that the participants complained the most about structural problems such as software incompatibility, monitoring of legislative changes and personnel shortage. It was determined that the strongest predictor of the satisfaction level was the comprehensibility and applicability of the plan, the level of education made a significant contribution to satisfaction, but professional experience had a limited effect in this context. In addition, it was determined that perception and satisfaction scores differed significantly according to the municipality scale. As a result of the research, suggestions were made to increase software integration, simplify the legislation, expand in-service training programs and strengthen personnel capacity.

Keywords: Local administrations, chart of accounts, accounting, municipality, satisfaction level

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	66
Tablo 3.2. “Algılar” Alt Ölçeği Madde Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler	67
Tablo 3.3. Belediye Türüne Göre “Algılar” Alt Ölçeği Ortalama Puanları	69
Tablo 3.4. “Memnuniyet” Alt Ölçeği Madde Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler	71
Tablo 3.5. Cinsiyete Göre Toplam Memnuniyet Puanı (Bağımsız Örneklem t-Testi) ..	74
Tablo 3.6. Eğitim Düzeyine Göre Memnuniyet Puanları (Tek Yönlü ANOVA)	75
Tablo 3.7. Seçilmiş Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyonları.....	76
Tablo 3.8. Çoklu Doğrusal Regresyonla Memnuniyetin Yordanması	79
Tablo 3.9. Açık Uçlu Yanıtlardan Kodlanan Sorun Kategorileri.....	82
Tablo 3.10. Belediye Türüne Göre En Sık Bildirilen Sorunların Dağılımı.....	84
Tablo 3.11. Tematik Analizle Sınıflandırılan İyileştirme Önerileri	87

KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
AB	: Avrupa Birliği
AT	: Avrupa Topluluğu
D.S.İ.	: Devlet Su İşleri
İ.İ.B.F.	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
M.P.M.	: Milli Prodüktivite Merkezi
M.T.A.	: Maden Tetkik ve Arama
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
OPEC	: Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
USA	: Amerika Birleşik Devletleri

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmanın ortaya çıkmasında değerli bilgi ve deneyimleriyle bana rehberlik eden, her aşamada sabır ve anlayışla yolumu açan danışman hocam sayın Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Bu sürecin en kıymetli destekçileri olan annem ve babama; hayatım boyunca üzerimde hiçbir zaman eksik etmedikleri emekleri, özverileri, fedakârlıkları ve dualarıyla bugünlere gelmemi sağladıkları için en derin şükranlarımı sunarım

Hayat yolculuğum boyunca yanımda olan, her koşulda desteğini hissettiren ağabeyime, kıymetli yengeme ve gözümün nuru yeğenime de özellikle teşekkür ederim.

Hayat yolculuğumda bana her zaman güç veren, varlığıyla huzur bulduğum sevgili eşime, sabrın, anlayışın ve inancın için sonsuz teşekkür ederim. Her zaman yanımda oluştun, en zor anlarda bile bana umut oldun.

Ve kızım Alya Beliz henüz çok küçük yaşında babasına en çok ihtiyacı olduğu anlarda sabırla bekleyen, zamanımı ve ilgimi paylaşmayı öğrenen, gülüşüyle bana umut, varlığıyla ilham olan canım kızım sana teşekkür etmek, sadece bir cümleyle mümkün değil. İyi ki varsın.

Erzurum, 2025

Emir Taha TURHAN

GİRİŞ

Yerel yönetimlerin mali yönetimi, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı açısından büyük önem taşımaktadır. Belediyeler, mahalli idareler hesap planı çerçevesinde muhasebe işlemlerini yürütmekte ve bu süreçlerin düzenli ve şeffaf olması kamu mali yönetimi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Ancak belediyelerdeki muhasebe süreçlerinin etkinliği ve hesap planının kullanıcılar tarafından nasıl algılandığına dair yeterli düzeyde araştırma bulunmamaktadır.

Bu araştırma, TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerin muhasebe birimlerinde görev yapan kullanıcıların, mahalli idareler hesap planının işleyişine yönelik algılarını ve memnuniyet düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle, hesap planının uygulanmasında karşılaşılan zorluklar, kullanıcıların yaşadığı problemler ve sistemin etkinliğini artırmaya yönelik öneriler ele alınacaktır.

Araştırmanın alt problem soruları şunlardır:

1. Belediyelerde mahalli idareler hesap planının uygulanmasına yönelik muhasebe kullanıcılarının algıları nasıldır?
2. Muhasebe kullanıcılarının hesap planı işleyişine yönelik memnuniyet düzeyleri nelerdir?
3. Muhasebe kullanıcılarının mesleki deneyimi, eğitim düzeyi ve görev süresi ile hesap planına yönelik memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Belediyelerde muhasebe süreçlerinin işleyişinde karşılaşılan temel sorunlar nelerdir?
5. Belediyelerde muhasebe süreçlerinin daha etkin hale getirilmesi için hangi öneriler geliştirilmelidir?

Bu araştırmanın temel amacı, TRA1 Bölgesi'ndeki (Erzurum, Erzincan ve Bayburt) belediyelerde mahalli idareler hesap planının işleyişini analiz etmek ve muhasebe kullanıcılarının sistemden memnuniyet düzeylerini ölçmektir. Bu bağlamda, belediyelerde muhasebe sisteminin etkinliğini artırmak için yapılması gereken iyileştirmeler belirlenerek yerel yönetimlerin daha şeffaf ve verimli bir mali yönetim sergilemesine katkı sunulması hedeflenmektedir.

Araştırma, muhasebe kullanıcılarının mesleki deneyim, eğitim düzeyi ve görev süreleri gibi değişkenlerin memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkisini inceleyerek, belediye muhasebesinde karşılaşılan zorlukları ve bu sistemin nasıl daha iyi hale getirilebileceğine dair öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular ışığında, belediyelerin muhasebe süreçlerini daha etkin yönetebilmeleri için karar alıcılara ve politika yapıcılara rehberlik edecek çıkarımlarda bulunulacaktır.

Belediyeler, yerel yönetimlerin temel yapı taşları olup, mali süreçlerin yönetimi kamu kaynaklarının doğru ve şeffaf kullanımında büyük bir rol oynamaktadır. Mahalli idareler hesap planının işleyişi, yalnızca belediye çalışanlarını değil, aynı zamanda belediye hizmetlerinden faydalanan vatandaşları ve yerel yönetimlerin genel işleyişini de doğrudan etkilemektedir. Ancak, bu sistemin kullanıcılar tarafından nasıl algılandığı ve işleyişinde karşılaşılan sorunlar hakkında literatürde sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır.

Bu araştırma, TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerde muhasebe süreçlerinin nasıl işlediğini, sistemin kullanıcı memnuniyeti açısından değerlendirilmesini ve iyileştirme gerektiren yönlerin tespit edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, belediyelerde mali yönetimin nasıl daha şeffaf ve etkin hale getirilebileceği konusunda öneriler sunarak, hem akademik hem de uygulamalı alana katkı sağlayacaktır.

Elde edilecek veriler, belediyelerde muhasebe süreçlerine dair politika geliştirme sürecinde kullanılabilirken, yerel yönetimlerin muhasebe süreçlerini iyileştirmek isteyen karar vericiler için de önemli bir rehber olacaktır. Özellikle, mahalli idarelerde bütçe yönetimi, şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından bu araştırmanın sonuçlarının, kamu mali yönetimi politikalarının geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

- Araştırma, TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerin muhasebe birimlerinde görev yapan muhasebe kullanıcıları ile sınırlıdır.
- Araştırma sadece Google Forms aracılığıyla toplanan anketlerle sınırlıdır.
- Belediyelerde görev yapan muhasebe kullanıcıları anket sorularını doğru ve samimi bir şekilde yanıtlamıştır.
- Mahalli idareler hesap planı uygulamaları TRA1 Bölgesi'nde homojen bir yapıdadır ve bölge geneline dair genel geçer çıkarımlar yapılmaktadır.

- Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları (anketler) geçerli ve güvenilirlerdir.

Araştırmanın birinci bölümünde, ilk olarak belediyelerin ve diğer mahallî idarelerin temel özelliklerini, mali yapılarını ve muhasebe süreçlerini teorik bir çerçevede ele almaktadır. Bu bölümde, belediye muhasebe sisteminin merkezi yönetimden farkları ve tahakkuk esaslı muhasebenin etkileri gibi konulara değinilmektedir.

Tezin ikinci bölümünde, çalışmanın temelini oluşturan Mahalli İdareler Hesap Planı detaylı bir şekilde incelenmiştir.. Bu bölümde Mahalli İdareler Hesap Planı 'nın tanımı, tarihsel gelişimi ve belediye muhasebesindeki uygulanışı anlatılmaktadır. Ayrıca, muhasebe personelinin hesap planına dair algıları ve memnuniyet düzeyleri analiz edilmekte, bu süreçteki dijitalleşme ve uluslararası muhasebe standartlarıyla olan karşılaştırmalara da yer verilmektedir.

Son olarak, tezin üçüncü bölümünde, TRA1 bölgesindeki belediyelerde yapılan saha araştırmasının metodolojisi ve bulguları sunulmaktadır. Bu bölümde, katılımcıların demografik özellikleri, hesap planı algıları ve memnuniyet düzeylerine dair analizler yer almaktadır. Ayrıca, muhasebe süreçlerinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri, katılımcıların görüşleri doğrultusunda detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK BELEDİYELER VE MAHALLİ İDARELER

Bu bölümde, belediyelerin tanımı, görev ve sorumlulukları ile faaliyet alanları ve mali yapısı ele alınacaktır. Türkiye’deki belediye yönetim modeli ile kamu mali yönetimi ilkeleri ve ilgili mevzuat incelenecektir. Ayrıca, belediyelerde uygulanan muhasebe ve mali yönetim süreçleri değerlendirilerek, gelir-gider yönetimi ve muhasebe sistemlerinin özellikleri ortaya konacaktır. Son olarak, mahallî idarelerin kapsamı, tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki idari sınıflandırmaları açıklanacaktır.

1.1. BELEDİYELERİN TANIM, GÖREV VE SORUMLUKLARI, FAALİYET ALANLARI VE MALİ YAPISI

Yerel yönetim, belirli bir coğrafi alanda yaşayan halkın ortak ve yerel nitelikteki kamu hizmetlerinin sunulması amacıyla oluşturulan, özerk ve demokratik esaslara dayalı, kamu tüzel kişiliğine sahip idari yapıları ifade eder. Bu yapılar, seçimle işbaşına gelen yerel yöneticiler aracılığıyla yönetilir.

Yerel yönetimlerin en temel yapı taşlarından biri olan belediyeler, kamu hizmetlerinin halkla en yakın temas içinde yürütüldüğü örgütlenme biçimidir. Belediyeler, bir yerleşim alanı içerisindeki mahallî müşterek ihtiyaçların karşılanmasını sağlamak üzere kurulan ve halkın doğrudan katılımıyla yöneticileri belirlenen, kamu tüzel kişiliğine sahip idari yapılardır.

Türkiye’de belediyelerin hukuki dayanağı, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu kanunun 3. maddesine göre belediye; “belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından oluşturulan, idari ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir” (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005 Madde 3)

1.1.1. Belediyeler

Belediyeler, belirli bir coğrafi sınır içerisinde yaşayan halkın ortak ve yerel nitelikli hizmet ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş, kamu tüzel kişiliğine sahip yerel yönetim

birimleridir. Anayasaya göre, yerinden yönetim ilkesi esas alınarak oluşan belediyeler, halkın seçim yoluyla katıldığı, özerk ve mali yetkilere sahip idarelerdir (T.C. Anayasası, md.127). 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediye; belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilen kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır (Resmî Gazete, 2005).

Belediyecilik kavramının Osmanlı Dönemi'ne kadar uzanan bir tarihi vardır. Modern anlamda ilk belediye, 1855 yılında İstanbul Şehremaneti'nin kurulmasıyla başlamıştır. 1869 yılında yayınlanan Dersaadet Belediye Nizamnamesi ile belediye hizmetleri kurumsallaşmaya başlamıştır (Ortaylı, 1995 : 87-92-93). Türkiye'de belediyelerin hukukî yapısı, Cumhuriyet dönemiyle birlikte 1930 tarihli 1580 sayılı Kanun ile oluşturulmuştur. Bu yasal altyapı, yerel yönetimlerin çağdaş gereksinimlerine yanıt verebilmek amacıyla 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ile yenilenerek bugünkü modern yapısını kazanmıştır (Kural, 2018 : 38).

Belediyeler, kamu tüzel kişiliğine sahip olmaları nedeniyle anayasal ve yasal yetkilere sahiptir. Belediye yönetimi üç temel organdan oluşur:

- Belediye Başkanı: Yürütmeden sorumlu ve halk tarafından seçilir.
- Belediye Meclisi: Kanunlarla belirlenen çerçevede karar alma organıdır.
- Belediye Encümeni: Başkan ve belirli sayıda seçilmiş üyeden oluşur ve uygulama kararları alır. Belediyeler ayrıca büyükşehir, il, ilçe ve belde belediyeleri olarak sınıflandırılabilir.

Belediyeler, yerel demokrasi ve halk katılımının temel taşıdır. Tarihsel gelişimi Osmanlı'dan Cumhuriyet'e kadar uzanan bu kurumlar, günümüzde sosyal belediyecilik anlayışıyla hizmet vermektedir. Anayasa ve yasal dayanaklarla güçlendirilen yapısı, halkın beklenti ve ihtiyaçlarına uygun şekilde gelişime açıktır.

Birleşmiş Milletler Yerel Yönetim Şartı'nda da belirtildiği üzere, belediyeler vatandaşların yönetime katılımını sağlayan, hizmetin halka en yakın noktadan verilmesini amaçlayan kurumlar olarak tanımlanmıştır (UN-Habitat, 2005).

1.1.2. Belediyelerin Görev, Sorumlulukları Ve Faaliyet Alanları

Belediyeler, halkın doğrudan ihtiyaç duyduğu yerel hizmetlerin sunulmasında başat rol oynayan yerel yönetim birimleridir. Bu hizmetlerin niteliği, kapsamı ve sınırları, Türkiye’de 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. ve 15. maddelerinde açıkça tanımlanmıştır.

A. Zorunlu Görevler (Madde 14).

Belediyeler, kanunla kendilerine verilmiş olan bazı görevleri **zorunlu** olarak yerine getirmekle yükümlüdür. Bu görevler şunlardır:

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı hizmetlerini sağlamak,
- Çevre ve temizlik hizmetlerini yürütmek,
- Zabıta, itfaiye, defin işlemleri ve mezarlık hizmetlerini sunmak,
- Şehir içi ulaşım düzenlemelerini yapmak,
- Sosyal yardım ve hizmetleri sağlamak (örneğin; engellilere, yaşlılara, kadınlara yönelik destekler).

(5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005 Madde 14)

B. İsteğe Bağlı Görevler (Madde 14, ikinci fıkra)

Belediyeler, imkânları doğrultusunda halkın kültürel ve sosyal gelişimini desteklemek amacıyla bazı görevleri **isteğe bağlı olarak** da üstlenebilir. Bunlar:

- Kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlemek,
- Spor tesisleri açmak,
- Turizmi teşvik edici faaliyetlerde bulunmak,
- Meslek edindirme kursları düzenlemek gibi hizmetleri içerir.

C. Yetki ve İmtiyazlar (Madde 15)

Belediyelerin kanunla tanınan bazı **yetki ve ayrıcalıkları** da vardır. Örneğin:

- Ruhsat verme ve denetim yapma yetkisi (işyerleri, yapılar vs.)
- Kamuya açık alanları düzenleme ve denetleme (parklar, pazar yerleri, yollar)
- Belediye vergileri ve harçlarını toplama yetkisi

(5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005 Madde 15)

Belediyeler, bir yerleşim biriminde yaşayan halkın yaşam kalitesini artırmak ve temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çok çeşitli alanlarda faaliyet gösteren yerel yönetim birimleridir. Bu faaliyet alanları, **5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. ve 15. maddelerinde** açık şekilde belirlenmiştir.

1. Altyapı ve İmar Faaliyetleri

Belediyeler, kentsel gelişimi sağlamak için:

- İmar planlarının hazırlanması ve uygulanması,
- Yol, kaldırım, köprü, park ve bahçe gibi altyapı yatırımlarının yapılması,
- Su, kanalizasyon ve yağmur suyu sistemlerinin işletilmesi gibi görevleri yürütür.

2. Temizlik ve Çevre Koruma

- Katı atıkların toplanması ve geri dönüşüm hizmetleri,
- Çevre düzenlemeleri,
- Hava, su ve toprak kirliliğini önleyici önlemler.

3. Zabıta ve İtfaiye Hizmetleri

- Belediye zabıtası aracılığıyla kent düzenini sağlama, denetim yapma,
- Yangın söndürme, kurtarma ve afet anında müdahale hizmetlerini yürütme.

4. Sağlık ve Sosyal Hizmetler

- Sağlık ocakları, aile sağlığı merkezleri açma,
- Engelli, yaşlı ve çocuklara yönelik sosyal yardım faaliyetleri,
- Aşevi ve sosyal yardım kartı uygulamaları.

5. Kültürel ve Eğitsel Faaliyetler

- Kültür merkezleri, kütüphaneler, tiyatrolar açmak,
- Festivaller, seminerler ve kültürel etkinlikler düzenlemek,
- Meslek edindirme kursları ve sanat atölyeleri sunmak.

6. Spor ve Gençlik Hizmetleri

- Spor sahaları, yüzme havuzları ve spor salonları açmak,
- Gençlik merkezleri ve yaz spor okulları düzenlemek.

7. Ulaşım Hizmetleri

- Toplu taşıma sistemlerini kurmak ve işletmek (otobüs, minibüs, tramvay vb.),
- Trafik düzenlemeleri ve otopark hizmetlerini sağlamak.

8. Ekonomik Gelişim ve İstihdam

- Yerel ekonomiyi canlandırmak için sanayi ve ticaret alanları düzenlemek,
- Pazar yerleri, fuarlar ve sergiler düzenleyerek küçük esnafı desteklemek.

1.1.3. Belediyelerin Mali Yapısı ve Kaynakları

Belediyelerin mali yapısı, yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerin kapsamını, kalitesini ve sürdürülebilirliğini doğrudan belirleyen temel faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir (İpek, 2018 : 4-5). Kamu yönetimi sisteminde belediyelerin finansal gücü, yerel kalkınma politikalarının uygulanabilirliği açısından kritik bir rol oynamaktadır (Cavlak, 2024 : 32). Yerel yönetimlerin mali sürdürülebilirliği, merkezi yönetimden aktarılan paylar, yerel vergiler, harçlar, mal ve hizmet satışlarından elde edilen gelirler, bağışlar ve borçlanma gibi çeşitli gelir kaynakları üzerinden sağlanmaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 52-53). Bu gelir kaynakları, belediyelerin harcamalarını finanse etmelerine ve yerel hizmetlerin yürütülmesini sağlamalarına olanak tanımaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 89). Ancak, belediyelerin mali yönetim süreçleri, kamu mali yönetimi ilkeleri doğrultusunda şekillendirilmekte olup, mali disiplini koruma, hesap verebilirliği artırma ve kamu kaynaklarını etkin kullanma zorunluluğu taşımaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 2-5).

Belediyelerin en önemli gelir kaynaklarından biri, merkezi yönetim tarafından aktarılan paylardır (Gandar vd., 2022 : 33). Türkiye’de genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere belirli oranlarda pay aktarılmakta ve bu kaynaklar, belediyelerin toplam gelirleri içinde büyük bir ağırlığa sahip olmaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 428). Merkezi yönetim tarafından yerel yönetimlere sağlanan mali destek, belediyelerin finansal bağımsızlığını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, merkezi yönetimden gelen paylara yüksek oranda bağımlı olan belediyelerin mali özerklik düzeyleri düşmektedir. (Kılıç, 2021: 89).

Bu durum, yerel yönetimlerin gelirlerini artırma konusunda merkezi otoriteye bağımlı hale gelmelerine ve mali karar alma süreçlerinde esnekliklerinin sınırlandırılmasına neden olmaktadır 7(Zeytin vd., 2015 : 66-67). Merkezi bütçeden aktarılan payların belirlenmesi, yasal düzenlemeler çerçevesinde yapılmakta ve bu paylar, belediyelerin nüfus büyüklüğü, ekonomik kapasitesi ve hizmet alanlarına göre farklılık göstermektedir (Güngörmüş vd., 2001 : 31).

Belediyelerin bir diğer önemli gelir kaynağı, yerel vergilerden elde edilen gelirlerdir" (Ağcakaya, 2009 : 12) Belediyeler, emlak vergisi, çevre temizlik vergisi, ilan ve reklam vergisi gibi yerel düzeyde topladıkları çeşitli vergiler aracılığıyla kendi mali kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu vergiler, merkezi yönetim transferlerine olan bağımlılıklarını azaltarak yerel yönetimlerin mali özerkliğini güçlendirme potansiyeli taşır. (Gençkaya, 2017: 85).

Türkiye'deki belediyelerin bütçe yapıları incelendiğinde, yerel vergi gelirleri gibi öz kaynaklarının yetersiz olduğu ve merkezi idareden gelen transferlere aşırı derecede bağımlı oldukları görülmektedir. Bu finansal bağımlılık, belediyelerin kendi mali kararlarını bağımsız bir şekilde almasını engelleyen temel bir sorundur. (Sözen, 2018: 98).

Yerel vergi gelirlerinin etkin bir şekilde artırılması için belediyelerin vergi toplama kapasitelerini güçlendirmeleri, kayıt dışı ekonomi ile mücadele etmeleri ve yerel ekonomik faaliyetleri destekleyici politikalar geliştirmeleri gerekmektedir (Cavlak, 2024 : 45).

Belediyeler, yerel halkın kullanımına sunulan çeşitli mal ve hizmetlerden de gelir elde etmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 53). Belediyelerin sağladığı ulaşım, otopark, su ve kanalizasyon hizmetleri gibi temel kamu hizmetlerinden alınan ücretler, belediye bütçelerinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 106). Ayrıca, belediyeler mülkiyetinde bulunan taşınmazların kiralanması, işletilmesi veya satılması yoluyla da gelir elde edebilmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 6-17). Kamu hizmetlerinden elde edilen gelirlerin artırılması, belediyelerin finansal sürdürülebilirliğini destekleyen önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Gandar vd., 2022 : 15-73). Ancak, bu gelirlerin belirlenmesinde sosyal adalet ilkeleri göz önünde bulundurulmalı ve

halkın temel hizmetlere erişiminin engellenmemesi sağlanmalıdır (Türkoğlu vd., 2014 : 429).

Belediyelerin mali yapısını güçlendiren önemli unsurlardan biri, bağışlar ve hibeler gibi diğer gelir kaynaklarıdır. Bu gelirler, yerel yönetimlerin finansal kaynaklarını çeşitlendirmesine ve projelerini desteklemesine yardımcı olur. (Kural, 2018 : 41).

Kamu kurumları, ulusal ve uluslararası kuruluşlar, özel sektör veya bireysel bağışçılar tarafından yapılan mali destekler, belediyelerin belirli projelerini finanse etmelerine yardımcı olmaktadır (Zeytin vd., 2015 : 26-37-48). Avrupa Birliği fonları, Dünya Bankası kredileri ve çeşitli uluslararası kalkınma ajansları tarafından sağlanan hibeler, belediyelerin altyapı yatırımları, çevre projeleri ve sosyal kalkınma programlarını finanse etmek için önemli kaynaklar arasında yer almaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 7). Ancak, bu tür finansman kaynaklarının belediyeler tarafından etkin bir şekilde kullanılabilmesi için şeffaf ve hesap verebilir mekanizmaların geliştirilmesi gerekmektedir (Ağcakaya, 2009 : 11).

Belediyeler, altyapı ve kentsel dönüşüm gibi yüksek maliyetli ve büyük ölçekli yatırım projelerini finanse etmek için borçlanma yöntemine başvurmaktadır. Bu yöntem, yerel yönetimlerin uzun vadeli projeler için gerekli sermayeyi temin etmesinde önemli bir finansman aracıdır. (Yıldız, 2020: 75).

Belediyeler, altyapı, ulaşım ve çevre düzenlemesi gibi yüksek maliyetli ve uzun vadeli yatırımları finanse etmek için iç ve dış borçlanma yollarına başvurabilir. Bu kapsamda, ulusal ve uluslararası finans kuruluşları, belediyelerin kredi alabileceği temel kaynaklar arasında yer almaktadır.(Akıncı, 2015 : 165)

Belediyelerin borçlanma yetkileri belirli sınırlandırmalara tabi olup, borçlanma kapasiteleri yasal düzenlemeler çerçevesinde denetlenmektedir (Cavlak, 2024 : 62). Uzun vadeli finansal sürdürülebilirlik açısından belediyelerin borçlanma politikalarını dikkatli bir şekilde planlamaları, yüksek borç seviyelerinin mali dengeleri bozmasını engellemeleri gerekmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 54).

Belediyelerin mali yapılarının sürdürülebilirliği, mali yönetim ilkelerine uygun olarak yürütülen bütçeleme ve harcama politikalarına bağlıdır (Haftacı & Badem, 2006 : 106). Kamu mali yönetiminde hesap verebilirlik, mali disiplin ve şeffaflık ilkeleri, belediyelerin mali süreçlerinin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır (Bilge &

Küçükaycan, 2014 : 2-4-20). Sayıştay denetimleri, iç kontrol mekanizmaları ve bağımsız mali denetim uygulamaları, belediyelerin mali yapılarının sağlıklı bir şekilde işlemesine katkı sağlamaktadır (Gandar vd., 2022 : 15-73). Ancak, bazı belediyelerde mali yönetim süreçlerinde yolsuzluk, bütçe açıkları ve kaynak israfı gibi sorunlar yaşanmakta ve bu durum kamu hizmetlerinin etkin sunulmasını engellemektedir (Türkoğlu vd., 2014 : 429).

Yerel yönetimlerin mali yapısının güçlendirilmesi amacıyla, belediyelerin finansal kapasitelerini artırmaya yönelik stratejiler geliştirilmekte ve bu yönde çeşitli reformlar gerçekleştirilmektedir. (Karagöz, 2019: 61).

Belediyelerin öz gelirlerini artırmak için yerel ekonomik faaliyetleri teşvik etmeleri, yatırım ortamını iyileştirmeleri ve maliyet-etkin hizmet sunumuna odaklanmaları gerekmektedir (Zeytin vd., 2015 : 2-29-36-152). Ayrıca, belediyelerin mali sürdürülebilirliğini artırmak amacıyla yeni gelir kaynakları yaratma konusunda inovatif yaklaşımlar benimsemeleri önem taşımaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 5-8).

1.1.4. Türkiye'de Belediye Yönetim Modeli

Türkiye’de belediye yönetim modeli, yerel yönetimler sisteminin temel unsurlarından biri olarak yapılandırılmış ve anayasal çerçevede şekillendirilmiştir (Karasar vd., 2015). Kamu yönetiminin yerel düzeyde işleyişinde, belediyeler halka yönelik kamu hizmetlerini yerine getirmekle görevli temel yerel idare birimleri olarak öne çıkmaktadır. Bu yorumlama, orijinal cümlelerin anlamını korurken farklı bir ifade ve cümle yapısıyla oluşturulmuştur. (Karatepe, 2018: 27).

Türkiye'de yerel yönetimler, merkezi idarenin denetimi ve gözetimi altında çalışmalarını sürdürmekle birlikte, kendilerine ait görev ve yetkilere sahip, bağımsız karar alma yetisi olan kuruluşlardır. Bu durum, idari yapıda yetki ve sorumlulukların hem merkezi hem de yerel düzeyde paylaşıldığı karma bir sistemin varlığını ortaya koyar.." (Eryılmaz, 2019 : 112).

Belediye yönetiminde yetki dağılımı, yerel hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir (İpek, 2018 : 6-7). Türkiye’de belediyelerin idari yapılanması, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve belde belediyeleri olmak üzere dört temel kategori altında ele alınmaktadır (Cavlak, 2024 : 24).

Türkiye’de belediyelerin yönetim modeli, yerinden yönetim ilkesi çerçevesinde yapılandırılmış olup, seçilmiş belediye organları aracılığıyla kamu hizmetlerinin yürütülmesini esas almaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 51). Belediye yönetiminde başkanlık sistemi benimsenmiş olup, belediye başkanı, belediye teşkilatının en üst düzey yöneticisi olarak faaliyet göstermektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 92). Belediye başkanı, halk tarafından doğrudan seçilmekte ve belediye yönetiminde yürütme yetkisine sahiptir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 2-8). Belediye meclisi ise yerel yönetim politikalarının belirlenmesi, bütçenin onaylanması ve belediyenin temel hizmet alanlarını düzenleyen kararların alınması açısından önemli bir kurumsal yapıyı temsil etmektedir. Belediye encümeni, belediye başkanına danışmanlık yapan ve yürütme kararlarının uygulanmasına destek olan bir birim olarak faaliyet göstermektedir (Türkoğlu vd., 2014 : 422).

Türkiye’deki yerel yönetim yapısı, **büyükşehir belediyeleri** ve diğer **belediyeler** olmak üzere iki farklı yönetim modeli üzerine kurulmuştur. Bu ayrım, her iki belediye tipinin yetki ve sorumluluklarındaki farklılıkları yansıtmaktadır. (Akyel, 2018: 34).

Büyükşehir belediyeleri, nüfus yoğunluğu yüksek ve ekonomik faaliyetlerin yoğun olduğu şehirlerde oluşturulmuştur (Zeytin vd., 2015 : 17-39-44). Büyükşehir belediye yönetim modeli, il sınırları içinde koordineli bir yönetim mekanizmasının sağlanmasına yönelik olarak yapılandırılmıştır (Güngörmüş vd., 2001 : 15). Büyükşehir belediyeleri, ilçe belediyeleri ile birlikte yerel yönetim hizmetlerinin daha etkin bir şekilde sunulmasına olanak tanımaktadır (Ağcakaya, 2009 : 12)

Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki görev ve yetki dağılımı, büyükşehir sınırları içinde kamu hizmetlerinin bir bütünlük içerisinde sunulabilmesi amacıyla yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Bu düzenleme, hizmetlerin planlı ve koordineli bir şekilde yürütülmesini hedeflemektedir. (Sınar, 2019: 58).

Belediyelerin temel görevleri, imar ve çevre düzenlemelerinden altyapı hizmetlerine, ulaşımdan sosyal ve kültürel etkinliklere kadar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bu görev çeşitliliği, belediyelerin yerel yaşamı şekillendiren ve vatandaşların hayatını doğrudan etkileyen çok yönlü bir hizmet kurumu olduğunu ortaya koymaktadır. (Görmez, 2017: 64).

Türkiye’de belediyelerin görev ve yetkileri, 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde belirlenmiştir (Cavlak, 2024 : 23). Bu kanun, belediyelerin idari yapılarını,

mali kaynaklarını ve hizmet sunum mekanizmalarını düzenlemektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 51). Türkiye’de belediyelerin merkezi yönetime olan bağılılığı, mali ve idari açılardan belirli sınırlamalar içermektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 86). Belediyelerin gelir kaynaklarının önemli bir kısmı merkezi yönetim tarafından aktarılan paylardan oluşmaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 13-20).

Türkiye’de belediye yönetiminde denetim mekanizmaları, mali ve idari denetim olmak üzere iki ana kategoride değerlendirilmektedir (Gandar vd., 2022 : 15). Mali denetim, belediyelerin bütçe yönetimi, gelir ve gider dengesi, kamu harcamalarının etkinliği gibi unsurlar çerçevesinde yürütülmektedir (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Belediyelerin denetim mekanizmaları, kendi organizasyonları içinde gerçekleştirilen iç denetim ve Sayıştay ile İçişleri Bakanlığı gibi merkezi yönetim kurumları tarafından yürütülen dış denetim olmak üzere ikiye ayrılır. (Çağatay, 2022: 48).

İdari denetim ise belediyelerin hukuki ve yönetsel süreçlerini kapsamakta olup, yerel yönetimlerin mevzuata uygun bir şekilde hareket etmesini sağlamaya yöneliktir (Zeytin vd., 2015 : 188).

1.1.5. Belediyelerde Kamu Mali Yönetimi İlkeleri ve Mevzuat

Belediyelerde kamu mali yönetimi, yerel yönetimlerin mali kaynaklarını etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanmasını sağlayan bir dizi ilke ve düzenlemeler çerçevesinde yürütülmektedir (İpek, 2018 : 2-3). Kamu mali yönetiminin temel amacı, belediyelerin mali sürdürülebilirliğini sağlamak, kamu kaynaklarının en iyi şekilde tahsis edilmesini temin etmek ve yerel yönetimlerin bütçesel sorumluluklarını yerine getirmesini garanti altına almaktır (Cavlak, 2024 : 41). Türkiye’de belediyelerin mali yönetim süreçleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu başta olmak üzere çeşitli mevzuat düzenlemeleriyle denetlenmekte ve yönlendirilmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 51). Kamu mali yönetim sisteminin belediyelerde etkin uygulanabilmesi için mali disiplin, hesap verebilirlik, şeffaflık, verimlilik, denetim ve iç kontrol mekanizmalarının tam anlamıyla işletilmesi gerekmektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 86).

Belediyelerin mali yönetimi, öncelikle mali disiplin ilkesi çerçevesinde yürütülmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 4-12). Kamu mali disiplininin temel amacı, belediyelerin harcamalarını belirli sınırlar içinde tutarak gelir-gider dengesini sağlamaktır

(Gandar vd., 2022 : 15-73). Mali disiplinin sağlanması, belediyelerin borçlanma kapasitelerinin aşılmasını önlemek, kamu harcamalarını gereksiz yere artırmamak ve mali yönetimde sürdürülebilirliği sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 429). Belediye bütçeleri, belirlenmiş kurallara uygun olarak hazırlanırken, harcama yetkilileri, bütçe disiplininin sağlanması amacıyla katı bir mali kontrol ve denetim mekanizmasıyla hareket ederler. (Kılıç, 2021: 91).

Bu bağlamda, belediyelerin bütçe süreçlerinin etkin bir şekilde planlanması, uzun vadeli mali projeksiyonların oluşturulması ve kamu harcamalarının belirli standartlara göre yürütülmesi gerekmektedir (Zeytin vd., 2015 : 5-11-14).

Belediyelerde kamu mali yönetimi ilkelerinin temel unsurlarından biri de hesap verebilirlik ilkesidir (Güngörmüş vd., 2001 : 5). Kamu yönetiminde hesap verebilirlik, belediyelerin gelir ve giderlerinin belirli prosedürler çerçevesinde kayıt altına alınmasını, harcamaların şeffaf bir şekilde kamuoyuna açıklanmasını ve belediye yöneticilerinin mali kararlarından sorumlu tutulmasını içermektedir (Ağcakaya, 2009 : 4-11). Türkiye'de belediyelerin mali süreçleri, Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı tarafından çift yönlü bir denetim mekanizmasına tabidir. Bu denetimlere ek olarak, yerel yönetimlerin mali şeffaflığını ve hesap verme sorumluluğunu güçlendirmek için çeşitli raporlama sistemleri de kullanılmaktadır (Dinç, 2021: 115).

Yerel yönetimlerde mali hesap verebilirlik, bütçe ve harcamaların düzenli bir biçimde raporlanması, şeffaf mali tabloların hazırlanması ve denetim mekanizmalarına uyum sağlanmasıyla mümkün hale gelmektedir. Bu uygulamalar, belediye yönetimlerinin en önemli mali sorumluluklarından biri olarak kabul edilir. (Canlı, 2019: 145).

Belediyelerde şeffaflık ilkesi, kamu mali yönetiminin olmazsa olmaz unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir (Cavlak, 2024 : 38). Mali şeffaflık, belediyelerin bütçe ve harcamalarının kamuoyuna açık hale getirilmesi, mali verilerin düzenli olarak yayımlanması ve kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığına dair denetim mekanizmalarının oluşturulmasını içermektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 56). Şeffaflık ilkesi, yerel yönetimlerin demokratik meşruiyetini güçlendirmekte ve halkın kamu yönetimine olan güvenini artırmaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 106). Türkiye'de belediyelerin mali verileri, kamu mali yönetimi mevzuatı kapsamında düzenli olarak yayınlanmakta ve ilgili denetim organları tarafından izlenmektedir (Bilge & Küçükaycan,

2014 : 5-15). Belediyelerin şeffaf bir mali yönetim sergilemesi, kamu kaynaklarının etkin kullanımı açısından kritik bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Gandar vd., 2022 : 15).

Kamu mali yönetiminde etkinlik ve verimlilik ilkeleri, belediyelerin sunduğu hizmetlerin en düşük maliyetle ve en yüksek fayda sağlayacak şekilde yürütülmesini sağlamaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Kamu kaynaklarının etkin kullanımı, belediye bütçelerinin doğru bir şekilde oluşturulması, gereksiz harcamalardan kaçınılması ve yerel yönetim hizmetlerinin en uygun yöntemlerle sunulmasını kapsayan bir süreçtir (Öktem, 2018: 58).

Türkiye’de belediyelerin mali yönetim süreçleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde belirlenen performans ölçütlerine göre değerlendirilmektedir (Zeytin vd., 2015 : 187). Belediyelerin kamu hizmetlerini yürütürken verimlilik esasına dayalı olarak hareket etmesi, hem kaynak israfının önüne geçmekte hem de kamu hizmetlerinin kalitesini artırmaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 21).

Belediyelerde denetim mekanizmaları, kamu mali yönetimi süreçlerinin sağlıklı işlemlerini sağlayan en önemli araçlardan biridir (Ağcakaya, 2009 : 9-17)

Kamu yönetiminde gerçekleştirilen mali denetim, belediyelerin bütçelerinin mevzuata uygunluğunu, gelir ve giderleri arasındaki dengenin korunmasını ve kamu kaynaklarının verimli kullanılmasını güvence altına almayı hedefler. Bu süreç, mali disiplinin ve hesap verebilirliğin sağlanmasında merkezi bir rol oynar. (Ulus, 2020: 88).

Belediyelerin mali faaliyetlerinin denetimi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında iç denetim ve Sayıştay tarafından gerçekleştirilen dış denetim olmak üzere iki temel mekanizma üzerinden yürütülmektedir." (Tutar, 2016: 85).

İç denetim, belediyelerin kendi bünyesinde oluşturulan kontrol mekanizmaları aracılığıyla yürütülmekte olup, bütçe süreçlerinin hukuka uygun olarak yönetilmesini sağlamaktadır (Cavlak, 2024 : 73). Dış denetim ise Sayıştay, İçişleri Bakanlığı ve diğer denetim organları tarafından yürütülerek belediyelerin mali süreçlerinin bağımsız bir şekilde incelenmesini içermektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 51).

Belediyelerde iç kontrol mekanizmaları, kamu mali yönetiminin etkinliğini artıran ve mali disiplini sağlayan bir sistem olarak değerlendirilmektedir (Haftacı & Badem,

2006 : 106). İç kontrol süreçleri, belediyelerin bütçe harcamalarını kontrol altında tutmasını, kaynak israfını önlemesini ve mali süreçlerde yolsuzluk riskini azaltmasını sağlamaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 12-14). Türkiye’de belediyelerde iç kontrol sistemleri, kamu mali yönetimi mevzuatı çerçevesinde yapılandırılmış olup, belediyelerin mali süreçlerini düzenli olarak denetlemektedir (Gandar vd., 2022 : 15-73). İç kontrol süreçlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi, belediyelerin finansal risklerini minimize etmekte ve mali sürdürülebilirliği artırmaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 430).

Belediyelerde kamu mali yönetiminin başarılı bir şekilde işlemesi, yerel yönetimlerin mali kapasitelerini güçlendirmesi, bütçe süreçlerini iyileştirmesi ve denetim mekanizmalarını daha etkili hale getirmesiyle yakından ilişkilidir. (Sınar, 2019: 68).

Türkiye’de belediyelerin mali yönetim süreçlerinin daha şeffaf ve hesap verebilir hale gelmesi için kamu mali yönetimi ilkelerine tam uyum sağlanması ve mevzuata uygun hareket edilmesi gerekmektedir (Zeytin vd., 2015 : 9-14-184). Kamu mali yönetiminin temel bileşenleri olan mali disiplin, hesap verebilirlik, şeffaflık, etkinlik ve denetim mekanizmalarının belediyeler tarafından tam anlamıyla uygulanması, kamu kaynaklarının verimli kullanılmasını sağlayarak yerel yönetimlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunmaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 5-21).

1.2. BELEDİYELERDE MUHASEBE VE MALİ YÖNETİM SÜREÇLERİ

Belediyelerde muhasebe ve mali yönetim süreçleri, kamu mali yönetiminin temel bileşenlerinden biri olarak değerlendirilmekte ve kamu kaynaklarının etkin, verimli ve hesap verebilir bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır (İpek, 2018 : 2-3). Belediyelerin mali yapılarının sürdürülebilirliği, muhasebe sistemlerinin doğruluğu, gelir-gider yönetiminin etkinliği ve bütçeleme süreçlerinin planlı bir şekilde yürütülmesi ile doğrudan ilişkilidir (Cavlak, 2024 : 55). Kamu mali yönetimi ilkeleri doğrultusunda belediyelerin finansal süreçleri, hem iç denetim hem de dış denetim mekanizmalarıyla sürekli olarak kontrol edilmekte ve yerel yönetimlerin hesap verebilirliği sağlanmaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-51-55).

Belediyelerde muhasebe uygulamaları, tahakkuk esaslı muhasebe sistemi çerçevesinde yürütülmekte olup, belediyelerin mali işlemlerinin kayıt altına alınmasını, gelir ve giderlerin uygun hesaplara aktarılmasını ve mali tabloların düzenlenmesini

içermektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 106). Belediyelerde muhasebe kayıtları, yerel yönetim bütçelerinin doğruluğunu sağlamak, kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığını göstermek ve mali süreçlerin denetlenebilir hale getirilmesini temin etmek amacıyla düzenlenmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 6-8). Bu bağlamda, belediyelerin muhasebe süreçleri yalnızca gelir ve gider yönetimi ile sınırlı olmayıp, aynı zamanda varlık yönetimi, yatırım finansmanı, bütçe uygulamaları ve performans bazlı mali değerlendirme süreçlerini de kapsamaktadır (Gandar vd., 2022 : 15-33-73).

Belediyelerin muhasebe kayıtlarının düzenli ve eksiksiz tutulması, mali raporlama sistemlerinin etkin işlemlerini sağlamaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Belediyelerin mali işlemleri, muhasebe sistemleri sayesinde ayrıntılı olarak takip edilmekte ve harcamaları, yasal düzenlemelere uygunluk açısından sürekli olarak değerlendirilmektedir. (Kılıç, 2021: 95).

Belediyelerin mali tabloları, Sayıştay denetimi başta olmak üzere, merkezi yönetim organları tarafından sürekli olarak kontrol edilmekte olup, kamu kaynaklarının usulsüz kullanımının önlenmesi açısından muhasebe süreçlerinin şeffaf bir şekilde yürütülmesi büyük önem taşımaktadır (Zeytin vd., 2015 : 162-175-177-358).

Belediyelerde muhasebe sistemleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde belirlenen esaslara göre uygulanmaktadır. Muhasebe kayıtlarında şeffaflık sağlanması, kamu hizmetlerinin mali boyutlarının açık bir şekilde ortaya konulmasını sağlamakta ve belediyelerin bütçesel performanslarını ölçmek açısından önemli bir gösterge olarak değerlendirilmektedir (Ağcakaya, 2009 : 11-17). Kamu sektöründe tahakkuk esaslı muhasebe sistemine geçiş, belediyelerin gelecekteki finansal taahhütlerini daha öngörülebilir bir şekilde yönetmelerine ve borçlanma süreçlerini daha etkin planlamalarına olanak tanır. Bu sayede, belediyelerin mali yükümlülükleri daha net bir şekilde ortaya konulur. (Kılıç, 2018: 34)

Yerel yönetimlerde etkili bir mali yönetim, gelirlerin düzenli toplanması ve harcamaların akılcı bir biçimde yapılmasına dayanır. Bu yönetim anlayışı, belediyelerin sunduğu hizmetlerin hem kalitesini hem de sürekliliğini doğrudan etkilediği için büyük bir öneme sahiptir. Sonuç olarak, etkin bir gelir ve gider dengesi, belediyelerin mali sürdürülebilirliğinin temel koşuludur. (Çiçek, 2017: 68).

Gelir ve giderlerin doğru bir şekilde muhasebeleştirilmesi, belediyelerin finansal sürdürülebilirliğini sağlamaktadır (Cavlak, 2024 : 55). Kamu mali yönetim sisteminde gelir ve gider yönetimi, bütçe disiplini çerçevesinde planlanmakta ve harcamaların belirlenen bütçe sınırları içinde gerçekleştirilmesi zorunlu tutulmaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-63).

1.2.1. Belediye Muhasebesinin Tanımı ve Kapsamı

Belediye muhasebesi, yerel yönetimlerin finansal işlemlerini kayıt altına alan, mali süreçlerin denetlenebilirliğini sağlayan ve kamu kaynaklarının etkin kullanılmasını temin eden bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 89). Belediye muhasebesi, bütçeleme, finansal raporlama, gelir-gider yönetimi, mali analizler ve denetim süreçlerini içermekte olup, kamu mali yönetimi ilkeleri doğrultusunda yürütülmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 6-8-12). Belediyelerde muhasebe uygulamaları, kamu harcamalarının planlanmasını, kaynakların verimli kullanılmasını ve mali işlemlerin yasal çerçevede yürütülmesini sağlayan mekanizmalar içermektedir (Gandar vd., 2022 : 15-73).

Muhasebe kayıt sistemleri aracılığıyla belediyelerin mali yapıları analiz edilmekte ve finansal durumları düzenli olarak raporlanmaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Belediyelerde uygulanan **muhasebe sistemleri**, kamu mali yönetimi alanındaki ilgili mevzuatla belirlenmiş standartlara uygun olarak işler. Bu durum, finansal raporlamanın güvenilirliğini ve şeffaflığını artırmaktadır. (Taşar, 2021: 75).

Sayıştay denetimleri, belediyelerin muhasebe kayıtlarının doğruluğunu sağlamakta ve kamu kaynaklarının usulsüz kullanımının önüne geçilmesini amaçlamaktadır (Zeytin vd., 2015 : 184).

1.2.2. Belediyelerde Gelir ve Gider Yönetimi

Belediyelerde gelir yönetimi, yerel yönetimlerin finansal kaynaklarını oluşturma sürecini kapsamaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 3). Gelir yönetiminde belediyelerin en önemli finansal kaynakları, merkezi yönetimden aktarılan paylar, yerel vergiler, harçlar ve mal-hizmet satışlarından elde edilen gelirlerdir (Ağcakaya, 2009 : 12-13). Belediyelerin mali sürdürülebilirliği, mevcut gelir kaynaklarının verimli bir şekilde

yönetilmesine bağlıdır. Gelir yönetiminde sağlanan başarı, yerel yönetimlerin uzun vadede finansal devamlılığını güvence altına almaktadır. Bu durum, hizmet sunumunun kalitesini ve sürekliliğini doğrudan etkiler. (Karaduman, 2019: 56).

Belediyelerde gider yönetimi, kamu kaynaklarının kullanımıyla ilgili süreçleri kapsar. Bu süreç, harcamaların dikkatli bir şekilde planlanmasını, etkili bir şekilde yürütülmesini ve sonrasında denetlenmesini içeren bütüncül bir yapıdır. (Kaya, 2021: 45).

Gider yönetimi süreçlerinde bütçe disiplini sağlanmakta ve kamu kaynaklarının belirlenen sınırlar içinde harcanması esas alınmaktadır (Cavlak, 2024 : 58). Belediyelerin bütçe harcamaları, kamu hizmetlerinin yürütülmesi, altyapı projelerinin finansmanı ve personel giderleri gibi çeşitli kalemlerden oluşmaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 53).

Belediyelerde gider yönetimi, kamu harcamalarının önceliklendirilmesi ve kaynak tahsisinin verimli bir şekilde yapılması açısından önem taşımaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 92). Kamu mali yönetimi ilkeleri doğrultusunda giderlerin düzenli olarak denetlenmesi, mali sürdürülebilirliği sağlamaya yönelik önemli bir mekanizma olarak değerlendirilmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 12-20).

Belediyelerin gelir ve gider yönetimi süreçlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için mali kontrol mekanizmaları uygulanmaktadır (Gandar vd., 2022 : 15-73). Sayıştay denetimleri, belediyelerin bütçe süreçlerinin doğru işleyip işlemediğini denetlemekte ve kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Belediyelerin mali süreçlerini düzenli olarak gözden geçiren **iç denetim** mekanizmaları, olası usulsüzlüklerin ve hatalı işlemlerin önüne geçme işlevini görmektedir. Bu sistem, finansal şeffaflık ve hesap verebilirliği destekler. (Bilgin, 2020: 97).

Belediyelerde gelir ve gider yönetiminin şeffaf ve hesap verebilir bir çerçevede yürütülmesi, kamu mali yönetiminin temel ilkeleri arasında yer almaktadır (Zeytin vd., 2015 : 98-99-209-218-223). Gelir-gider dengesinin korunması, mali istikrarın sağlanması ve belediyelerin bütçe disiplinine uyması, kamu mali yönetimi açısından kritik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir (Güngörmüş vd., 2001 : 5-14).

Gelir ve giderler arasındaki fark ilgili dönemin faaliyet soncunu gösterir. Eğer bir dönem de elde edilen gelirler giderlerden fazla ise kar, giderler gelirlerden fazla ise zarar söz konusudur (Ertaş, 2021 : 39).

1.2.3. Belediye Muhasebe Sistemi ile Merkezî Yönetim Muhasebesi Arasındaki Farklar

Belediye muhasebe sistemi ile merkezî yönetim muhasebesi, kamu mali yönetimi çerçevesinde farklı organizasyonel ve işleyiş süreçlerine sahiptir (İpek, 2018 : 4-5). Bu farklılıklar, yerel yönetimlerin mali bağımsızlığı, hesap verebilirlik süreçleri, bütçeleme yöntemleri ve muhasebe kayıt sistemleri gibi çeşitli unsurlar üzerinden şekillenmektedir (Cavlak, 2024 : 35). Türkiye’de belediye muhasebe sistemi, yerel yönetimlerin mali süreçlerini yönetmek, gelir ve giderlerini düzenlemek ve kamu kaynaklarının kullanımını denetlemek amacıyla oluşturulmuş olup, merkezî yönetim muhasebesinden farklı dinamiklere dayanmaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 9-49-51-63).

Merkezî yönetim muhasebesi, kamu maliyesi ve bütçe süreçlerini daha geniş ölçekli bir çerçevede ele almakta ve genellikle ülke genelindeki kamu harcamalarının merkezi bir düzenden yürütülmesini amaçlamaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 86). Belediyeler ise, yerel yönetim birimleri olarak kendi bütçelerini oluşturmakta ve muhasebe işlemlerini belirli bir bölgeye özgü olarak yürütmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 5-8). Bu bağlamda, merkezî yönetim muhasebesi, genel kamu harcamalarını denetlerken, belediye muhasebesi daha çok yerel hizmetlerin finansal yönetimini sağlamaktadır (Gandar vd., 2022 : 15-17).

Belediye muhasebe sistemi, hizmet sunumu açısından daha yerel odaklı bir yapıya sahiptir (Türkoğlu vd., 2014 : 422-430). Belediyelerin finansal süreçleri, yerel halkın ihtiyaçlarına göre şekillenirken, temel gelir kaynakları **yerel vergi** ve **harçlardan** oluşmaktadır. Bu gelirler, yerel yönetimlerin hizmetlerini finanse etmesinde kritik bir rol oynar (Ertem, 2020: 38).

Merkezî yönetim muhasebesi ise ülke genelinde toplanan vergilerin yönetimi ve kamu harcamalarının makro düzeyde kontrol edilmesi üzerine yoğunlaşmaktadır (Zeytin vd., 2015 : 58).

Bütçeleme süreçleri açısından da belediye muhasebesi ile merkezî yönetim muhasebesi arasında önemli farklar bulunmaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 5). Belediyeler, yıllık bütçelerini belediye meclislerinin onayı ile yürürlüğe koymakta ve bu bütçeler genellikle yerel hizmetlerin finansmanı için kullanılmaktadır (Ağcakaya, 2009 : 9) Merkezi yönetim, bütçe hazırlama ve uygulama süreçlerini geniş kapsamlı bir

planlama dahilinde yürütür. Bu süreçte, kamu hizmetlerinin finansmanı için ayrılan harcama kalemleri doğrudan merkezi hükümetin yetkisiyle belirlenmektedir. Bu durum, bütçelemelerde merkeziyetçi bir yaklaşımı yansıtır. (Özer, 2019: 78).

Muhasebe sistematığı açısından, belediyeler ile merkezi yönetim farklı standartlar ve uygulamalar benimsemektedir. Bu farklılık, her iki yönetim kademesinin kendine özgü finansal yapılarından ve hesap verebilirlik süreçlerinden kaynaklanmaktadır. (Bilgin, 2020: 92).

Belediyelerde muhasebe kayıtları, tahakkuk esasına dayalı olarak tutulmakta ve yerel yönetimlerin mali süreçlerini belirli bir çerçevede yürütmesini sağlamaktadır (Cavlak, 2024 : 56). Merkezî yönetim muhasebesi ise daha geniş bir mali yönetim ağı içinde işlemekte ve kamu maliyesinin genel yapısını düzenleyen denetim mekanizmalarını içermektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-51).

Belediye muhasebesi ile merkezî yönetim muhasebesi arasındaki farklılıklar, mali yönetim süreçlerinin işleyişi açısından önemli etkiler yaratmaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 95). Belediyelerde mali kontrol mekanizmaları daha yerel ölçekli iken, merkezî yönetim düzeyinde bu denetimler genel bütçe sistematığı üzerinden yürütülmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 12-15). Bu durum, belediyelerin daha esnek finansal yönetim politikaları benimsemesini sağlamakta, ancak aynı zamanda belirli mali riskler doğurmaktadır (Gandar vd., 2022).

1.2.4. Tahakkuk Esaslı Muhasebe Uygulamaları ve Belediyelere Etkileri

Tahakkuk esaslı muhasebe sistemi, belediyelerin finansal süreçlerinde etkinlik ve şeffaflığı artırmak amacıyla uygulanan bir yöntem olarak değerlendirilmektedir (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Bu sistem, belediyelerin mali yükümlülüklerini, harcamalarını ve gelirlerini tahakkuk esasına göre kaydederek, mali tabloların gerçek mali durumu yansıtmasını mümkün kılar. (Yücel, 2021: 62).

Tahakkuk esaslı muhasebe uygulamaları, belediyelerin bütçe yönetimini daha etkin hale getirmekte ve kamu kaynaklarının planlı bir şekilde kullanılmasına olanak tanımaktadır (Zeytin vd., 2015 : 72-78-147-148).

Belediyelerde tahakkuk esaslı muhasebe uygulamaları, kamu mali yönetimi açısından önemli avantajlar sunmaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 5). Tahakkuk esasına dayalı muhasebe sisteminin en büyük avantajı, mali raporların dönemsel olarak hazırlanmasını sağlaması ve belediyelerin finansal durumlarını doğru bir şekilde yansıtmasıdır (Ağcakaya, 2009 : 17) Tahakkuk esaslı muhasebe sistemi, belediyelerin geleceğe dönük finansal yükümlülüklerini daha kapsamlı bir şekilde ortaya koyar. Bu sayede, nakit esaslı sisteme kıyasla daha gerçekçi ve ileriye dönük mali planlamalar yapılabilir, bu da borç yönetiminin etkinliğini artırır. (Şen, 2017: 67).

Belediyelerde tahakkuk esaslı muhasebe sistemine geçiş, bütçe hazırlama ve uygulama süreçlerinin daha şeffaf ve denetlenebilir olmasını sağlamıştır. Bu durum, mali kaynakların yönetiminde hesap verebilirliği artırarak performans yönetimini güçlendirmektedir." (Sayan, 2018: 205).

Tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilen giderler, belediyelerin bütçe süreçlerinin planlı ve denetlenebilir olmasını sağlamakta ve kamu harcamalarının kontrol altına alınmasına yardımcı olmaktadır (Cavlak, 2024 : 57).

Tahakkuk esaslı muhasebe sistemi, belediyelerde finansal sürdürülebilirliği artıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-55-56). Bu sistem, yerel yönetimlerin bütçelerinin daha gerçekçi ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasına katkıda bulunmakta ve belediyelerin mali karar alma süreçlerini iyileştirmektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 106). Tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilen gelirler, belediyelerin mali yönetim sistemlerinin daha düzenli işlemlerini sağlamakta ve belediyelerin gelecekteki finansal stratejilerini daha etkili bir şekilde belirlemesine olanak tanımaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 6-20).

Belediyelerde tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin uygulanması, mali denetim süreçlerinin güçlenmesine de katkı sağlamaktadır (Gandar vd., 2022 : 9-73). Sayıştay ve diğer denetim organları tarafından yürütülen mali kontroller, tahakkuk esaslı muhasebe kayıtları üzerinden gerçekleştirildiğinde, kamu mali yönetimi süreçlerinin daha sağlıklı ve güvenilir bir şekilde değerlendirilmesi mümkün olmaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 429-430).

Tahakkuk esaslı muhasebe sistemi, belediyelere çeşitli avantajlar sunmakla birlikte, bu sistemin uygulanmasında birtakım güçlükler ve zorluklar da ortaya

çıkmaktadır. Kılınç, 2018: 112). Bu sistemin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için belediyelerin muhasebe birimlerinde çalışan personelin yeterli teknik bilgiye sahip olması gerekmekte, ayrıca sistemin işleyişinin sürdürülebilir olması için belediyelerin mali yönetim süreçlerine uyum sağlaması beklenmektedir (Zeytin vd., 2015 : 147-148-207-267).

Tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin belediyelerde uygulanması, kamu mali yönetiminin modernize edilmesine ve yerel yönetimlerin mali süreçlerinin uluslararası standartlara uyumlu hale getirilmesine katkıda bulunmaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 5). Bu sistemin etkinliği, belediyelerin mali yönetim süreçlerine entegrasyonunun ne kadar başarılı olduğuna bağlı olarak değişmektedir (Ağcakaya, 2009 : 12). Yerel yönetimlerde tahakkuk esaslı muhasebe uygulamalarının verimli bir şekilde kullanılması, belediyelerin mali yapısını güçlendirmenin ve mali disiplini sürdürmenin temel koşullarından biridir. Bu sistem, yerel yönetimlerin mali yönetim süreçlerini daha sağlam bir yapıya kavuşturur. (Köktürk, 2020: 89).

1.3. MAHALLİ İDARELERİN KAPSAMI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE SINIFLANDIRILMASI

Mahalli idareler, kamu yönetimi sisteminin yerel düzeyde işleyişini sağlayan ve belirli bir coğrafi bölgede yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulmuş yönetim birimleridir (Karasar, 2015). Merkezi yönetime göre belirli bir özerkliğe sahip olan bu yapılar, kamu hizmetlerinin "yerel yönetim" ilkesine uygun olarak yürütülmesine imkân sağlar. Bu durum, hizmetlerin yerel ihtiyaç ve taleplere göre daha etkin bir şekilde planlanıp uygulanmasını mümkün kılar. (Öniş, 2017: 55).

Mahalli idareler, yerel düzeyde halkın yönetim süreçlerine doğrudan katılımına imkan tanıyan, bu sayede demokrasiyi ve yönetişimi güçlendiren yapılardır. Bu yönleriyle, merkezi yönetim sistemini destekleyen ve demokrasinin temelini oluşturan kurumlardır." (Ünal, 2017 : 23).

Yerel yönetimlerin varlığı, vatandaşların kamu hizmetlerinden daha etkin ve verimli bir şekilde faydalanmasını sağlamaktadır (İpek, 2018 : 2-3).

1.3.1. Mahalli İdareler Kavramı ve Yerel Yönetimlerin Önemi

Mahalli idareler, kamu yönetiminde ademi merkeziyetçilik ilkesinin bir yansıması olarak ortaya çıkmakta ve yerel halkın yönetime katılımını artırarak demokratik süreçlerin güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır (Cavlak, 2024 : 17). Bu yönetim birimleri, özellikle hizmet sunumunda etkinliği artırmak, kaynakların yerinde kullanımını sağlamak ve yerel ihtiyaçlara hızlı çözümler üretmek amacıyla yapılandırılmaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 51). Yerel yönetimlerin merkezi yönetim karşısındaki özerklik düzeyi, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 86). Bazı ülkelerde yerel yönetimler merkezi otoritenin bir uzantısı olarak faaliyet gösterirken, bazı ülkelerde geniş bir mali ve idari özerkliğe sahip olmaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014: 5-13). Yerel yönetimlerin özerklik derecesi, kamu hizmetlerinin etkin sunumu, yerel demokrasinin güçlendirilmesi ve toplumun yönetime katılımı gibi faktörler açısından kritik bir rol oynamaktadır (Gandar, 2022 15-17).

Mahalli idarelerin en önemli fonksiyonlarından biri, kamu hizmetlerini vatandaşlara doğrudan sunma kapasitesine sahip olmalarıdır (Gandar, 2022 : 15-17). Merkezi yönetimden farklı olarak yerel yönetimler, hizmet sunumunda daha esnek bir yapı sergileyebilmekte ve bölgesel ihtiyaçlara daha hızlı yanıt verebilmektedir (Türkoğlu, 2014 : 422-423). Eğitim, sağlık, ulaşım, çevre düzenlemesi, altyapı hizmetleri ve sosyal yardımlar gibi çeşitli kamu hizmetleri, yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir. Bu hizmetler, belediyelerin ve il özel idarelerinin temel görev alanlarını oluşturur. (Kılınç, 2018: 108). Bu hizmetlerin etkin bir şekilde sunulabilmesi için yerel yönetimlerin güçlü bir finansal yapıya sahip olması gerekmektedir (Zeytin, 2015 : 57-90-96).

Mahalli idarelerin ekonomik boyutu, kamu mali yönetimi açısından da kritik bir öneme sahiptir (Güngörmüş, 2001 : 18). Yerel yönetimler, kamu harcamalarının önemli bir kısmını oluşturan yatırımları finanse etmekte ve bölgesel kalkınmanın temel aktörlerinden biri olarak rol almaktadır (Ağcakaya, 2009 : 16). Yerel yönetimler ve özellikle belediyeler, yerel ekonomiyi geliştirmek için önemli bir role sahiptir. Yerel ekonomik faaliyetlerin büyümesi, büyük ölçüde bu birimlerin kalkınmayı teşvik eden politikalara aktif katılımına ve destekleyici adımlar atmasına bağlıdır. (Görün, 2016: 120).

Yerel yönetimlerin altyapı projeleri, istihdamı teşvik eden politikaları ve bölgesel kalkınma çalışmaları, genel ekonominin canlanmasında ve ülkenin büyüme hedeflerine ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu faaliyetler, yerel düzeyde ekonomik canlılık yaratarak ulusal kalkınmaya önemli katkılar sunar. Taşar, 2021: 72).

Yerel yönetimlerin etkinliği, yalnızca mali yapıları ile değil, aynı zamanda yönetim süreçleri ile de doğrudan ilişkilidir (Cavlak vd., 2024 : 36). Mahalli idarelerde yönetim ilkelerinin benimsenmesi, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir bir yerel yönetim anlayışının oluşturulmasını sağlamaktadır (Dayar & Yılmaz, 2020 :51-55-56). Yönetişim, yalnızca kamu kurumlarının değil, sivil toplum kuruluşlarının, özel sektörün ve vatandaşların da yönetime katılımını ifade etmektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 86-106). Yerel düzeyde karar alma süreçlerinin kapsayıcı bir yapıya sahip olması, kamu hizmetlerinin daha etkin ve adil bir şekilde sunulmasına katkı sağlamaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 5-20).

Mahalli idarelerin yönetiminde karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki yetki ve sorumluluk dengesidir (Gandar, 2022 : 15-17). Yerel yönetimlerin merkezi idareye bağımlılığı, mali kaynaklar ve idari yetkiler açısından çeşitli kısıtlamalar doğurabilmektedir (Türkoğlu, 2014 : 429-430). Bazı ülkelerde yerel yönetimlerin karar alma süreçleri, merkezi yönetimin yoğun denetimi altındadır ve yerel yöneticilerin yetkileri kısıtlanmıştır. Bu durum, yerel özerklik seviyesini azaltan bir faktördür. (Akyel, 2018: 38). Mahalli idarelerin geleceği, dijitalleşme, sürdürülebilir kalkınma ve yönetim ilkelerinin daha etkin bir şekilde uygulanmasıyla şekillenmektedir (Zeytin, 2015 : 4-224-313-332-496). Günümüzde birçok yerel yönetim, dijital kamu hizmetlerini yaygınlaştırarak vatandaşlara daha hızlı ve verimli hizmet sunma yolunda ilerlemektedir (Güngörmüş, 2001 : 5-21). E-devlet uygulamaları, yerel yönetimlerin kamu hizmetlerini daha şeffaf ve erişilebilir hale getirmesine olanak tanımaktadır (Ağcakaya, 2009 : 11). Yerel yönetimlerin uzun vadeli planlama süreçlerinde başarılı olması için, sürdürülebilir kalkınma amaçlarını esas alan sosyal, ekonomik ve çevresel politikalar üretmesi büyük önem taşır. Bu bütüncül yaklaşım, planların sadece kısa vadeli değil, geleceğe dönük bir perspektifle oluşturulmasını sağlar. (Yayman, 2019: 110)

1.3.2. Mahalli İdareler Hesap Planının Tanımı ve Önemi

Yerel yönetimlerin mali işlemlerini standart ve sistematik bir biçimde kaydetmek için oluşturulmuş muhasebe yapısı, mahalli idareler hesap planı olarak adlandırılmaktadır. Bu yapı, yerel yönetimlerin mali durumunu doğru bir şekilde yansıtan raporların oluşturulmasının temelini teşkil eder. (Yılmaz, 2022: 43).

Belediyeler ve il özel idareleri gibi yerel yönetimler için tasarlanan hesap planı, gelir ve gider kalemlerinin standart bir biçimde sınıflandırılmasını sağlayarak mali tabloların düzenlenmesini kolaylaştırır. Bu yapı, finansal tabloların güvenilirliğini ve şeffaflığını artırmak için esastır. (Çağatay, 2022: 45).

Mahalli idareler hesap planı, yalnızca mali verilerin kaydedilmesini değil, aynı zamanda kamu mali yönetimi ilkelerine uygun bir finansal yapı oluşturulmasını hedeflemektedir (Cavlak vd , 2024 : 56).

Mahalli idareler hesap planının temel amacı, yerel yönetimlerin bütçelerini belirli kurallara göre hazırlamalarını ve kamu kaynaklarını etkin bir şekilde yönetmelerini sağlamaktır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-51). Belediyelerin bütçeleri, yıllık gelir ve gider planlamalarına dayalı olarak oluşturulmakta olup, bu bütçelerin uygulanabilirliği mahalli idareler hesap planı ile doğrudan ilişkilidir (Haftacı & Badem, 2006 : 96). Bu sistem, kamu mali yönetiminin temel ilkelerinden biri olan mali şeffaflık ve hesap verebilirlik çerçevesinde oluşturulmuş olup, yerel yönetimlerin mali karar alma süreçlerinin daha etkin hale getirilmesini hedeflemektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 4-20).

Mahalli idareler hesap planı, gelir-gider kalemlerinin standart bir formatta kayıt altına alınmasını sağlamakta ve belediyelerin mali verilerini ulusal muhasebe standartlarına uygun hale getirmektedir (Gandar vd , 2022 : 9-15-73). Bu hesap planı, yerel yönetimlerin finansal sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik politikaların uygulanmasını kolaylaştırmakta ve kamu harcamalarının belirli bütçesel sınırlar içinde yürütülmesine katkıda bulunmaktadır (Türkoğlu vd , 2014 : 430).

Kamu sektörü muhasebe standartlarına uyum sağlayan mahalli idareler hesap planı, yerel yönetimlerin mali süreçlerini düzenleyerek hesap verebilirlik düzeyini yükseltmektedir. (Yıldırım, 2018: 48). Mahalli idarelerde kullanılan muhasebe sistemleri, gelirlerin ve giderlerin uygun hesaplara kaydedilmesini sağlayarak mali tabloların

oluşturulmasını ve yerel yönetimlerin performanslarının değerlendirilebilir hale gelmesini sağlamaktadır (Zeytin vd , 2015 : 74-80-145-149-154).

Mahalli idareler hesap planının en önemli işlevlerinden biri, belediyelerin kamu finansmanı süreçlerinde hesap verebilirlik ilkelerini hayata geçirmelerine olanak tanımasıdır (Güngörmüş vd., 2001 : 5-48). Bu hesap planı, mali süreçlerin raporlanmasını ve denetlenmesini kolaylaştırmakta, aynı zamanda yerel yönetimlerin finansal süreçlerini uluslararası standartlara uygun hale getirmektedir (Ağcakaya, 2009 : 12).

1.3.3. Geçmişten Günümüze Mahalli İdarelerin Tarihsel Gelişimi

Mahalli idareler, tarihsel süreç içerisinde farklı evrelerden geçerek bugünkü yapısına ulaşmıştır (Türkoğlu, 2014 : 422). Yerel yönetim birimlerinin varlığı, **antik çağlardan** itibaren kurulan medeniyetlerde ve şehir devletlerinde tespit edilmiştir. Bu durum, yerel yönetim kavramının köklü bir geçmişe dayandığını göstermektedir.(Güneş, 2017 : 25). Orta Çağ'da feodal düzenin hâkim olduğu Avrupa'da yerel yönetimler, büyük ölçüde feodal beylerin ve dini otoritelerin kontrolünde şekillenmiştir. Modern anlamda mahalli idarelerin gelişimi ise sanayi devrimi ile hız kazanmıştır (Ağcakaya, 2009 : 7). Sanayileşme süreciyle artan kentleşme, yerel yönetimlerin karşılaştığı sorunların karmaşıklığını artırmış ve bu durum, yerel idarelerin daha sağlam ve kurumsallaşmış bir yapıya bürünmesini zorunlu kılmıştır. Bu dönüşüm, artan nüfusun ve yeni hizmet taleplerinin karşılanması için bir gereklilik haline gelmiştir. (Ertem, 2017: 45).

Sanayi devriminin yol açtığı hızlı kentleşme, büyük şehirlerde altyapı, ulaşım, çevre kirliliği ve sosyal düzen gibi yeni ve karmaşık sorunları beraberinde getirmiştir. Bu sorunların çözümü, merkezi yönetimin tek başına üstesinden gelemeyeceği bir yük oluşturmuş ve modern yerel yönetimlerin gelişerek güçlenmesine zemin hazırlamıştır." (Bulut, 2015: 42).

Yerel yönetimlerin gelişim süreci, yalnızca sanayileşme ve kentleşme dinamikleri ile değil, aynı zamanda demokratikleşme süreçleri ile de doğrudan ilişkilidir (Cavlak, 2024 : 19). Demokratik sistemlerde yerel yönetimler, halkın yönetime doğrudan katılımının sağlandığı en önemli mekanizmalardan biri olarak kabul edilmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 51). Seçilmiş yerel yöneticiler aracılığıyla halkın yönetime katılması, temsil mekanizmalarının işlerliği açısından büyük önem taşımaktadır (Haftacı & Badem,

2006 : 92). Merkeziyetçi yönetim anlayışında kamu hizmetlerinin merkezden yönetilmesi esas alınırken, yerinden yönetim anlayışında yerel yönetimler, kendi bölgesel koşullarına uygun politikalar geliştirerek hizmet sunmaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 5-13).

1.3.4. Türkiye’ de Mahalli İdarelerin Sınıflandırılması

Türkiye’de yerel yönetimler, Anayasa’nın 127. maddesi çerçevesinde tanımlanmış olup, halkın mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamakla görevli, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir (T.C. Anayasası, 1982). Yerel yönetimler; il özel idareleri, belediyeler, köyler ve mahallî idare birliklerinden oluşmaktadır.

İl Özel İdareleri İl özel idareleri, il sınırları içindeki kırsal bölgelerde halkın ihtiyaçlarını karşılayan yerel yönetim birimleridir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile düzenlenmiş olan bu idarelerin yürütme organı vali, karar organı ise il genel meclisidir (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005).

Belediyeler Belediyeler, şehir ve kasaba merkezlerinde yaşayan halkın yerel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş idarelerdir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre kurulmuşlardır. Belediye yönetimi; belediye başkanı, belediye meclisi ve encümeninden oluşmaktadır (Belediye Kanunu, 2005).

İl ve İlçe Belediyeleri İl ve ilçe merkezlerinde hizmet sunan bu belediyeler, imar, temizlik, ulaşım, kültürel faaliyetler gibi çeşitli hizmetleri yürütür.

Belde Belediyeleri Belde statüsündeki küçük yerleşim yerlerinde kurulmuş olan belediyelerdir. Nüfusu 5.000’in altına düşen yerleşim yerlerinde kapatılabilirler.

Büyükşehir Belediyeleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında kurulmuşlardır. Nüfusu 750.000’i aşan illerde kurulur ve hem büyükşehir hem de alt kademe ilçe belediyeleriyle iki katmanlı bir yapı sunar (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004).

Köyler Köyler, 442 sayılı Köy Kanunu kapsamında kurulmuş, en küçük yerel yönetim birimidir. Yönetimi muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yürütülür. Temel görevleri, içme suyu sağlama, köy yollarının bakımı gibi hizmetlerdir (Köy Kanunu, 1924).

Mahallî İdare Birlikleri Mahallî idare birlikleri, birden fazla mahallî idarenin bir araya gelerek ortak hizmetleri yürütmek amacıyla oluşturduğu yapılardır. 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu ile düzenlenmiştir. Örnek olarak katı atık bertaraf birlikleri ve su hizmetleri birlikleri gösterilebilir (Mahallî İdare Birlikleri Kanunu, 2005).

Türkiye’de yerel yönetimler, il özel idareleri, belediyeler, köyler ve mahallî idare birlikleri olmak üzere dört temel grupta sınıflandırılmaktadır. Bu idarelerin her biri kendi coğrafi ve idarî yapısına uygun olarak örgütlenmiş olup, halkın yerel düzeydeki ihtiyaçlarını karşılamada önemli roller üstlenmektedir. Anayasal güvenceler ve özel kanunlarla tanımlanan bu yapılar, demokratik yerel yönetim anlayışının da temel taşlarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

MAHALLİ İDARELER HESAP PLANI VE İŞLEYİŞİ

Bu bölümde, araştırmanın temelini oluşturan Mahallî İdareler Hesap Planı (MİHP) tüm yönleriyle ele alınacaktır. İlk olarak Mahallî İdareler Hesap Planı 'nın tanımı, tarihçesi ve belediye muhasebesindeki uygulanışı incelenecek. Daha sonra, hesap planını kullanan personelin yani muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar üzerinde durulacaktır. Bölüm, belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesini ve bu süreçlerin uluslararası standartlarla karşılaştırılmasını da kapsayarak konuya kapsamlı bir teorik zemin hazırlayacaktır

2.1. MAHALLİ İDARELER HESAP PLANI

Mahalli idareler hesap planı, yerel yönetimlerin mali işlemlerinin kayıt altına alınmasını, bütçesel süreçlerin yönetilmesini ve kamu kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayan sistematik bir çerçeve sunmaktadır (İpek 2018 : 4-5). Kamu mali yönetimi açısından belediyeler, il özel idareleri ve diğer mahalli idareler, mali verilerini belirli standartlara uygun şekilde kaydetmek ve raporlamak zorundadır (Cavlak vd., 2024 : 37). Mahalli idareler hesap planı, mali yönetimin şeffaf, hesap verebilir ve denetlenebilir hale getirilmesini sağlamakta olup, yerel yönetimlerin finansal sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik önemli düzenlemeler içermektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-51-55-56).

Mahalli idarelerin finansal süreçlerini düzenleyen hesap planları, bütçe yönetiminin temel yapı taşlarından birini oluşturmakta ve yerel yönetimlerin mali işlemlerini belirli bir sistematik çerçevede yürütmesine olanak tanımaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 96). Bu sistem, belediyelerin gelir ve giderlerini kategorize ederek mali yönetim süreçlerini kolaylaştırmakta ve kamu kaynaklarının en iyi şekilde tahsis edilmesine olanak tanımaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 8-20). Mahalli idareler hesap planı, yalnızca mali tabloların düzenlenmesini değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin geleceğe yönelik finansal kararlarını daha bilinçli bir şekilde almasını sağlamaktadır (Gandar vd., 2022 : 73).

Türkiye’de mahalli idareler hesap planı, yerel yönetimlerin kamu mali yönetimi standartlarına uyumunu sağlamak amacıyla belirli periyotlarla güncellenmektedir (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Mahalli idareler hesap planı, belediyelerin ve diğer yerel yönetim birimlerinin mali yapısının sürdürülebilirliğine katkıda bulunmak ve mali denetim süreçlerini daha verimli hale getirmek amacıyla hazırlanmıştır. (Çınar, 2022 : 125). Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı gibi merkezi otoriteler tarafından denetlenen bu hesap planları, mahalli idarelerin mali işlemlerini daha düzenli bir yapıya kavuşturmakta ve bütçe süreçlerinin denetlenebilirliğini artırmaktadır (Zeytin vd., 2015 : 91-183-184-188).

Mahalli idareler hesap planı, yerel yönetimlerin hesap verebilirlik mekanizmalarını güçlendirmekte ve kamu finansmanı süreçlerinin uluslararası muhasebe standartlarına uygun hale getirilmesine katkıda bulunmaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 5-48). Bu hesap planı, gelir ve gider kalemlerini belirli kategorilere ayırarak yerel yönetimlerin mali işlemlerinin daha anlaşılır hale gelmesini sağlamak ve kamu harcamalarının etkin bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunmaktadır (Ağcakaya, 2009 : 13).

2.1.1. Mahalli İdareler Hesap Planının Tanımı ve Önemi

Yerel yönetimlerin finansal faaliyetlerini kayıt altına alırken bir standart oluşturmak amacıyla kullanılan muhasebe yapısı, mahalli idareler hesap planı olarak tanımlanmaktadır. Bu plan, mali işlemlerin belirli bir sistematik içinde izlenmesini ve raporlanmasını sağlayarak mali verilerin güvenilirliğini artırır. (Karagöz, 2019: 55)

Yerel yönetimlerin, yani belediyeler ve il özel idarelerinin kullandığı **hesap planı**, gelir ve gider kalemlerini belli bir çerçevede gruplandırarak **mali tabloların** düzenlenmesini kolaylaştırır. Bu yapı, finansal işlemlerin şeffaflığı ve düzenliliği için esastır. (Yücel, 2021: 60).

Mahalli idareler hesap planı, yalnızca mali verilerin kaydedilmesini değil, aynı zamanda kamu mali yönetimi ilkelerine uygun bir finansal yapı oluşturulmasını hedeflemektedir (Cavlak vd., 2024 : 56).

Mahalli idareler hesap planının temel amacı, yerel yönetimlerin bütçelerini belirli kurallara göre hazırlamalarını ve kamu kaynaklarını etkin bir şekilde yönetmelerini sağlamaktır (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-51). Belediyelerin bütçeleri, yıllık gelir ve gider planlamalarına dayalı olarak oluşturulmakta olup, bu bütçelerin uygulanabilirliği mahalli

idareler hesap planı ile doğrudan ilişkilidir (Haftacı & Badem, 2006 : 96). Bu sistem, kamu mali yönetiminin temel ilkelerinden biri olan mali şeffaflık ve hesap verebilirlik çerçevesinde oluşturulmuş olup, yerel yönetimlerin mali karar alma süreçlerinin daha etkin hale getirilmesini hedeflemektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 4-5).

Mahalli idareler hesap planı, gelir-gider kalemlerinin standart bir formatta kayıt altına alınmasını sağlamak ve belediyelerin mali verilerini ulusal muhasebe standartlarına uygun hale getirmektedir (Gandar vd., 2022 : 73).

Kamu sektörü muhasebe standartlarına uyum sağlamak amacıyla oluşturulan mahalli idareler hesap planı, yerel yönetimlerin mali süreçlerini düzenleyerek şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeyini yükseltmektedir. (Karaca, 2021 : 85). Mahalli idarelerde kullanılan muhasebe sistemleri, gelirlerin ve giderlerin uygun hesaplara kaydedilmesini sağlayarak mali tabloların oluşturulmasını ve yerel yönetimlerin performanslarının değerlendirilebilir hale gelmesini sağlamaktadır (Zeytin vd., 2015 : 74-80-145-149-154).

Mahalli idareler hesap planının en önemli işlevlerinden biri, belediyelerin kamu finansmanı süreçlerinde hesap verebilirlik ilkelerini hayata geçirmelerine olanak tanımasıdır (Güngörmüş vd., 2001 : 5-48). Bu hesap planı, mali süreçlerin raporlanmasını ve denetlenmesini kolaylaştırmakta, aynı zamanda yerel yönetimlerin finansal süreçlerini uluslararası standartlara uygun hale getirmektedir (Ağcakaya, 2009 : 9-11).

2.1.2. Türkiye'de Mahalli İdareler Hesap Planının Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de yerel yönetimlerin finansal süreçlerini düzenlemek ve bütçe yönetimini disiplinli bir yapıya kavuşturmak amacıyla, mahalli idareler hesap planı tarihi süreçte çeşitli dönüşümler geçirmiştir. Bu reformlar, yerel yönetimlerin mali sistemlerini modernizasyon hedefleri doğrultusunda yeniden şekillendirmiştir. (Öktem, 2018: 91).

"Kamu mali yönetimi alanında yapılan reformlar, yerel yönetimlerin mali süreçlerinde köklü bir değişim başlatmıştır. Özellikle bütçe, harcama ve muhasebe sistemleri, reformların getirdiği yeni yasal çerçeveye uyum sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmiştir." (Kavruk, 2017: 21).

Mahalli idareler hesap planının ilk uygulamaları, Türkiye'de kamu mali yönetimi reformlarının hız kazandığı 20. yüzyılın ikinci yarısına dayanmaktadır (Cavlak vd., 2024

: 56). 1980’li yıllarda yerel yönetimlerin mali sistemleri, merkezi hükümetin finansal denetimine tabi tutulmuş ve yerel yönetimlerin bağımsız bütçe süreçleri belirli kurallar çerçevesinde şekillendirilmiştir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 51). 2000’li yıllarda gerçekleştirilen kamu mali yönetimi reformları, mahalli idareler hesap planlarının uluslararası standartlara uygun hale getirilmesini hedeflemiş ve yerel yönetimlerin finansal şeffaflığını artırmaya yönelik düzenlemeler içermiştir (Haftacı & Badem, 2006 : 86).

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, Türkiye’de mahalli idarelerin hesap planları yeniden düzenlenmiş ve yerel yönetimlerin bütçe yönetimi süreçlerine yönelik standartlar belirlenmiştir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 5-8). Bu süreçte, yerel yönetimlerin finansal verilerini doğru bir şekilde kaydetmeleri, mali raporlarını düzenli olarak paylaşmaları ve kamu mali yönetimi ilkelerine uyum sağlamaları hedeflenmiştir (Gandar vd., 2022 : 73).

Günümüzde mahalli idareler hesap planları, Türkiye’de belediyelerin finansal süreçlerini ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarına uygun hale getirmek amacıyla sürekli olarak güncellenmekte ve denetlenmektedir (Türkoğlu vd., 2014 : 430). Mahalli idareler hesap planı, yerel yönetimlerin bütçe yönetimini daha etkin bir hale getirmekte ve kamu kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasına önemli bir katkı sağlamaktadır. (Karaca, 2021 : 88).

2.1.3. Mahalli İdareler Hesap Planında Kullanılan Hesap Grupları

Mahalli idareler hesap planı, yerel yönetimlerin mali işlemlerini belirli kategoriler altında sınıflandırarak muhasebe kayıtlarının düzenli ve sistematik bir şekilde tutulmasını sağlamaktadır (İpek, 2018 : 4). Türkiye’de mahalli idareler için kullanılan hesap planı, genel kamu muhasebesi ile uyumlu bir şekilde tasarlanmış olup, belediyelerin gelir ve giderlerini belirli hesap grupları altında toplamaktadır (Cavlak vd., 2024 : 56). Bu sistem, kamu kaynaklarının etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamak ve mali denetimi kolaylaştırmak amacıyla belirlenmiş muhasebe kodları ve hesap gruplarını içermektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-55-63).

Mahalli idareler hesap planında kullanılan hesap grupları, temel olarak *aktif hesaplar*, *pasif hesaplar*, *gelir hesapları*, *gider hesapları*, *öz kaynak hesapları*,

düzenleyici hesaplar ve mali işlemler hesapları olmak üzere yedi ana gruba ayrılmaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 97). Aktif hesaplar, mahalli idarelerin sahip olduğu varlıkları ve finansal kaynaklarını gösterirken, pasif hesaplar, borçlar ve diğer mali yükümlülükleri içermektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 6).

Gelir hesapları, mahalli idarelerin vergi, harç, kira ve hizmet bedeli gibi kaynaklardan elde ettiği gelirleri tanımlamakta olup, bu hesaplar genellikle belirli bir mali yıl içinde tahakkuk eden kamu gelirlerini kapsamaktadır (Gandar vd., 2022 : 7). Gider hesapları ise belediyelerin gerçekleştirdiği harcamaları belirli kategorilere ayırarak kayıt altına almakta ve kamu harcamalarının planlı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 426-430).

Öz kaynak hesapları, mahalli idarelerin bütçe fazlaları, fonları ve sermaye yatırımları gibi unsurları içererek, belediyelerin uzun vadeli finansal yönetim stratejilerine bir temel oluşturur. (Akıncı, 2022: 43). Düzenleyici hesaplar, muhasebe kayıtlarının düzenlenmesi ve mali verilerin doğru bir şekilde yansıtılmasını sağlamak amacıyla kullanılan hesap gruplarını içermektedir (Zeytin vd., 2015 : 91).

Mali işlemler hesapları, belediyelerin finansal hareketlerini takip etmelerine ve mali durumlarını analiz etmelerine yardımcı olmaktadır (Güngörmüş vd., 2001 : 5). Mahalli idareler hesap planında kullanılan bu hesap grupları, yerel yönetimlerin gelir-gider dengesini kurmalarına ve kamu kaynaklarını verimli bir şekilde yönetmelerine katkıda bulunmaktadır (Ağcakaya, 2009 : 13).

2.1.4. Belediye Muhasebe Sisteminde Mahalli İdareler Hesap Planının Uygulanışı

Belediyelerin muhasebe sistemi, **mahalli idareler hesap planı** üzerinden bütçe uygulamaları, mali raporlama ve denetim süreçleriyle bütünleşik bir şekilde işler. Bu entegre yapı, mali yönetimin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırarak sistemin genel etkinliğini güçlendirir. (Taşar, 2019: 55).

Belediyelerin finansal yapısını ve faaliyet sonuçlarını ortaya koyan mali tabloların temelini, parasal işlemlerin belirli hesap grupları doğrultusunda düzenli bir biçimde kayıt altına alınması oluşturmaktadır. Bu kayıt sistemi, yerel yönetimlerin mali durumunu şeffaf ve anlaşılır bir şekilde raporlayabilmesi için ana veri kaynağı işlevini görür (Akıncı, 2019: 72).

Mahalli idareler hesap planının belediye muhasebe sisteminde uygulanışı, tahakkuk esasına dayalı muhasebe ilkelerine uygun olarak yürütülmektedir (Cavlak vd., 2024 : 56). Belediye bütçelerinin hazırlanması aşamasında, gelir ve gider kalemleri hesap planına uygun şekilde belirlenmekte ve bu doğrultuda mali işlemler gerçekleştirilmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-53-63). Belediyelerin mali yönetim süreçlerinde, hesap planı aracılığıyla yapılan kayıtlar, kamu maliyesi standartlarına uygun olarak düzenlenmekte ve Sayıştay tarafından denetlenmektedir (Haftacı & Badem, 2006 : 93).

Belediye muhasebe sisteminde hesap planı, harcama yetkilileri ve muhasebe birimleri tarafından etkin bir şekilde kullanılmakta olup, belediyelerin mali işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesine olanak tanımaktadır (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 8). Gelir ve giderlerin doğru bir şekilde muhasebeleştirilmesi, belediye bütçelerinin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır (Gandar vd., 2022 : 15).

Mahalli idareler hesap planının belediye muhasebe sisteminde uygulanışı, mali kontrol mekanizmalarının güçlendirilmesine ve kamu kaynaklarının hesap verebilirlik çerçevesinde yönetilmesine katkıda bulunmaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 429-430). Bahsi geçen sistem, belediyelerin **mali karar alma süreçlerine** destek olmak suretiyle, bütçesel disiplinin sağlanmasına önemli ölçüde katkı sunmaktadır. Bu, mali yönetimin temel hedeflerinden biridir. (Şen, 2017 : 55).

2.1.5. Mahalli İdareler Hesap Planının Denetimi ve Şeffaflık İlkesi

Mahalli idareler hesap planının denetimi, kamu mali yönetiminde hesap verebilirlik ve mali şeffaflığı sağlamak amacıyla yürütülen bir süreçtir (Zeytin vd., 2015 : 122-183-184). Türkiye’de mahalli idarelerin mali işlemleri, Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı gibi merkezi yönetim organları tarafından düzenli olarak denetlenmekte ve belediyelerin finansal süreçleri belirli standartlara göre değerlendirilmektedir (Güngörmüş vd., 2001 : 5-16-61).

Denetim mekanizmaları, mahalli idarelerin bütçe uygulamalarını inceleyerek kamu kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını analiz etmektedir (Ağcakaya, 2009 : 5). Belediyelerin mali hesaplarının doğruluğunu sağlamak ve kamu kaynaklarının usulsüz kullanımını engellemek için, mahalli idareler hesap planı uygulamaları üzerinde

mali denetimler yapılmaktadır. Bu denetim mekanizmaları, mali şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendirerek kamu mali yönetiminin güvenilirliğini artırır. (Akgül, 2021: 75).

Yerel yönetimlerde mali süreçlerin şeffaf bir şekilde yürütülmesi, finansal kayıtların doğruluğunu ve güvenilirliğini artırır. Bu durum, kamu harcamalarının izlenmesini kolaylaştırarak hesap verebilirliği güçlendirir ve yerel düzeyde demokratik yönetim ilkelerini destekleyen bir yapı oluşturur. (Güler, 2021: 45).

Türkiye’de belediyelerin mali raporları düzenli olarak kamuoyuyla paylaşılmakta ve mali verilerin açık bir şekilde yayımlanması, kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığını izleme imkânı sunmaktadır (Cavlak vd., 2024 : 37).

Mahalli idareler hesap planının denetimi, bütçe süreçlerinin düzgün işleyip işlemediğini kontrol etmek amacıyla yürütülmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020 : 49-55-56). Sayıştay tarafından gerçekleştirilen mali denetimler, kamu harcamalarının yerel yönetimler tarafından doğru bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır (Haftacı & Badem, 2006 : 93).

Denetim süreçlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için mahalli idarelerin mali süreçlerinin tam olarak kayıt altına alınması ve raporlanması gerekmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014 : 4). Mali verilerin denetlenebilir hale getirilmesi, belediyelerin bütçesel disiplini sağlamalarına ve kamu mali yönetiminde daha şeffaf bir yapı oluşturmalarına yardımcı olmaktadır (Gandar vd., 2022 : 15).

Mahalli idareler hesap planının denetimi, kamu maliyesinde etkinlik ve hesap verebilirliğin artırılmasını sağlamaktadır (Türkoğlu vd., 2014 : 429-430). Şeffaflık ilkesi doğrultusunda yürütülen **denetim süreçleri**, belediyelerin mali yönetiminde kamu güvenini tesis etmekte ve kamu harcamalarının etkili bir şekilde yönetilmesine katkı sağlamaktadır (Çınar, 2022 : 128). Bu bağlamda, mahalli idareler hesap planının denetimi, yerel yönetimlerin mali süreçlerinin kamu denetimine açık hale getirilmesini sağlamakta ve kamu kaynaklarının doğru bir şekilde tahsis edilmesine yardımcı olmaktadır (Zeytin vd., 2015 : 91-102-183-184).

2.2. MUHASEBE KULLANICILARI VE MEMNUNİYET DÜZEYİ

Muhasebe kullanıcıları, finansal bilgileri doğrudan ya da dolaylı olarak kullanan ve bu bilgiler doğrultusunda karar alma süreçlerini yöneten kişi ve kurumları ifade etmektedir. Kamu mali yönetimi açısından muhasebe kullanıcıları, yerel yönetimlerin mali işlemlerini inceleyen denetleyici otoriteler, belediye yöneticileri, özel sektör temsilcileri, akademisyenler, yatırımcılar, kredi sağlayıcılar ve kamuoyu gibi geniş bir kitleyi kapsamaktadır (Aksoy & Yılmaz, 2020 : 45). Mahalli idarelerde muhasebe süreçleri, bu kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlenmekte ve mali raporlama süreçleri belirli standartlar çerçevesinde yürütülmektedir (Demirci, 2019 :112).

Muhasebe kullanıcılarının sınıflandırılması, kamu mali yönetiminin farklı boyutlarını ortaya koymaktadır. Kamu sektörü açısından değerlendirildiğinde, muhasebe kullanıcıları devlet kurumları, düzenleyici ve denetleyici otoriteler ile yerel yönetim birimleri olarak şekillenmektedir. Özel sektör perspektifinden bakıldığında ise muhasebe kullanıcıları; yatırımcılar, finansal analistler, işletmelerin muhasebe departmanları ve bağımsız denetçiler gibi aktörlerden oluşmaktadır. Akademik camiada muhasebe kullanıcıları, araştırmacılar, akademisyenler ve muhasebe öğrencileri olarak sınıflandırılmaktadır. Bu farklı kullanıcı gruplarının muhasebe bilgilerinden yararlanma düzeyi, muhasebe sistemlerinin etkinliği açısından belirleyici olmaktadır.

Muhasebe kullanıcılarının en temel beklentileri arasında, muhasebe bilgilerinin güvenilir, şeffaf, erişilebilir ve anlaşılır olması yer almaktadır. Kamu yönetimi açısından muhasebe sistemlerinin etkinliği, kullanıcıların finansal bilgilere erişimini kolaylaştırarak mali yönetim süreçlerinin hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde yürütülmesini sağlamaktadır. Belediyeler açısından muhasebe kullanıcılarının bilgi ihtiyacını karşılamak, mali verilerin düzenli olarak raporlanmasını gerektirmektedir. Bu çerçevede mahalli idareler, bütçe yönetimi, gelir-gider tabloları, yatırım projelerinin finansal etkileri ve mali performans göstergeleri hakkında düzenli bilgi sağlamaktadır.

Muhasebe kullanıcılarının bilgi ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak oluşturulan finansal raporlama süreçleri, belirli muhasebe standartları çerçevesinde düzenlenmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS), Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS) ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) gibi düzenlemeler, muhasebe kullanıcılarının beklentilerine uygun şekilde finansal bilgilerin üretilmesini

sağlamaktadır. Kamu yönetimi açısından finansal raporlama süreçlerinin etkinliği, muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Mahalli idarelerde muhasebe sistemlerinin düzenli olarak denetlenmesi, finansal bilgilerin doğruluğunu güvence altına alarak kullanıcıların karar alma süreçlerini desteklemektedir.

Belediyeler açısından muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyi, yerel yönetimlerin mali performansını değerlendirme sürecinde önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Belediyelerin muhasebe süreçlerinde şeffaflık sağlaması, mali tabloların kullanıcılar tarafından anlaşılabilir ve erişilebilir olması, muhasebe kullanıcılarının güven düzeyini artırmaktadır. Kamu mali yönetiminde hesap verebilirlik ilkesi, muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyinin yüksek tutulmasını gerektirmektedir. Mahalli idarelerde bütçeleme süreci, finansal tabloların denetlenmesi ve mali raporların kamuoyuyla paylaşılması, muhasebe kullanıcılarının bilgiye erişim düzeyini doğrudan etkilemektedir.

Muhasebe kullanıcılarının memnuniyetini artırmak için mali yönetim süreçlerinin dijitalleşmesi, finansal verilerin anlık olarak güncellenmesi ve erişilebilirliğin artırılması önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Günümüzde birçok belediye, muhasebe ve bütçe süreçlerini elektronik ortamda yönetmekte ve muhasebe kullanıcılarına çevrimiçi platformlar aracılığıyla bilgi sunmaktadır. E-devlet uygulamaları ve dijital muhasebe sistemleri, muhasebe kullanıcılarının finansal bilgilere erişimini kolaylaştırmakta ve mali yönetim süreçlerinde şeffaflığı artırmaktadır.

Muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyi, finansal bilgilerin güvenilirliği ve doğruluğuna bağlı olarak değişmektedir. Kamu yönetiminde muhasebe süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek için kullanıcı memnuniyeti anketleri, bağımsız denetim raporları ve akademik araştırmalar önemli bir veri kaynağı olarak kabul edilmektedir. Kamu mali yönetimi açısından muhasebe kullanıcılarının memnuniyetini artırmak için, muhasebe sistemlerinin sürekli olarak geliştirilmesi ve muhasebe kayıtlarının uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Muhasebe kullanıcılarının finansal bilgilere duyduğu güven, muhasebe sistemlerinin işleyişini doğrudan etkilemektedir. Belediyeler açısından muhasebe kullanıcılarının beklentileri, mali verilerin düzenli olarak yayımlanması, hesap verebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesi ve mali denetim süreçlerinin titizlikle

yürütülmesi yönündedir. Kamu yönetimi bağlamında muhasebe kullanıcılarının bilgi ihtiyaçlarını karşılamak, yerel yönetimlerin finansal sürdürülebilirliğini sağlamalarına da katkıda bulunmaktadır.

Muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyi, kamu yönetiminde hesap verebilirlik ilkesi ile doğrudan ilişkilidir. Belediyelerin mali yönetim süreçlerini etkin bir şekilde yürütmesi, muhasebe kullanıcılarının güvenini artırarak kamu mali yönetiminde şeffaflık düzeyini yükseltmektedir. Bu bağlamda, muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyini artırmak için belediyelerin finansal raporlarını düzenli olarak yayımlaması, kamu harcamalarının açık bir şekilde raporlanması ve yerel yönetimlerin mali performanslarının değerlendirilmesine yönelik mekanizmaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Muhasebe kullanıcılarının memnuniyetini etkileyen temel unsurlar arasında finansal bilgilerin doğruluğu, raporların zamanında yayımlanması, bilgiye erişim kolaylığı ve muhasebe sistemlerinin güvenilirliği yer almaktadır. Belediyeler açısından muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, finansal verilerin merkezi bir sistem üzerinden anlık olarak güncellenmesi ve kamuoyuna açık hale getirilmesi, muhasebe kullanıcılarının bilgiye erişim düzeyini artırmaktadır.

Kamu mali yönetimi açısından muhasebe kullanıcılarının memnuniyeti, finansal raporlama süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek için önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Belediyelerin muhasebe süreçlerini uluslararası muhasebe standartlarına uygun şekilde yürütmesi, finansal verilerin doğru ve güvenilir bir şekilde kamuoyuyla paylaşılması, muhasebe kullanıcılarının bilgiye erişim düzeyini artırmakta ve kamu yönetiminde hesap verebilirliği sağlamaktadır.

Muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyi, belediyelerin mali yönetim politikaları ve muhasebe sistemlerinin etkinliği ile doğrudan ilişkilidir. Kamu yönetimi açısından muhasebe kullanıcılarının beklentilerini karşılamak, finansal raporların güvenilirliğini artırmak ve mali şeffaflığı sağlamak, belediyelerin mali yönetim süreçlerinde öncelikli hedefler arasında yer almaktadır. Kamu mali yönetimi perspektifinden bakıldığında, muhasebe kullanıcılarının bilgi ihtiyaçlarını karşılamak ve finansal raporlama süreçlerini güçlendirmek, belediyelerin mali yönetim politikalarının sürdürülebilirliğini sağlamak açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyini artırmak için yerel yönetimlerin finansal raporlamaya daha fazla önem vermesi, muhasebe süreçlerini şeffaf hale getirmesi ve kamu kaynaklarının etkin bir şekilde yönetilmesini sağlaması gerekmektedir. Belediyelerde muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyini artırmak için teknolojik yeniliklerin uygulanması, kamu harcamalarının şeffaf bir şekilde raporlanması ve hesap verebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

2.2.1. Muhasebe Kullanıcıları Kimlerdir?

Muhasebe kullanıcıları, finansal bilgileri doğrudan ya da dolaylı olarak kullanan bireyler, kurumlar ve organizasyonlardan oluşmaktadır. Kamu mali yönetimi bağlamında muhasebe kullanıcıları, finansal raporlara dayanarak karar alan, muhasebe sistemlerinden elde edilen verileri değerlendiren ve mali süreçleri yönlendiren aktörlerdir. Muhasebe kullanıcılarının kimler olduğu, muhasebe sistemlerinin işleyişini belirleyen temel faktörlerden biri olup, muhasebe bilgilerinin hangi amaçlarla kullanıldığına göre farklı gruplara ayrılmaktadır. Muhasebe kullanıcılarının çeşitliliği, muhasebe süreçlerinin kapsamını genişletmekte ve muhasebe sistemlerinin farklı beklentileri karşılayacak şekilde yapılandırılmasını gerektirmektedir.

Muhasebe kullanıcıları genel olarak iç kullanıcılar ve dış kullanıcılar olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. İç kullanıcılar, muhasebe bilgilerini kurum içi süreçlerin yönetimi ve finansal kararların alınması için kullanan bireylerden oluşmaktadır (Karahan, 2021 : 78).. Belediye muhasebe süreçlerinde iç kullanıcılar arasında belediye başkanı, mali işler müdürlüğü, belediye meclisi üyeleri ve ilgili idari birimler bulunmaktadır. İç kullanıcılar, finansal bilgileri doğrudan kullanarak bütçe planlaması yapmakta, mali kaynakların tahsisini yönetmekte ve yerel yönetim hizmetlerinin finansmanını sağlamaktadır. İç kullanıcıların temel amacı, belediye muhasebe sisteminin işleyişini sürdürülebilir hale getirmek ve kamu hizmetlerinin finansal gerekliliklerini karşılamaktır.

Dış kullanıcılar ise, muhasebe bilgilerinden yararlanarak belediyelerin mali süreçlerini değerlendiren, denetleyen veya finansal kararlar alan aktörlerden oluşmaktadır (Öztürk, 2018 : 33). Kamu kurumları, bağımsız denetim kuruluşları, yatırımcılar, kredi sağlayıcılar, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, medya kuruluşları ve vatandaşlar dış kullanıcılar arasında yer almaktadır. Kamu kurumları arasında Sayıştay, İçişleri

Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı gibi otoriteler, belediye muhasebe süreçlerinin yasal düzenlemelere uygunluğunu denetleyerek muhasebe sistemlerinin hesap verebilirlik ilkesine uygun işlemlerini sağlamaktadır. Bağımsız denetim kuruluşları, belediyelerin mali tablolarını inceleyerek muhasebe sistemlerinin şeffaf ve doğru bilgi üretip üretmediğini değerlendirmektedir.

Yatırımcılar ve kredi sağlayıcılar, belediyelerin finansal durumlarını analiz ederek yatırım ve finansman kararlarını şekillendirmektedir. Belediyelerin mali yapısının güçlü olması, dış finansman sağlanmasını kolaylaştırarak yerel yönetimlerin büyük ölçekli projeleri hayata geçirmesine olanak tanımaktadır. Bu nedenle muhasebe kullanıcıları arasında yer alan finansal kuruluşlar ve bankalar, belediyelerin mali verilerine dayalı olarak kredi değerlendirme süreçlerini yürütmektedir.

Sivil toplum kuruluşları ve medya, belediyelerin mali süreçlerinin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini değerlendiren diğer önemli muhasebe kullanıcıları arasında yer almaktadır. Medya kuruluşları, belediyelerin bütçe harcamalarını, gelir kaynaklarını ve mali performanslarını kamuoyuna duyurarak vatandaşların yerel yönetimlerin mali süreçlerine ilişkin bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır.

Vatandaşlar ise belediyelerin muhasebe sistemleri tarafından üretilen bilgilerin nihai kullanıcıları arasında yer almaktadır. Kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığı, belediye hizmetlerinin finansmanı ve yerel yönetimlerin mali disiplini gibi konular, vatandaşların muhasebe bilgilerinden yararlanma düzeyini belirlemektedir. Belediye hizmetlerinin mali sürdürülebilirliği açısından vatandaşların finansal bilgilere erişiminin kolaylaştırılması, muhasebe sistemlerinin etkinliğini artıran önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Muhasebe kullanıcılarının çeşitliliği, muhasebe sistemlerinin farklı bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmasını gerektirmektedir. Belediyelerin finansal süreçleri, farklı kullanıcı gruplarına yönelik olarak yapılandırılmış finansal raporlar üretmekte ve mali verilerin doğru, anlaşılır ve erişilebilir olmasını sağlamaktadır. Kamu mali yönetimi açısından muhasebe sistemlerinin etkin bir şekilde işlemesi, muhasebe kullanıcılarının bilgiye ulaşım düzeyini artırarak kamu güvenini sağlamaktadır.

2.2.2. Belediye Muhasebe Süreçlerinde Çalışanların Rolü

Belediye muhasebe süreçlerinde çalışanlar, yerel yönetimlerin mali yönetimini yürütmekten sorumlu olan ve kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlayan uzmanlardan oluşmaktadır. Belediye muhasebe süreçlerinde görev yapan muhasebeciler, mali işler uzmanları, denetçiler, bütçe planlayıcıları ve gelir-gider hesaplarını yöneten finans uzmanları, belediyelerin mali sürdürülebilirliğini sağlamak için çeşitli fonksiyonlar üstlenmektedir (Ulusoy, 2022 : 56). Belediye muhasebe süreçlerinde çalışanların temel görevi, muhasebe kayıtlarını doğru ve düzenli bir şekilde tutarak yerel yönetimlerin finansal raporlarının güvenilir olmasını sağlamaktır.

Belediye muhasebe süreçlerinde çalışanların rollerinden biri, bütçe hazırlama ve yönetimidir. Belediyelerin yıllık bütçeleri, mali işler birimleri tarafından detaylı bir şekilde hazırlanmakta ve belediye meclisinin onayına sunulmaktadır. Bütçe sürecinde çalışan muhasebe personeli, tahmini gelirleri ve harcama kalemlerini belirleyerek mali kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır.

Belediye muhasebe çalışanları ayrıca, gelir yönetimi süreçlerinde önemli roller üstlenmektedir. Vergi gelirleri, harçlar, bağışlar, merkezi yönetimden aktarılan fonlar ve diğer finansal kaynakların kayıt altına alınması ve izlenmesi, muhasebe süreçlerinde görevli uzmanlar tarafından yürütülmektedir. Belediyelerin gelir yönetimi sürecinde vergi tahsilatlarının düzenli olarak kaydedilmesi, yerel yönetimlerin mali sürdürülebilirliğini sağlayan temel unsurlardan biridir.

Belediye muhasebe süreçlerinde çalışanların bir diğer kritik rolü ise gider yönetimidir. Belediyeler, altyapı yatırımları, personel maaşları, kamu hizmetleri ve çeşitli projeler için büyük ölçekli harcamalar gerçekleştirmektedir. Belediye muhasebe çalışanları, giderlerin bütçe planlamasına uygun bir şekilde harcanmasını sağlamak ve harcama süreçlerini takip ederek kamu kaynaklarının verimli bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunmaktadır.

Denetim süreçleri, belediye muhasebe çalışanlarının en önemli sorumluluk alanlarından birini oluşturmaktadır. İç denetim mekanizmaları, belediye muhasebe süreçlerinde görevli uzmanlar tarafından yürütülmekte olup, mali işlemlerin mevzuata uygun olup olmadığı incelenmektedir. Sayıştay ve diğer denetim organları tarafından

yürütülen dış denetim süreçlerinde, belediye muhasebe çalışanları finansal raporların hazırlanmasında aktif rol almaktadır.

Belediye muhasebe çalışanlarının bir diğer görevi, mali raporlama süreçlerini yönetmektir. Belediyeler, belirli periyotlarla gelir-gider tabloları, bilançolar ve finansal analiz raporları hazırlamakta ve bu raporlar, belediye meclisi, kamu kurumları ve bağımsız denetim kuruluşları ile paylaşılmaktadır. Mali raporlamanın doğru ve eksiksiz bir şekilde yapılması, belediyelerin mali yönetim süreçlerinin hesap verebilir olmasını sağlamaktadır.

Belediye muhasebe süreçlerinde çalışanların görevleri, dijitalleşme ve teknolojik gelişmeler ile birlikte değişmektedir. Dijitalleşme ile bu roller, e-muhasebe sistemlerine adaptasyon gerektirmektedir (Tekin & Arslan, 2020 : 89). Günümüzde birçok belediye, muhasebe süreçlerini elektronik ortamda yürütmekte ve dijital muhasebe sistemleri kullanmaktadır. Belediye muhasebe personeli, bu teknolojileri kullanarak finansal işlemleri daha hızlı ve etkin bir şekilde yönetmekte ve veri tabanları aracılığıyla muhasebe kayıtlarını saklamaktadır.

2.2.3. Muhasebe Kullanıcılarının Hesap Planı Algıları ve Memnuniyet Faktörleri

Muhasebe kullanıcılarının hesap planına yönelik algıları, yerel yönetimlerin mali yönetim süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek açısından önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Belediyelerde muhasebe süreçlerini yöneten iç ve dış kullanıcılar, finansal verilerin güvenilirliği, hesap verebilirlik mekanizmalarının işleyişi ve mali raporların doğruluğu gibi faktörler üzerinden hesap planına ilişkin görüşlerini oluşturmaktadır. Muhasebe kullanıcılarının hesap planına yönelik algıları, muhasebe sistemlerinin şeffaflığı ve anlaşılabilirliği ile doğrudan ilişkilidir.

Muhasebe kullanıcıları açısından hesap planı, belediyelerin finansal süreçlerini düzenleyen ve mali işlemlerin belirli standartlara göre yürütülmesini sağlayan temel araçlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Belediyelerde kullanılan hesap planları, gelir ve giderlerin sistematik bir şekilde kaydedilmesine, muhasebe verilerinin düzenli olarak raporlanmasına ve bütçe disiplininin sağlanmasına olanak tanımaktadır. Bu nedenle muhasebe kullanıcılarının hesap planına ilişkin algıları, belediye muhasebe sistemlerinin işleyişine yönelik genel memnuniyet düzeyini belirleyen faktörlerden biri olmaktadır.

Muhasebe kullanıcılarının hesap planına yönelik algıları üzerinde etkili olan faktörler arasında hesap planının kullanılabilirliği, anlaşılabilirliği, güncelliği ve mevzuata uygunluğu gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Belediyelerde muhasebe süreçlerinde görev alan muhasebeciler, mali işler uzmanları ve denetçiler, hesap planının açık ve anlaşılır olması durumunda mali işlemleri daha etkin bir şekilde yürütebilmekte ve muhasebe süreçlerini hızlı bir şekilde tamamlayabilmektedir. Muhasebe kullanıcılarının hesap planına yönelik olumlu algılar geliştirebilmesi için hesap planının sürekli güncellenmesi ve değişen yasal düzenlemelere uyarlanması gerekmektedir.

Belediyelerde hesap planının işleyişine dair kullanıcı memnuniyetini belirleyen faktörlerden biri de mali raporların hazırlanmasında sağladığı kolaylık ve esnekliktir. Belediyelerin muhasebe sistemleri, hesap planı üzerinden verileri sınıflandırarak finansal tabloların hazırlanmasını ve bütçe süreçlerinin yürütülmesini sağlamaktadır. Kullanıcıların hesap planına yönelik memnuniyeti, şeffaflık ve erişilebilirlikle doğrudan ilişkilidir (Güneş, 2021 : 67). Muhasebe kullanıcıları, hesap planının kolay erişilebilir olmasını, detaylı açıklamalar içermesini ve muhasebe süreçlerini hızlandırmasını beklemektedir. IPSAS uyumlu hesap planları, karar alma süreçlerini kolaylaştırır (Erdoğan, 2019 : 102). Belediyelerde muhasebe kullanıcılarının hesap planına yönelik memnuniyeti, muhasebe kayıtlarının eksiksiz tutulması, hataların minimize edilmesi ve finansal tabloların güvenilirliğinin artırılması ile doğrudan ilişkilidir.

Muhasebe kullanıcılarının hesap planına yönelik algıları, hesap planının uygulama sürecindeki pratikliğine ve mali verilerin yönetimine sağladığı katkıya bağlı olarak şekillenmektedir. Belediyelerde hesap planının doğru bir şekilde kullanılabilmesi için muhasebe personelinin hesap planına hâkim olması ve uygulama süreçlerinde yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Muhasebe kullanıcıları, hesap planının kullanımının karmaşık olması durumunda finansal verileri yorumlamakta zorluk yaşamakta ve muhasebe işlemlerini etkin bir şekilde yürütememektedir. Bu nedenle muhasebe kullanıcılarının hesap planına ilişkin algılarının olumlu yönde gelişmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi ve muhasebe personelinin sürekli olarak bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Hesap planına yönelik algılar, mali şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda da şekillenmektedir. Belediyelerde muhasebe kullanıcıları, hesap planının

kamusal denetim mekanizmalarıyla uyumlu olmasını, mali raporların eksiksiz tutulmasını ve kamu harcamalarının doğru bir şekilde raporlanmasını beklemektedir. Belediyelerin mali süreçlerinin hesap verebilirlik çerçevesinde yürütülmesi, muhasebe kullanıcılarının hesap planına olan güvenini artırmakta ve memnuniyet düzeyini yükseltmektedir.

2.2.4. Belediyelerde Muhasebe Kullanıcılarının Karşılaştığı Sorunlar

Belediyelerde muhasebe kullanıcılarının karşılaştığı sorunlar, yerel yönetimlerin mali yönetim süreçlerinde karşılaşılan yapısal ve uygulamaya yönelik eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Muhasebe kullanıcılarının karşılaştığı en temel sorunlardan biri, muhasebe sistemlerinin karmaşıklığı ve hesap planının kullanım zorluklarıdır (Aydın, 2020 : 144). Belediyelerde kullanılan muhasebe sistemleri, geniş kapsamlı veri setleri ve detaylı hesap gruplarından oluştuğundan, muhasebe kullanıcıları zaman zaman hesap planının işleyişine dair sorunlar yaşayabilmektedir.

Belediyelerde muhasebe süreçlerinde çalışan uzmanlar için en büyük zorluklardan biri, mevzuat değişikliklerine hızlı uyum sağlanamamasıdır (Çelik, 2022 : 91). Kamu mali yönetiminde sık sık yapılan düzenlemeler ve yeni muhasebe standartlarının yürürlüğe girmesi, belediye muhasebe personelinin iş yükünü artırmakta ve muhasebe kayıtlarının güncelliğini sağlama konusunda ek çaba gerektirmektedir. Muhasebe kullanıcıları, yeni yasal düzenlemelere hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmek için sürekli olarak eğitim almak ve muhasebe sistemlerini güncelleyebilmek için ek kaynaklara ihtiyaç duymaktadır.

Belediye muhasebe kullanıcılarının karşılaştığı bir diğer sorun, veri bütünlüğünün korunması ve muhasebe kayıtlarının eksiksiz tutulmasıdır. Belediyelerde mali süreçlerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için muhasebe kayıtlarının hatasız bir şekilde oluşturulması gerekmektedir. Ancak muhasebe kullanıcıları, eksik veya hatalı veri girişleri nedeniyle muhasebe süreçlerinde hatalarla karşılaşabilmektedir. Veri bütünlüğünün sağlanamaması durumunda, mali raporların güvenilirliği azalmakta ve kamu mali yönetiminde hesap verebilirlik ilkesine yönelik riskler ortaya çıkmaktadır.

Belediyelerde muhasebe kullanıcılarının yaşadığı diğer bir sorun, finansal raporların anlaşılabilirliği ve erişilebilirliği konusundaki eksikliklerdir. Muhasebe kullanıcıları, finansal tabloların açıklayıcı olmaması ve mali verilerin yeterince açık bir

şekilde sunulmaması durumunda, finansal analiz süreçlerini sağlıklı bir şekilde yürütememektedir. Belediyelerin muhasebe sistemlerinde daha şeffaf raporlama mekanizmalarına yer vermesi, muhasebe kullanıcılarının karşılaştığı bilgi eksikliklerini gidermeye katkıda bulunmaktadır.

Belediye muhasebe kullanıcılarının en sık karşılaştığı sorunlardan biri de dijitalleşme sürecindeki eksikliklerdir. Geleneksel muhasebe sistemlerinden dijital muhasebe uygulamalarına geçiş süreci, muhasebe kullanıcılarının yeni teknolojilere adapte olmasını zorunlu hale getirmektedir (Kaya, 2021 : 77). Ancak belediyelerde muhasebe sistemlerinin dijital altyapısının yeterince güçlü olmaması, muhasebe kullanıcılarının işlemlerini hızlı ve verimli bir şekilde gerçekleştirmesini zorlaştırmaktadır. Dijital muhasebe sistemlerine yönelik eksiklikler, muhasebe kullanıcılarının manuel veri girişlerine bağlı olarak daha fazla zaman harcamasına ve mali süreçlerin yavaşlamasına neden olmaktadır.

Belediyelerde muhasebe kullanıcılarının yaşadığı sorunlardan biri de finansal denetim süreçlerindeki bürokratik engellerdir. Kamu mali yönetiminde hesap verebilirlik ilkesi doğrultusunda yürütülen denetim mekanizmaları, muhasebe kullanıcılarının çalışma süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Ancak muhasebe kullanıcıları, mali denetim süreçlerinin uzun sürmesi ve kamu harcamalarının incelenmesi sırasında karşılaşılan bürokratik engeller nedeniyle muhasebe işlemlerini zamanında tamamlamakta güçlük çekebilmektedir.

2.3. BELEDİYELERDE MUHASEBE SÜREÇLERİNİN DİJİTALLEŞMESİ VE TEKNOLOJİK UYGULAMALAR

Dijitalleşme, muhasebe süreçlerinde hız ve doğruluk sağlar (Parlak, 2020 : 112). Belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, yerel yönetimlerin finansal yönetim sistemlerini daha hızlı, güvenilir ve şeffaf bir şekilde yürütmesini sağlamak amacıyla geliştirilen önemli bir dönüşüm sürecidir. Teknolojik gelişmeler, kamu yönetimi alanında olduğu gibi belediye muhasebe sistemlerinde de köklü değişikliklere yol açmakta ve geleneksel yöntemlerden dijital muhasebe sistemlerine geçiş hızla yaygınlaşmaktadır. Dijitalleşme süreci, muhasebe kayıtlarının manuel olarak tutulduğu geleneksel

sistemlerin neden olduğu hata oranlarını azaltmakta ve muhasebe verilerinin daha sistematik bir şekilde işlenmesine olanak tanımaktadır.

Belediye muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, kamu mali yönetiminin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda geliştirilmesini sağlamaktadır. Dijital muhasebe sistemleri, finansal işlemlerin kayıt altına alınmasını, mali tabloların anlık olarak güncellenmesini ve kamu harcamalarının daha etkin bir şekilde takip edilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu sistemler, yerel yönetimlerin bütçe yönetimi süreçlerini daha verimli hale getirmekte ve muhasebe işlemlerinin zamanında tamamlanmasını sağlamaktadır.

Belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, elektronik belge yönetim sistemleriyle entegre bir şekilde çalışmaktadır. Elektronik belge yönetim sistemleri, muhasebe verilerinin dijital ortamda güvenli bir şekilde saklanmasını ve ilgili birimlere hızlı bir şekilde iletilmesini sağlamaktadır. Geleneksel belge yönetimi sistemlerinde karşılaşılan kaybolma, hatalı veri girişleri ve uzun onay süreçleri gibi sorunlar, dijitalleşme ile büyük ölçüde ortadan kaldırılmaktadır.

Belediyelerde dijital muhasebe sistemlerine geçiş sürecinde, muhasebe çalışanlarının dijital okuryazarlık düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Dijital muhasebe yazılımlarının etkin bir şekilde kullanılması, muhasebe kayıtlarının doğru tutulmasını sağlamak ve belediyelerin finansal raporlama süreçlerini hızlandırmaktadır. Bu nedenle, muhasebe personelinin dijital muhasebe sistemleri konusunda eğitim alması ve güncel teknolojik gelişmeleri takip etmesi gerekmektedir.

Dijital muhasebe sistemlerinin bir diğer önemli avantajı, belediyelerin mali analiz süreçlerini kolaylaştırmasıdır. Geleneksel muhasebe yöntemlerinde finansal tablolar manuel olarak oluşturulmakta ve raporlama süreçleri uzun zaman alabilmektedir. Dijital muhasebe sistemleri, mali verilerin anlık olarak analiz edilmesini ve kamu harcamalarının etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır. Bu sistemler, belediye yöneticilerine bütçe planlamasında önemli avantajlar sunmakta ve mali karar alma süreçlerini hızlandırmaktadır.

Muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, belediyelerde verimlilik ve etkinlik açısından önemli kazanımlar sağlamaktadır. Dijital muhasebe sistemleri, muhasebe süreçlerinde zaman kaybını en aza indirerek mali işlemlerin daha hızlı ve hatasız bir şekilde

tamamlanmasını sağlamaktadır. Ayrıca, belediyelerin kamu mali yönetimi süreçlerinde dijitalleşme, kamu kaynaklarının daha şeffaf bir şekilde yönetilmesine olanak tanımaktadır.

Belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, yalnızca muhasebe kayıtlarının elektronik ortama taşınması ile sınırlı kalmamaktadır. Aynı zamanda, muhasebe verilerinin güvenli bir şekilde saklanması, veri güvenliği standartlarının sağlanması ve muhasebe bilgilerinin ilgili paydaşlarla hızlı bir şekilde paylaşılması gibi süreçleri de içermektedir. Elektronik belge yönetim sistemleri, bu bağlamda belediye muhasebe süreçlerinde kritik bir role sahiptir.

Belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, kamu mali yönetiminde hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Dijital muhasebe sistemleri, mali verilerin denetlenebilirliğini artırarak kamu harcamalarının daha etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır. Ayrıca, belediye muhasebe sistemlerinde dijitalleşme süreci, denetim mekanizmalarının daha verimli çalışmasına yardımcı olmakta ve kamu mali yönetimi süreçlerinde hata oranlarını en aza indirmektedir.

Elektronik belge yönetim sistemleri, belediye muhasebe süreçlerinin modernizasyonunda önemli bir yere sahiptir. Geleneksel muhasebe sistemlerinde muhasebe belgeleri fiziksel olarak saklanmakta ve bu durum belge kayıpları, yıpranmalar ve zamanla erişim zorlukları gibi sorunlara yol açabilmektedir. Elektronik belge yönetim sistemleri sayesinde belediyelerin muhasebe süreçleri dijital ortamda güvenli bir şekilde yürütülmekte ve tüm finansal belgeler anlık olarak kayıt altına alınmaktadır.

Dijital muhasebe sistemleri, belediyelerdeki bütçe yönetimi süreçlerini daha etkin hale getirmektedir. Geleneksel yöntemlerde bütçe planlaması manuel olarak yapılmakta ve bu süreç uzun zaman almakta iken, dijital muhasebe sistemleri sayesinde bütçe verileri hızlı bir şekilde analiz edilerek mali karar alma süreçleri hızlandırılmaktadır. Bu sistemler, belediyelerin mali sürdürülebilirliğini sağlamak için bütçe dengelerinin daha iyi yönetilmesine olanak tanımaktadır.

Belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, kamu mali yönetiminin modernizasyonu açısından da kritik bir öneme sahiptir. Geleneksel muhasebe sistemlerinin neden olduğu veri giriş hataları, manuel hesaplama hataları ve zaman

kayıpları gibi sorunlar, dijitalleşme ile ortadan kaldırılmaktadır. Elektronik muhasebe sistemleri, mali verilerin doğru bir şekilde işlenmesini sağlamakta ve belediye yöneticilerinin finansal karar alma süreçlerini daha verimli hale getirmektedir.

Muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, belediyelerde veri güvenliğini artıran bir faktör olarak da değerlendirilmektedir. Geleneksel muhasebe sistemlerinde muhasebe belgelerinin fiziksel olarak saklanması, belge kayıplarına ve yetkisiz erişimlere neden olabilmektedir. Dijital muhasebe sistemleri ise finansal verilerin güvenli bir şekilde saklanmasını sağlamak ve belediyelerin muhasebe kayıtlarını daha güvenilir hale getirmektedir. Dijital muhasebe sistemleri, belediyelerin finansal raporlama süreçlerini hızlandırarak kamu mali yönetiminin daha şeffaf hale gelmesine katkıda bulunmaktadır. Belediyelerin mali tablolarının ve bütçe verilerinin anlık olarak güncellenmesi, muhasebe süreçlerinin daha etkili bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. Dijitalleşme süreci, belediye muhasebe sistemlerinde denetim süreçlerinin de daha verimli bir şekilde işlemesine olanak tanımaktadır.

Belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik açısından da önemli bir gelişmedir. Geleneksel muhasebe sistemlerinde büyük miktarda kâğıt kullanımı gerekmekte olup, dijital muhasebe sistemleri sayesinde belediyeler çevre dostu uygulamaları teşvik edebilmektedir. Elektronik belge yönetim sistemleri, mali verilerin dijital ortamda saklanmasını sağlayarak kâğıt tüketimini azaltmakta ve belediyelerin çevresel sürdürülebilirlik politikalarına katkı sunmaktadır.

2.3.1. Belediyelerde e-Muhasebe Uygulamaları

Belediyelerde e-muhasebe uygulamaları, kamu mali yönetiminin dijitalleşme süreci ile birlikte muhasebe kayıtlarının elektronik ortama taşınmasını ve muhasebe işlemlerinin dijital platformlar üzerinden yürütülmesini kapsamaktadır. E-muhasebe uygulamaları, geleneksel muhasebe süreçlerine kıyasla daha hızlı, güvenilir ve şeffaf bir mali yönetim sistemi oluşturmayı hedeflemektedir (Yıldız, 2021 : 45). Bu uygulamalar, belediyelerin muhasebe kayıtlarını elektronik ortamda düzenleyerek mali raporlamayı kolaylaştırmakta ve kamu kaynaklarının daha etkin bir şekilde yönetilmesine katkı sağlamaktadır.

Belediyelerde e-muhasebe uygulamalarının temel bileşenleri arasında elektronik defter (e-Defter), elektronik fatura (e-Fatura), elektronik arşiv (e-Arşiv) ve elektronik

bordro (e-Bordro) sistemleri yer almaktadır. Bu uygulamalar, muhasebe süreçlerinin otomasyonunu sağlayarak belediyelerde finansal işlemlerin hızlandırılmasına ve hata oranlarının azaltılmasına katkı sunmaktadır. E-muhasebe uygulamaları sayesinde belediye muhasebe kayıtları merkezi bir sistem üzerinde tutulmakta ve yetkilendirilmiş kullanıcılar tarafından kolaylıkla erişilebilmektedir.

Elektronik defter uygulaması, belediyelerin muhasebe kayıtlarını dijital ortamda düzenleyerek muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesini sağlayan önemli bir araçtır. Geleneksel muhasebe sistemlerinde muhasebe defterlerinin fiziksel olarak tutulması, belge kayıplarına, veri bütünlüğünün bozulmasına ve muhasebe işlemlerinin gecikmesine neden olabilmektedir. Elektronik defter uygulamaları, bu sorunları ortadan kaldırarak muhasebe kayıtlarının güvenli bir şekilde saklanmasını ve gerektiğinde hızlı bir şekilde erişilmesini sağlamaktadır.

Elektronik fatura uygulaması, belediyelerin alım ve satım işlemlerinde kullandıkları fatura süreçlerini dijitalleştirerek muhasebe süreçlerinin daha hızlı ve güvenilir bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. E-fatura uygulamaları sayesinde belediyeler, tedarikçiler ile yapılan mali işlemleri daha şeffaf bir şekilde takip edebilmekte ve fatura işlemlerinde yaşanan gecikmeleri en aza indirebilmektedir. Ayrıca, e-fatura uygulamaları, belediyelerde muhasebe süreçlerinin denetlenebilirliğini artırarak kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamaktadır.

Elektronik arşiv uygulamaları, belediyelerin muhasebe süreçlerinde kullanılan belgelerin dijital ortamda saklanmasını ve ilgili birimlerle paylaşılmasını sağlamaktadır. Geleneksel belge yönetim sistemlerinde muhasebe belgelerinin fiziksel olarak saklanması, belge kayıplarına ve erişim zorluklarına neden olabilmektedir. Elektronik arşiv sistemleri, belediyelerin muhasebe belgelerini güvenli bir şekilde depolayarak veri kayıplarını önlemekte ve muhasebe kullanıcılarının ihtiyaç duyduğu bilgilere daha hızlı ulaşmasını sağlamaktadır.

Elektronik bordro uygulamaları, belediyelerde çalışan personelin maaş bordrolarının dijital ortamda hazırlanmasını ve muhasebe kayıtlarına otomatik olarak işlenmesini sağlamaktadır. Geleneksel bordro sistemlerinde yaşanan hatalar ve manuel hesaplamalar nedeniyle ortaya çıkan sorunlar, elektronik bordro sistemleri ile büyük

ölçüde ortadan kaldırılmaktadır. Bu sistemler, belediyelerde personel maaş ödemelerinin düzenli bir şekilde yapılmasını ve muhasebe kayıtlarının güncellenmesini sağlamaktadır.

Belediyelerde e-muhasebe uygulamalarının etkin bir şekilde kullanılabilmesi için muhasebe personelinin dijital okuryazarlık düzeyinin artırılması gerekmektedir. Muhasebe süreçlerinin dijitalleştirilmesi, geleneksel muhasebe yöntemlerine alışkın olan muhasebe çalışanları için bazı zorluklar doğurabilmektedir. Bu nedenle belediyelerde muhasebe personelinin e-muhasebe sistemlerine uyum sağlamasını kolaylaştırmak amacıyla eğitim programları düzenlenmekte ve muhasebe kullanıcılarının dijitalleşme sürecine adapte olmaları sağlanmaktadır.

E-muhasebe uygulamalarının en önemli avantajlarından biri, mali verilerin güvenli bir şekilde saklanması ve denetlenebilirliğini artırmasını sağlamaktadır. Elektronik muhasebe sistemleri, mali işlemlerin kayıt altına alınmasını kolaylaştırarak belediyelerde şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırmaktadır. Bu uygulamalar, kamu mali yönetiminde denetim mekanizmalarının daha etkin çalışmasını sağlamak ve belediyelerin mali yönetim süreçlerinde karşılaştıkları sorunları minimize etmektedir.

2.3.2. Dijitalleşmenin Belediye Muhasebesine Etkileri

Dijitalleşme süreci, belediye muhasebe sistemlerini dönüştürerek yerel yönetimlerin finansal yönetim süreçlerini daha modern ve verimli hale getirmektedir. Geleneksel muhasebe yöntemlerinde karşılaşılan manuel işlem hataları, veri kayıpları, zaman kaybı ve denetim zorlukları, dijital muhasebe sistemleri ile büyük ölçüde ortadan kaldırılmaktadır. Dijitalleşme süreci, belediyelerde muhasebe kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasını, finansal verilerin anlık olarak analiz edilmesini ve muhasebe kullanıcılarının ihtiyaç duyduğu bilgilere hızlı bir şekilde erişmesini sağlamaktadır.

Dijitalleşmenin belediye muhasebesine etkileri arasında en önemlisi, muhasebe kayıtlarının daha güvenilir hale gelmesini sağlamasıdır. Geleneksel muhasebe sistemlerinde manuel veri girişlerinden kaynaklanan hatalar, muhasebe süreçlerinin doğruluğunu ve güvenilirliğini azaltabilmektedir. Dijital muhasebe sistemleri, otomatik veri işleme mekanizmaları sayesinde muhasebe kayıtlarının hatasız tutulmasını ve mali tabloların doğruluk oranının artırılmasını sağlamaktadır.

Dijitalleşme, belediye muhasebe sistemlerinde zaman yönetimini de iyileştirmektedir. Geleneksel yöntemlerde muhasebe kayıtlarının manuel olarak işlenmesi uzun zaman almakta ve mali işlemlerin gecikmesine neden olabilmektedir. Dijital muhasebe sistemleri, muhasebe kayıtlarının otomatik olarak işlenmesini sağlayarak zaman kaybını en aza indirmekte ve belediye muhasebe süreçlerinin daha hızlı yürütülmesine olanak tanımaktadır.

Dijitalleşme süreci, belediye muhasebe sistemlerinde veri güvenliğini de artırmaktadır. Geleneksel muhasebe sistemlerinde muhasebe belgelerinin fiziksel olarak saklanması, belge kayıplarına ve yetkisiz erişimlere neden olabilmektedir. Dijital muhasebe sistemleri, mali verilerin güvenli bir şekilde saklanmasını sağlamak ve belediyelerin muhasebe kayıtlarını daha güvenilir hale getirmektedir.

Dijitalleşmenin belediye muhasebesine olan etkileri arasında şeffaflık ve hesap verebilirliğin artırılması da yer almaktadır. Dijital muhasebe sistemleri, mali verilerin anlık olarak izlenmesine ve belediyelerin harcama süreçlerinin daha şeffaf bir şekilde yönetilmesine olanak tanımaktadır. Belediyelerde mali şeffaflığın artırılması, kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamaya yönelik önemli bir adımdır. Dijitalleşmenin belediye muhasebe sistemlerine etkisi, denetim mekanizmalarının daha verimli çalışmasını sağlamaktadır. Geleneksel yöntemlerde muhasebe denetimleri manuel olarak yürütülmekte ve hataların tespiti zaman almaktadır. Dijital muhasebe sistemleri, denetim süreçlerinin otomasyonunu sağlayarak muhasebe hatalarının daha hızlı tespit edilmesini ve denetim süreçlerinin daha etkin yürütülmesini sağlamaktadır.

Dijitalleşme, belediye muhasebe sistemlerinde mali raporlamanın kalitesini artırmaktadır. Dijital muhasebe sistemleri, belediyelerin finansal tablolarını anlık olarak güncelleyerek mali bilgilerin daha doğru ve güvenilir hale getirilmesini sağlamaktadır. Belediyelerin finansal süreçlerini daha şeffaf hale getiren bu sistemler, kamu mali yönetiminin modernizasyonuna katkıda bulunmaktadır.

2.4. YEREL YÖNETİMLERDE MUHASEBE VE FİNANSAL YÖNETİMDE ULUSLARARASI STANDARTLAR

Yerel yönetimlerin muhasebe ve finansal yönetim süreçlerinde uluslararası standartlar, mali disiplinin sağlanması, kamu kaynaklarının etkin kullanımı ve şeffaflığın

artırılması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Küreselleşme ile birlikte kamu sektörü muhasebesinde ortak bir çerçeve oluşturulması ihtiyacı doğmuş ve uluslararası muhasebe standartları yerel yönetimler de dahil olmak üzere birçok kamu kurumunun finansal yönetim süreçlerini şekillendiren temel ilkeler haline gelmiştir. Bu standartlar, mali işlemlerin uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir hale getirilmesini sağlamakta, mali şeffaflığı artırmakta ve kamu yönetiminde hesap verebilirlik mekanizmalarının geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Yerel yönetimlerin muhasebe ve finansal yönetim sistemleri, ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, uluslararası muhasebe standartları aracılığıyla ortak bir çerçevede değerlendirilmektedir. Bu kapsamda Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS), Avrupa ve ABD'deki belediye muhasebe sistemleri ile Türkiye'deki yerel yönetimlerin muhasebe uygulamaları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar dikkate alınarak karşılaştırmalar yapılmaktadır.

2.4.1. Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS) ve Belediyeler

Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS), kamu sektörü muhasebesinde ortak bir düzen sağlayarak kamu kurumlarının mali tablolarını uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir hale getirmeyi amaçlamaktadır. IPSAS, özel sektör muhasebe uygulamalarında kullanılan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) temel alınarak geliştirilmiş ve kamu sektörüne özgü düzenlemeler içerecek şekilde uyarlanmıştır (Akbulut, 2019 : 156).. Bu standartlar, kamu mali yönetimi açısından finansal raporlamanın güvenilirliğini artırarak belediyelerin mali yönetim süreçlerinde şeffaflığı sağlamaktadır.

IPSAS'ın temel hedeflerinden biri, tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin kamu sektöründe yaygınlaştırılmasıdır. Geleneksel nakit esaslı muhasebe sistemleri, kamu harcamalarının yalnızca nakit çıkışı olduğu zaman muhasebeleştirilmesini sağlamakta ve mali tabloların tam anlamıyla gerçeği yansıtmasını zorlaştırmaktadır. IPSAS, tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin benimsenmesini teşvik ederek kamu harcamalarının daha sağlıklı bir şekilde kaydedilmesini ve finansal tabloların gerçek durumu yansıtmasını sağlamaktadır.

IPSAS, yerel yönetimlerin muhasebe süreçlerinde gelir ve giderlerin doğru sınıflandırılmasını sağlamakta ve kamu kurumlarının finansal performanslarını daha etkin bir şekilde analiz etmelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca, IPSAS kapsamında yer alan varlık ve yükümlülüklerin muhasebeleştirilmesi, belediyelerin mali tablolarını daha doğru bir şekilde oluşturmalarına yardımcı olmaktadır. Belediyelerde altyapı yatırımları, borçlanma ve sermaye harcamaları gibi kalemlerin finansal raporlarda nasıl gösterileceğine ilişkin düzenlemeler, IPSAS ile belirlenmektedir.

IPSAS uygulamaları, belediyelerin finansal yönetim süreçlerinde hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır. IPSAS kapsamında yer alan raporlama standartları, belediyelerin mali tablolarının denetlenebilir olmasını kolaylaştırarak kamu kaynaklarının doğru kullanımını teşvik etmektedir. Belediyelerde IPSAS'ın benimsenmesi, muhasebe süreçlerinin uluslararası standartlara uyumlu hale getirilmesini sağlayarak yerel yönetimlerin mali sürdürülebilirliğini artırmaktadır. IPSAS'ın belediyelerde uygulanması, kamu mali yönetimi açısından çeşitli avantajlar sunmakla birlikte, bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Tahakkuk esaslı muhasebe sistemine geçiş süreci, belediye muhasebe personelinin bu sisteme uyum sağlamasını gerektirmekte ve mali süreçlerin yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, IPSAS uygulamalarının tam anlamıyla hayata geçirilmesi için yerel yönetimlerin bilgi teknolojilerine yatırım yapması ve muhasebe yazılımlarını bu standartlara uygun hale getirmesi gerekmektedir.

2.4.2. Avrupa ve ABD'de Belediye Muhasebe Uygulamaları

Avrupa ve ABD'deki belediye muhasebe sistemleri, uluslararası muhasebe standartlarına büyük ölçüde uyumlu olup, kamu mali yönetiminin hesap verebilirlik ilkesi çerçevesinde yürütülmesini sağlamaktadır. Avrupa ülkelerinde belediye muhasebe sistemleri, merkezi yönetimler tarafından belirlenen standartlar doğrultusunda yürütülmekte ve genellikle tahakkuk esaslı muhasebe sistemi kullanılmaktadır. Avrupa'da yerel yönetimlerin muhasebe uygulamaları, kamu mali yönetiminde şeffaflığı artırmak amacıyla dijital muhasebe sistemleriyle entegre edilmiştir. Avrupa ülkelerinde belediyelerin finansal raporlama süreçleri genellikle konsolide raporlama ilkesi çerçevesinde yürütülmektedir. Belediyeler, finansal raporlarını sadece kendi iç süreçlerine göre hazırlamak yerine, merkezi yönetimin belirlediği standartlar

doğrultusunda raporlama yapmakta ve bu süreçlerin denetimi bağımsız denetim kuruluşları tarafından gerçekleştirilmektedir.

ABD'de ise belediye muhasebe uygulamaları, Hükümet Muhasebe Standartları Kurulu (GASB) tarafından belirlenen ilkeler doğrultusunda yürütülmektedir. GASB, kamu sektörüne yönelik finansal raporlama standartlarını belirleyen bir kurum olup, ABD'deki belediyelerin muhasebe süreçlerinin güvenilir ve karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktadır. ABD'de belediyeler, finansal raporlamalarını genellikle Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (GAAP) çerçevesinde yürütmekte ve kamu kaynaklarının etkin yönetimi için mali verilerin detaylı bir şekilde sınıflandırılmasını sağlamaktadır (Smith & Johnson, 2020 : 203). Avrupa ve ABD'de belediye muhasebe sistemleri, teknolojik gelişmelere hızlı bir şekilde uyum sağlamış ve dijital muhasebe sistemleri ile entegrasyonu büyük ölçüde tamamlamıştır. Belediyelerde kullanılan e-muhasebe sistemleri, finansal verilerin anlık olarak güncellenmesini sağlamak ve bütçe yönetim süreçlerini kolaylaştırmaktadır.

2.4.3. Türkiye'deki Belediye Muhasebesi ile Uluslararası Standartların Karşılaştırılması

Türkiye'de belediye muhasebe sistemleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde düzenlenmiş olup, uluslararası muhasebe standartları ile belirli seviyede uyumludur (Türk, 2022: 134).. Türkiye'de belediyeler, muhasebe sistemlerini tahakkuk esaslı muhasebe ilkeleri doğrultusunda yürütmekte ve mali işlemler Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde kayıt altına alınmaktadır. Ancak Türkiye'deki belediye muhasebe sistemleri, IPSAS ile tam anlamıyla uyumlu değildir ve bazı alanlarda revizyon yapılması gerekmektedir.

Türkiye'de belediye muhasebesi, Sayıştay denetimine tabi tutulmakta olup, belediyelerin finansal raporları kamuoyuna açıklanmaktadır. Ancak uluslararası standartlarla karşılaştırıldığında, Türkiye'deki belediye muhasebe sistemlerinde şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Avrupa ve ABD'de belediyeler, finansal raporlarını merkezi yönetim ile entegre bir sistem içinde yayınlamakta iken, Türkiye'de belediyelerin mali raporlama süreçlerinde hala bazı eksiklikler bulunmaktadır.

Türkiye’de belediye muhasebe sistemlerinin uluslararası standartlara tam uyum sağlaması için IPSAS çerçevesinde revizyon yapılması, tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin daha etkin bir şekilde uygulanması ve dijitalleşme sürecinin hızlandırılması gerekmektedir. Türkiye’de belediye muhasebe süreçlerinin uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir hale getirilmesi, kamu mali yönetiminin modernizasyonu açısından büyük önem taşımaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELEDİYELERDE MAHALLİ İDARELER HESAP PLANININ İŞLEYİŞİ VE MUHASEBE KULLANICILARININ MEMNUNİYET DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA TRA1 BÖLGESİ

Bu bölümde, çalışmanın araştırma yöntemine, bulgularına ve sonuçlarına odaklanılacaktır. Bölüm, öncelikle araştırmanın modeli, evreni, örnekleme ve veri toplama araçları gibi metodolojik detayları sunacaktır. Ardından, araştırmanın temel varsayımlarını oluşturan hipotezleri ve verilerin nasıl analiz edildiği açıklanacaktır. Bölümün ana kısmını oluşturan bulgular alt başlığı altında ise, anketten elde edilen verilerle katılımcıların demografik özellikleri, hesap planı algıları, memnuniyet düzeyleri ve bu düzeyleri etkileyen faktörler detaylı bir şekilde analiz edilecektir. Son olarak, muhasebe süreçlerinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik katılımcı önerileri sunulacaktır.

3.1. LİTERATÜR TARAMASI

Ağcakaya (2009), çalışmasında yerel yönetimlerde mali yönetim süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve benzer büyüklükteki belediyelerde uygulanan performans ölçüm yöntemlerini karşılaştırmak amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve çeşitli belediyelerde mali hizmetlerden sorumlu yöneticilerle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bulgular, belediyelerde mali performans ölçümünün yeterince etkin uygulanmadığını, performans bazlı bütçeleme süreçlerinin çoğu belediyede eksik kaldığını ve hesap verebilirlik mekanizmalarının tam anlamıyla işlerlik kazanmadığını göstermektedir. Araştırma, belediye muhasebe süreçlerinin etkinliğini artırmaya yönelik olarak daha şeffaf ve hesap verebilir bir bütçeleme sisteminin benimsenmesi gerektiğini önermektedir.

İpek (2018), belediyelerde mali denetimin önemi ve niteliğini inceleyerek Türkiye'deki uygulamaları değerlendirmiştir. Çalışmada belediyelerde mali denetimin sağlanmasına yönelik hukuki ve idari düzenlemeler ele alınmış, mevcut denetim mekanizmalarının etkinliği sorgulanmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada, belediyelerde mali denetim yapan uzmanlarla yapılan mülakatlardan elde edilen veriler

analiz edilmiştir. Bulgular, belediyelerde mali denetim süreçlerinin belirli standartlara sahip olmasına rağmen uygulamada yeterince etkili yürütülmediğini, denetim süreçlerinin şeffaflık açısından çeşitli eksiklikler taşıdığını ve özellikle küçük belediyelerde denetim faaliyetlerinin yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Araştırma, belediyelerde daha etkili bir mali denetim sisteminin oluşturulması için denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve bağımsız denetim uygulamalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini önermektedir.

Bilge ve Küçükaycan (2014), belediyelerde bütçe saydamlığı üzerine yaptıkları çalışmalarında mali hizmetler birim yöneticilerinin bütçeleme süreçlerine dair algılarını incelemiştir. Araştırmada nicel yöntem kullanılmış, Türkiye genelinde çeşitli belediyelerde görev yapan mali hizmetler birim yöneticilerine anket uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, belediyelerde bütçeleme sürecinin şeffaf olmadığı, bütçe süreçlerine katılımın düşük olduğu ve karar alma süreçlerinde finansal bilgilerin yeterince açık bir şekilde paylaşılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, büyükşehir belediyeleri ile daha küçük belediyeler arasında bütçe saydamlığı açısından belirgin farklar olduğu görülmüştür. Çalışma, belediyelerde mali şeffaflığın artırılması için bütçe süreçlerinin daha katılımcı hale getirilmesi ve hesap verebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiğini önermektedir.

Cavlak (2024), finansal raporlama standartlarına uygun hesap planı ile tekdüzen hesap planı arasındaki farkları inceleyen çalışmasında, hesap sınıfları, hesap grupları ve hesapların işleyişi hakkında karşılaştırmalı bir analiz gerçekleştirmiştir. Çalışmada nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmış, belediyelerde muhasebe hesap planlarının uygulanmasıyla ilgili veri toplanmıştır. Bulgular, tekdüzen hesap planının belediyelerde muhasebe süreçlerini standartlaştırmada etkili bir araç olduğunu ancak finansal raporlama standartları ile tam anlamıyla uyumlu olmadığını ortaya koymuştur. Araştırma, belediyelerde finansal raporlama süreçlerinin geliştirilmesi için mahalli idareler hesap planının uluslararası standartlara daha uyumlu hale getirilmesi gerektiğini önermektedir.

Dayar ve Yılmaz (2020), tahakkuk esaslı devlet muhasebe kayıt yöntemi uygulamasının etkinliğini Bursa Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden değerlendirmiştir. Çalışmada belediye muhasebe süreçlerinin tahakkuk esaslı muhasebe sistemine uygunluğunu ölçmek amacıyla nicel araştırma yöntemi kullanılmış ve

belediyedeki muhasebe kayıtları analiz edilmiştir. Bulgular, tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin belediyelerde kamu mali yönetimi açısından daha sağlıklı ve güvenilir veriler sağladığını ancak uygulamada çeşitli aksaklıkların yaşandığını göstermektedir. Çalışma, tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin daha başarılı uygulanabilmesi için belediyelerde muhasebe personelinin bu sisteme yönelik eğitim alması gerektiğini vurgulamaktadır.

Haftacı ve Badem (2006), tahakkuk esaslı muhasebe ve belediyelerde yeni muhasebe düzeni üzerine yaptıkları çalışmalarında, kamu sektörü muhasebe standartlarının belediyelerde uygulanabilirliğini analiz etmiştir. Çalışmada hem nitel hem de nicel yöntemler kullanılmış, belediye muhasebe süreçlerinde görev yapan yetkililerle mülakatlar gerçekleştirilmiş ve ilgili mevzuatlar incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, belediyelerde yeni muhasebe düzenine geçiş sürecinde bazı belediyelerin teknik altyapı eksiklikleri nedeniyle zorluk yaşadığı, muhasebe personelinin yeni sisteme adapte olma sürecinde çeşitli sorunlarla karşılaştığı tespit edilmiştir. Çalışma, belediyelerde muhasebe sisteminin daha verimli hale gelmesi için yeni muhasebe düzenine geçiş sürecinde belediyelere teknik ve eğitim desteği sağlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Kara (2011), yerel yönetimlerde belediye muhasebesi ve etkinliği üzerine yaptığı çalışmada, belediyelerde muhasebe sisteminin verimliliğini artırmaya yönelik faktörleri analiz etmiştir. Araştırmada, belediye muhasebe süreçlerinin yönetimi konusunda mali hizmetler birim yöneticileriyle yapılan görüşmeler ve anket sonuçları değerlendirilmiştir. Bulgular, belediye muhasebe süreçlerinde teknik altyapının ve personel eğitim seviyesinin muhasebe sisteminin etkinliğini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Çalışma, belediyelerde muhasebe süreçlerinin iyileştirilmesi için muhasebe personelinin eğitimine ve teknik altyapının güçlendirilmesine yatırım yapılması gerektiğini önermektedir.

Türkoğlu (2014), belediyelerde vergilendirme yetkisini ele aldığı çalışmasında, belediyelerin vergi toplama süreçlerindeki sorunları incelemiş ve yerel yönetimlerin mali özerkliği açısından vergilendirme yetkisinin önemini vurgulamıştır. Çalışmada nitel yöntem kullanılmış ve belediye mali birimleriyle yapılan mülakatlardan elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Bulgular, belediyelerin vergi toplama yetkisinin sınırlı olduğunu ve merkezi hükümetten gelen mali desteklere bağımlılığın yüksek olduğunu

göstermektedir. Çalışma, belediyelerde mali özerkliği artırmak için yerel vergilendirme yetkisinin genişletilmesi gerektiğini önermektedir.

Türkyılmaz (2016), belediyelerde denetim süreçlerini incelediği çalışmasında, belediye mali yönetiminde denetim mekanizmalarının etkinliğini analiz etmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve belediye denetim raporları incelenmiştir. Bulgular, belediyelerde denetim süreçlerinin tam anlamıyla bağımsız bir şekilde yürütülmediğini, denetim faaliyetlerinin bazı durumlarda siyasi etkilere maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Araştırma, belediyelerde daha bağımsız bir denetim mekanizmasının oluşturulmasının mali şeffaflık açısından kritik önem taşıdığını belirtmektedir.

PwC Global Survey (2020) raporu, kamu sektöründe dijital dönüşümün en büyük zorluklarından birinin, mevcut sistemlerin entegrasyonu ve bu yeni teknolojileri kullanabilecek nitelikli personel eksikliği olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, Türkiye'deki belediyelerde yaşanan yazılım uyumsuzluğu ve personel yetersizliği sorunlarının küresel bir mesele olduğunu göstermektedir.

OECD (2017) "Government at a Glance" raporu, kamu muhasebe reformlarının başarısı için personelin sürekli eğitimine ve bilgi birikiminin güncel tutulmasına yatırım yapılmasının kritik olduğunu belirtmektedir. Bu, Dayar ve Yılmaz (2020) gibi yerli araştırmaların tahakkuk esaslı muhasebe eğitimi konusundaki bulgularını desteklemektedir.

International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB) (2018), yerel yönetimlerin mali raporlama süreçlerinde uluslararası standartlara (IPSAS) uyum sağlamasının, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırdığını belirtmektedir. Bu, Cavlak (2024)'ün yerli hesap planının uluslararası standartlarla tam uyumlu olmamasıyla ilgili tespitini küresel bir çerçeveye oturtmaktadır.

The World Bank (2019) raporları, gelişmekte olan ülkelerdeki yerel yönetimlerde mali şeffaflığı artırmak için bütçeleme süreçlerinin daha erişilebilir hale getirilmesi ve vatandaş katılımının teşvik edilmesinin önemine dikkat çekmektedir.

Christiaens ve Vandenbussche (2009), Belçika yerel yönetimleri üzerine yaptıkları çalışmada, tahakkuk esaslı muhasebeye geçişin mali yönetimde önemli iyileştirmeler sağladığını ancak bu geçişin başarılı olması için politika yapıcıların

desteğine ve muhasebe personelinin sisteme adapte olmasına ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir.

Kaminski ve DeRusha (2016) gibi yabancı araştırmacılar, bir bilgi sisteminin başarısının, kullanıcıların o sisteme olan algısı ve memnuniyetine bağlı olduğunu teorik olarak ortaya koymaktadır. Bu, kullanıcıların sistemi faydalı ve kullanımı kolay bulması durumunda sistemin genel etkinliğinin arttığını göstermektedir.

Bonson, Gago ve Torres (2012), İspanya'daki yerel yönetimler üzerine yaptıkları araştırmada, dijitalleşme ve e-devlet uygulamalarının muhasebe personelinin iş yükünü azalttığını ve genel memnuniyeti artırdığını bulgulamıştır.

Genel olarak literatür incelendiğinde, belediyelerde muhasebe süreçlerinin işleyişine dair önemli çalışmalar olduğu ancak belediye muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyi üzerine daha sınırlı çalışmalar bulunduğu görülmektedir. Bu çalışma, belediyelerde muhasebe kullanıcılarının hesap planı uygulamalarına dair algılarını analiz ederek literatürdeki bu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, betimsel araştırma modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Betimsel araştırmalar, mevcut durumları olduğu gibi ortaya koymayı, incelemeyi ve yorumlamayı amaçlayan araştırmalardır (Büyüköztürk, 2017). Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup, veri toplama sürecinde yapılandırılmış anketler uygulanmıştır.

Çalışma, belediyelerde mahalli idareler hesap planının işleyişini ve muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeylerini analiz etmeye odaklandığı için tarama (survey) modeli esas alınmıştır. Tarama modelleri, geniş katılımcı gruplarından veri toplayarak bir olgunun mevcut durumunu ortaya koymaya yönelik araştırmalardır (Karasar, 2015). Araştırmada kullanılan anket formu, belediye muhasebe süreçlerinin işleyişine dair muhasebe kullanıcılarının algılarını, sistemin etkinliğini ve mevcut sorunları belirlemeye yönelik sorular içermektedir.

Araştırmanın modelinin seçilme nedeni, TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerde muhasebe süreçlerinin mevcut durumunu ortaya koymak, muhasebe kullanıcılarının hesap planına ilişkin algılarını anlamak ve süreçlerin etkinliğini artırmaya yönelik

öneriler geliştirmektir. Çalışma kapsamında toplanan veriler, çeşitli istatistiksel analizlerle incelenerek yorumlanmıştır.

3.3. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni, TRA1 Bölgesi'nde (Erzurum, Erzincan ve Bayburt) faaliyet gösteren belediyelerin muhasebe birimlerinde çalışan muhasebe kullanıcılarıdır. Bu evren, yerel yönetim muhasebe süreçlerinin uygulanmasına doğrudan dahil olan ve mahalli idareler hesap planının işleyişi hakkında bilgi sahibi olan bireylerden oluşmaktadır.

Örneklem seçiminde basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, evrenden seçilen bireylerin eşit olasılıkla örnekleme dahil edilmesini sağlayarak çalışmanın genellenebilirliğini artırmaktadır (Neuman, 2012). Çalışma kapsamında, TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerin muhasebe birimlerinde çalışan belirli sayıda katılımcıya ulaşılmış ve anket formu aracılığıyla veri toplanmıştır.

Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde Cohen, Manion ve Morrison (2007) tarafından önerilen formül ve G*Power analizinden yararlanılmıştır. Örneklem büyüklüğü, araştırmanın güvenilirliği açısından yeterli düzeyde tutulmuş olup, belediyelerde çalışan muhasebe personelinden anlamlı sonuçlar çıkarılabilecek bir veri seti oluşturulmuştur.

Örneklem seçim kriterleri:

- TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerde muhasebe birimlerinde görev yapıyor olmak,
- Mahalli idareler hesap planı süreçleri hakkında bilgi sahibi olmak,
- Anket formunu eksiksiz ve doğru şekilde doldurmak.

Araştırmanın evreni tüm TRA1 Bölgesi belediyelerindeki muhasebe kullanıcılarını kapsamakla birlikte, örneklem, çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan bireylerden oluşmaktadır.

3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama aracı olarak Google Forms üzerinden uygulanan yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Anket yöntemi, geniş örneklemelerden

sistematiik veri toplanmasını sağlayarak, bireylerin belirli bir olgu hakkındaki görüşlerini ölçmeye yönelik etkili bir veri toplama tekniğidir (Creswell, 2014).

Anket formu üç ana bölümden oluşmaktadıdır:

1. Demografik Bilgiler: Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, mesleki deneyimi ve çalıştıkları belediyeinin büyüklüğü gibi değişkenleri içeren sorular.
2. Mahalli İdareler Hesap Planına Yönelik Algılar ve Memnuniyet Düzeyi: Muhasebe kullanıcılarının hesap planı işleyişine yönelik memnuniyetlerini ölçmeye yönelik Likert tipi ölçekli sorular.
3. Muhasebe Süreçlerinde Karşılaşılan Sorunlar ve İyileştirme  nerileri: Belediyelerde muhasebe süreçlerinde yaşanan problemlerin tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla açık uçlu sorular.

Araştırmada yalnızca Google Forms üzerinden online olarak anket uygulanmıştır. Anket bağlantısı, TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerin muhasebe birimlerinde görev yapan muhasebe kullanıcılarına e-posta ve kurum içi mesajlaşma sistemleri aracılığıyla iletilmiştir. Katılımcılar, gönüllülük esasına göre araştırmaya dahil edilmiştir.

Anket formunun hazırlanmasında, yerel yönetim muhasebe süreçlerine yönelik literatürde yer alan ölçeklerden ve kamu mali yönetimi alanındaki akademik çalışmalardan yararlanılmıştır.

3.5. ARAşTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırma kapsamında kurulan hipotezler aşağıdaki gibidir.

Hipotez 1. Katılımcıların mahalli idareler hesap planının uygulamasına yönelik algı düzeyleri çalıştıkları belediye türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. (Kabul)

Hipotez 2. Katılımcıların hesap planı işleyişine yönelik memnuniyet düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. (Kabul)

Hipotez 3. Katılımcıların hesap planı işleyişine yönelik memnuniyet düzeyleri eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. (Kabul)

Hipotez 4. Katılımcıların mahalli idareler hesap planının uygulamasına yönelik algı düzeyleri ile görev süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. (Kabul)

Hipotez 5. Katılımcıların mahalli idareler hesap planının uygulamasına yönelik algı düzeyleri ile mesleki deneyimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. (Kabul)

Hipotez 6. Katılımcıların mahalli idareler hesap planının uygulamasına yönelik algı düzeyleri ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. (Kabul)

Hipotez 7. Katılımcıların hesap planı işleyişine yönelik memnuniyet düzeyleri ile görev süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. (Kabul)

Hipotez 8. Katılımcıların hesap planı işleyişine yönelik memnuniyet düzeyleri ile mesleki deneyimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. (Kabul)

Hipotez 9. Katılımcıların hesap planı işleyişine yönelik memnuniyet düzeyleri ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. (Kabul)

Hipotez 10. Katılımcıların mahalli idareler hesap planının uygulamasına yönelik algı düzeyleri, eğitim düzeyleri, görev süreleri ve mesleki deneyimleri bir bütün olarak hesap planı işleyişine yönelik memnuniyet düzeylerini yordamaktadır.

Hipotez 11. En sık bildirilen sorunlar belediye türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. ($p<0,05$)

3.6. VERİ ANALİZ YÖNTEMİ

Araştırmada toplanan veriler SPSS 27.0 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizinde, hem tanımlayıcı hem de çıkarımsal istatistik yöntemleri kullanılmıştır.

Analiz süreci şu aşamalardan oluşmaktadır:

- Tanımlayıcı İstatistikler:
- Verilerin genel dağılımını incelemek için frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır.
- Muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeylerinin ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır.
- Gruplar Arası Farklılık Testleri:
- Bağımsız örneklem t-testi: İki grup arasındaki farkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için kullanılmıştır.

- Tek yönlü ANOVA: Üç veya daha fazla grup arasında fark olup olmadığını analiz etmek için uygulanmıştır.
- Korelasyon Analizi:
- Muhasebe kullanıcılarının mesleki deneyimi, eğitim düzeyi ve görev süresi ile hesap planına yönelik memnuniyetleri arasındaki ilişkileri belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır.
- Regresyon Analizi:
- Muhasebe süreçlerindeki memnuniyeti etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Veri analiz sürecinde eksik veya hatalı veriler kontrol edilerek temizlenmiş ve analizler için uygun hale getirilmiştir.

3.7. GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK

Araştırmanın geçerliliğini sağlamak amacıyla, anket formu hazırlanırken uzman görüşüne başvurulmuş ve ilgili literatürde kullanılan ölçeklerden faydalanılmıştır. Ayrıca, anket formunun ön testi (pilot uygulama) belirli sayıda muhasebe kullanıcısı üzerinde gerçekleştirilmiş ve formun anlaşılır olup olmadığı test edilmiştir.

Güvenilirlik açısından, anketin iç tutarlılığı test edilmiş ve Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach Alfa değeri 0.70'in üzerinde olduğu sürece, ölçeğin güvenilir kabul edileceği belirtilmektedir (Field, 2018). Yapılan analiz sonucunda, anket formunun güvenilir olduğu görülmüştür. Ayrıca, verilerin istatistiksel analizinde kullanılan yöntemlerin doğruluğunu artırmak adına, analiz sonuçları ikincil bir istatistikçi tarafından kontrol edilmiştir. Araştırmada gönüllülük esasına dayalı olarak veri toplanmış olup, katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuştur. Tüm etik kurallar gözetilerek araştırma yürütülmüştür.

3.8. BULGULAR

3.8.1. Katılımcılara Ait Özellikler

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

		n	%
Çalıştığınız Belediye Türü	Büyükşehir Belediyesi	78	20,97
	İl Belediyesi	96	25,81
	İlçe Belediyesi	152	40,86
	Belde Belediyesi	46	12,36
Cinsiyet	Kadın	205	55,11
	Erkek	167	44,89
Eğitim Düzeyi	Lise	28	7,53
	Ön Lisans	74	19,89
	Lisans	172	46,24
	Yüksek Lisans	79	21,24
	Doktora	19	5,10
		Ort.	SS
Belediyedeki Görev Süresi		14	2,56
Muhasebe Alanındaki Mesleki Deneyim		16	3,19

Araştırma kapsamında %20,97'si büyükşehir belediyesinde, %25,81'i il belediyesinde, %40,86'sı ilçe belediyesinde, %12,36'sı belde belediyesinde çalışan 372 katılımcı yer almaktadır. Katılımcıların 55,11'i kadın, %44,89'u erkektir. %7,53'ü lise, %19,89'u ön lisans, %46,24'ü lisans, %21,24'ü yüksek lisans, %5,10'u doktora eğitim düzeyine sahiptir. Katılımcıların belediyedeki görev süresi ortalamaları $14 \pm 2,56$ yıl, muhasebe alanındaki mesleki deneyim ortalamaları ise $16 \pm 3,19$ yıldır.

3.8.2. Muhasebe Kullanıcılarının Mahalli İdareler Hesap Planının Uygulamasına Yönelik Algıları

Bu bölümde, araştırmaya katılan muhasebe kullanıcılarının mahallî idareler hesap planının uygulanmasına ilişkin algıları beş maddelik bir alt ölçek aracılığıyla incelenmiştir. Söz konusu maddeler, hesap planının uygulama etkinliği, kod sisteminin açıklığı, yazılım desteği, teknik altyapı yeterliliği ve plan değişikliklerinin duyurulma sürecine yönelik kullanıcı değerlendirmelerini kapsamaktadır. Katılımcıların her maddeye verdikleri yanıtlar 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum)

arasında puanlanmış ve elde edilen veriler üzerinden aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (SS), medyan ve varyasyon katsayısı (ÇV) hesaplanarak analiz edilmiştir. Bu göstergeler, hem merkezi eğilim ölçümleri hem de dağılım yapısı hakkında bilgi sunmakta; böylece kullanıcı algılarının tutarlılığı ve belediyeler arası farkların büyüklüğü değerlendirilebilmektedir.

Tablo 3.2. “Algılar” Alt Ölçeği Madde Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler (N = 372)

Madde	Tanım (Kısaltılmış)	$\bar{x}$	SS	Medyan	ÇV (%)
1	Plan etkin uygulanıyor	3.84	0.91	4	23.7
2	Kodlar açık/anlaşılır	3.91	0.88	4	22.5
3	Yazılım desteği yeterli	3.69	1.02	4	27.7
4	Teknik altyapı yeterli	3.57	1.08	4	30.3
5	Değişiklikler zamanında iletiliyor	3.41	1.15	3	33.7

Tablo 3.2 incelendiğinde, katılımcıların mahallî idareler hesap planına ilişkin genel algılarının orta-üst düzeyde seyrettiği görülmektedir. Beş ayrı madde üzerinden değerlendirilen bu algı yapısı içerisinde, “kodların açıklığı ve anlaşılabilirliği” ($\bar{x} = 3.91$) ifadesi en yüksek ortalamaya sahip madde olarak öne çıkmıştır. Bu bulgu, yerel yönetim muhasebesinde hesap planının kod yapısının kullanıcılar açısından kavranabilir düzeyde olduğunu ve bilgi erişimini kolaylaştırdığını göstermektedir. Kod sisteminin açıklığı, planın uygulama etkinliğini doğrudan etkileyen bir unsur olup, bu durum ilgili maddenin hemen ardından gelen “plan etkin uygulanıyor” ($\bar{x} = 3.84$) ifadesinde de teyit edilmektedir. Katılımcıların planın genel olarak belediyelerde etkin bir şekilde yürütüldüğüne dair kanaat geliştirdikleri anlaşılmakta; bu da uygulayıcılar nezdinde plan mimarisinin fonksiyonel bulunduğunu göstermektedir.

Öte yandan, “yazılım desteği yeterli” ($\bar{x} = 3.69$) ve “teknik altyapı yeterli” ($\bar{x} = 3.57$) ifadeleri, planın uygulanmasında kullanılan dijital sistemlere dair katılımcıların nispeten daha temkinli değerlendirmelerde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Yazılım desteğine ilişkin varyasyon katsayısı %27.7, teknik altyapı konusunda ise %30.3 olarak hesaplanmış olup, bu değerler kullanıcı algılarında homojen olmayan bir dağılıma işaret etmektedir. Bu durum, bazı belediyelerde teknik altyapı yatırımlarının güçlü olduğu, ancak diğerlerinde aynı

düzeyde kaynak ayrılmadığı ya da yazılımın uyarlanabilirliğinin sınırlı olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Yazılım sistemleri, muhasebe kullanıcılarının işlem güvenliği, veri entegrasyonu ve hata önleme gibi işlevlerini desteklemekte; bu nedenle kullanıcıların bu sistemlere olan güven düzeyi doğrudan süreç memnuniyetini de etkilemektedir. Teknik altyapıya yönelik farklı algı düzeyleri, belediyelerin ölçeklerine, bütçelerine ve hizmet içi eğitim yatırımlarına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir.

En düşük ortalamaya sahip madde “değişiklikler zamanında iletiliyor” ($\bar{x} = 3.41$) ifadesi olmuştur. Bu bulgu, kullanıcıların mevzuat güncellemeleri ve plan kodlarında yapılan değişiklikler konusunda yeterince zamanında ve sistematik biçimde bilgilendirilmediğini düşündüklerini göstermektedir. Aynı zamanda, bu maddenin varyasyon katsayısının %33.7 ile en yüksek değere sahip olması, bu algının katılımcılar arasında oldukça farklılık gösterdiğini, yani bazı belediyelerde güncellemelerin etkin biçimde aktarıldığını, bazılarında ise eksik ya da gecikmeli iletilmediğini ortaya koymaktadır. Bu tür iletişim ve eğitim eksiklikleri, planın uygulama kalitesini düşürebilmekte; aynı zamanda muhasebe süreçlerinde hata oranlarını artırabilmektedir. Mevzuatın sıklıkla değiştiği bir yapıda, kullanıcıların güncel bilgiye erişimini sağlayacak dijital bildirim sistemlerinin olmaması, özellikle küçük belediyelerde önemli bir uygulama riski doğurmaktadır.

Tüm bu bulgular, genel olarak katılımcıların hesap planının temel yapısına olumlu baktıklarını, ancak uygulama sürecinde dijital sistemlerin yeterliliği ve bilgi aktarımı gibi unsurların belediyeler arasında değişkenlik gösterdiğini ve geliştirmeye açık olduğunu göstermektedir. Varyasyon katsayılarının %22.5 ile %33.7 arasında değişmesi, belediyeler arası uygulama farklılıklarının bulunduğunu, dolayısıyla ulusal düzeyde standart bir uygulama çerçevesinin tesis edilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özellikle planın açıklığı ve mantıksal yapısının güçlü algılanması olumlu bir gösterge olmakla birlikte, bu yapının uygulanabilirliğini sağlayacak yazılım sistemleri, teknik donanım ve bilgilendirme mekanizmalarının yeterince yaygınlaştırılmaması durumunda, planın potansiyelinden tam anlamıyla faydalanılamayacağı açıktır. Bu nedenle uygulama boyutunda kullanıcı algılarının eş güdümlü olarak güçlendirilmesi ve kurumsal farklılıkların azaltılması hedeflenmelidir.

Hesap planının uygulanmasına ilişkin kullanıcı algılarının yalnızca bireysel özellikler ya da deneyim düzeyiyle değil, aynı zamanda kurumsal yapılarla da

farklılaşabileceği öngörüsünden hareketle, bu bölümde belediye türleri temelinde anlamlı fark olup olmadığı istatistiksel olarak test edilmiştir. Türkiye’de belediyeler yapısal olarak büyükşehir, il, ilçe ve belde olmak üzere dört ana kategori altında sınıflandırılmakta olup, her bir belediye türünün mali kaynaklara erişimi, teknik altyapı kapasitesi, insan kaynağı niteliği ve dijitalleşme düzeyi önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Bu nedenle, belediye türünün, muhasebe kullanıcılarının hesap planı uygulamasına yönelik algıları üzerinde sistematik bir etkiye sahip olması beklenmektedir. Bu bağlamda yapılan analiz, hesap planı algı puanlarının belediye türlerine göre dağılımını anlamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile gerçekleştirilmiş, dört grup arasındaki ortalamaların karşılaştırılması yoluyla farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

Tablo 3.3. Belediye Türüne Göre “Algılar” Alt Ölçeği Ortalama Puanları

Belediye Türü	n	$\bar{x}$	SS
Büyükşehir	78	4.05	0.68
İl	96	3.82	0.74
İlçe	152	3.63	0.81
Belde	46	3.42	0.85

Tek yönlü varyans analizi sonucunda [$F(3, 368) = 9.27, p < 0.001$] elde edilen bulgu, belediye türleri arasında hesap planının uygulanmasına yönelik algılar açısından anlamlı düzeyde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, yalnızca aritmetik ortalamalara dayalı bir yüzeysel farkın ötesinde, istatistiksel olarak güvenilir ve anlamlı bir gruplararası fark bulunduğunu ifade eder. Diğer bir ifadeyle, belediyelerde görev yapan muhasebe kullanıcılarının hesap planının anlaşılabilirliği, uygulanabilirliği ve destekleyici sistemlerin yeterliliğine dair algıları, çalıştıkları belediyenin kurumsal büyüklüğüne ve kapasitesine göre değişiklik göstermektedir.

En yüksek ortalama puan $\bar{x} = 4.05$ ile büyükşehir belediyelerinde elde edilmiştir. Bu değer, büyükşehir belediyelerinin planın uygulanmasında görece bir başarı sağladığını, kullanıcılar nezdinde planın daha anlaşılır ve işlevsel bulunduğunu göstermektedir. Bu durum, büyükşehir belediyelerinin sahip olduğu gelişmiş teknik altyapı, nitelikli insan

kaynağı ve daha güçlü yazılım entegrasyon sistemleriyle doğrudan ilişkilidir. Nitekim literatürde de büyükşehir belediyelerinin dijital dönüşüm süreçlerinde daha hızlı ilerledikleri ve mevzuat değişikliklerine uyum sağlama kapasitelerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020; Haftacı & Badem, 2006). Bu bağlamda, büyükşehirlerde çalışan kullanıcıların planın uygulanabilirliği ve dijital uyumluluğuna dair daha olumlu bir algıya sahip olması beklenir bir sonuçtur.

İl belediyelerinde bu ortalama $\bar{x} = 3.82$ olup, büyükşehirlerin hemen ardından gelmektedir. İl belediyeleri, kentsel yoğunluk ve kurumsal yapılanma bakımından büyükşehirlerin altında yer almakla birlikte, genellikle benzer mevzuata tabi olup kurumsal kapasite açısından daha homojen yapılar sergilemektedirler. Dolayısıyla bu belediyelerde planın teknik ve uygulamalı yönlerine ilişkin algıların görece yüksek olması, yapısal açıdan tutarlı bir görünüm arz etmektedir. Ancak buradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı oluşu, il belediyelerinin büyükşehirlerle kıyasla bazı konularda (örneğin yazılım otomasyonu, eğitim yatırımları, kaynak yönetimi) geride kaldığını düşündürmektedir.

İlçe belediyelerine gelindiğinde ortalamanın $\bar{x} = 3.63$ 'e gerilediği görülmektedir. İlçe belediyeleri çoğu zaman daha sınırlı bütçe olanaklarına sahip olmaları, görevli sayısının az olması ve teknik personel istihdamının düşük seviyelerde kalması nedeniyle sistemli plan uygulamaları konusunda güçlükler yaşayabilmektedir. Bu bağlamda, yazılım güncellemelerinin gecikmesi, mevzuat takibinde yetersizlik ve teknik donanım eksiklikleri, kullanıcı algılarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ayrıca ilçe belediyelerinde iş yükünün bireysel personele yığılması, planın uygulanmasında tutarlılık sorunları yaratabilmektedir.

Belde belediyelerinde ise en düşük ortalama puan ($\bar{x} = 3.42$) ile karşılaşılması dikkat çekicidir. Bu belediyeler, genellikle kırsal yerleşimlerde hizmet vermekte olup, personel sayısı az, kurumsal yapı sınırlı ve teknik kapasite oldukça düşüktür. Bu durum, planın gerek dijital araçlarla desteklenmesi gerekse mevzuatla uyumlu yürütülmesi açısından önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır. Katılımcıların düşük algı düzeyi, hesap planının bu tür belediyelerde ya eksik uygulandığını ya da uygulansa bile teknik desteğin ve gerekli bilgilendirmenin yetersiz kaldığını düşündürmektedir. Belde belediyeleri, mahallî idareler içinde genellikle en düşük gelir seviyesine ve bütçeye sahip olan

birimlerdir. Bu nedenle yazılım lisanslaması, teknik personel istihdamı ve hizmet içi eğitim gibi kaynak gerektiren uygulamalar yeterince yaygınlaştırılamamaktadır. Bu da, kullanıcıların hesap planına yönelik algılarını zayıflatan önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre Hipotez 1 kabul edilmiştir.

3.8.3. Muhasebe Kullanıcılarının Hesap Planı İşleyişine Yönelik Memnuniyet Düzeyleri

Araştırmanın bu alt bölümünde, belediyelerde görev yapan muhasebe kullanıcılarının mahallî idareler hesap planı uygulamalarına yönelik memnuniyet düzeyleri beş maddelik bir ölçüm seti aracılığıyla değerlendirilmiştir. Bu alt ölçek, kullanıcıların hesap planı sürecine yönelik genel memnuniyetlerini, bu planın iş yükü üzerindeki etkisini, muhasebe yazılımlarının sürece katkısını, denetim mekanizmalarının yeterliliğini ve hesap planının gelir-gider yönetimine olan katkısını kapsamlı biçimde ölçmeyi amaçlamaktadır. Her maddeye verilen yanıtlar, 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında Likert tipi ölçekte puanlanmış, böylece kullanıcı memnuniyetinin hem yönü (pozitif/negatif) hem de düzeyi (düşük/yüksek) ortaya konulmuştur. Ayrıca, ölçeğe dâhil edilen bir ters madde ("iş yükünü artırıyor") ile kullanıcıların olumsuz deneyimlerinin de kontrol edilmesi hedeflenmiştir.

Tablo 3.4. “Memnuniyet” Alt Ölçeği Madde Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler (N = 372)

Madde	Tanım (Kısaltılmış)	$\bar{x}$	SS
6	Genel memnuniyet	3.87	0.92
7 (Ters)	İş yükünü artırıyor	2.34	1.14
8	Yazılımlar süreci kolaylaştırıyor	3.95	0.83
9	Denetim mekanizmaları yeterli	3.46	1.01
10	Gelir-gider yönetimine katkı	4.12	0.79

Tablo 3.4’te sunulan veriler, katılımcıların hesap planı uygulamalarına yönelik genel memnuniyetlerinin orta-üst düzeyde seyrettiğini göstermektedir. “Genel memnuniyet” maddesinin ortalama puanı ($\bar{x} = 3.87$) oldukça yüksek olup, kullanıcıların

hesap planının işleyişine genel itibarıyla olumlu yaklaşıtlarını ve uygulama süreçlerinden memnun olduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, hesap planının kavramsal yapısının anlaşılır olması, yazılımla entegrasyon düzeyinin işlevsel bulunması ve kullanıcıların mali raporlama süreçlerinde desteklendiğini hissetmeleriyle ilişkilendirilebilmektedir. Literatürde de benzer biçimde, kullanıcıların memnuniyet düzeylerinin planın açıklığı, işlem kolaylığı ve hata oranlarını azaltıcı yönleriyle pozitif yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014; Gandar, 2022).

“Yazılımlar süreci kolaylaştırıyor” maddesi en yüksek ortalama değere ($\bar{x} = 3.95$) sahip olup, bu bulgu kullanıcıların yazılım altyapısının plan uygulamalarında ciddi bir destek unsuru olarak işlev gördüğünü düşündüklerini göstermektedir. Bu durum özellikle otomatik hesap sınıflandırmaları, hazır rapor şablonları ve elektronik kayıt takibi gibi teknolojik araçların kullanım kolaylığı sağlamasından kaynaklanmaktadır. Yazılım tabanlı otomasyon sistemlerinin muhasebe işlemlerinde hata payını düşürmesi ve zaman tasarrufu sağlaması, kullanıcı memnuniyetini doğrudan etkileyen bir faktör olarak ön plana çıkmaktadır. Kefe ve Berikol (2019) tarafından yapılan araştırmada da muhasebe otomasyonu ile çalışan memnuniyeti arasında güçlü bir pozitif ilişki olduğu saptanmıştır.

“Gelir-gider yönetimine katkı” maddesinden elde edilen ortalama ($\bar{x} = 4.12$) ise çalışmanın en yüksek puanlanan ifadesi olmuştur. Bu veri, katılımcıların hesap planını yalnızca teknik bir sınıflandırma aracı olarak değil, aynı zamanda mali yönetim stratejilerinin etkin bir bileşeni olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Belediyelerin gelir-gider takibini tutarlı ve denetlenebilir bir biçimde yapabilmesi, planın sunduğu kodlama sistematığı ve raporlama işlevleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu bulgu, tahakkuk esaslı sistemin şeffaflık ve mali disiplin sağlama yönündeki etkilerini vurgulayan çok sayıda akademik çalışmayla örtüşmektedir (Dayar & Yılmaz, 2020; Kara, 2011; İpek, 2018).

Öte yandan “Denetim mekanizmaları yeterli” maddesi ($\bar{x} = 3.46$) görece daha düşük puan almakla birlikte, yine de memnuniyetin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, belediye denetim sistemlerinin bazı kullanıcılarca yeterli görülse de, sistematik ve risk odaklı denetim kültürünün henüz tam anlamıyla oturmadığına işaret etmektedir. Bağımsız denetim raporlarında kilit denetim konularının yeterince kapsamlı yer bulamaması, denetim bulgularının iç kontrol sistemine zamanında yansıtılamaması gibi

etkenler, kullanıcıların bu konudaki memnuniyet düzeyini sınırlayabilmektedir. Arzova ve Şahin (2020), denetim süreçlerinin standardizasyonunda yaşanan eksikliklerin kullanıcı güvenini zedeleyebileceğini belirtmiş; benzer biçimde Uysal ve Ardıç (2024), kamu denetiminde “kalite kontrolden kalite yönetimine” geçişin zorunluluk hâline geldiğini vurgulamıştır.

“İş yükünü artırıyor” maddesi ($\bar{x} = 2.34$), ters madde olarak ölçeğe dahil edilmiş olup, bu ifadeye düşük puan verilmesi, kullanıcıların planın iş yükünü artırıcı bir unsur olarak görmediklerini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, planın uygulanabilirliğinin ve yazılımlar aracılığıyla süreçlerin basitleştirilmesinin kullanıcılar üzerinde pozitif bir etkide bulunduğunu göstermektedir. Ancak standart sapmanın yüksek ($SS = 1.14$) olması, bu konuda tüm kullanıcıların hemfikir olmadığını, bazı kullanıcılar için planın hâlen karmaşık ve zaman alıcı bir yapıda algılandığını düşündürmektedir. Özellikle küçük ölçekli belediyelerde teknik personel eksikliği, manuel veri girişi gerekliliği ve mevzuatın anlaşılmasındaki güçlükler, iş yükü algısını artırabilmektedir.

Alt ölçeğin genel güvenilirlik düzeyini yansıtan Cronbach Alfa katsayısı $\alpha = 0.82$ olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu ve maddelerin ölçmekte olduğu kavramı (yani memnuniyet) tutarlı biçimde yansıttığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2017). Özellikle ters madde dahil edildiği hâlde bu düzeyde bir güvenilirliğe ulaşılmış olması, ölçeğin ölçüm gücünü artırmakta ve bulguların istatistiksel olarak güvenilirliğini desteklemektedir.

Mahallî idareler hesap planının işleyişine yönelik kullanıcı memnuniyetinin bireysel demografik değişkenler temelinde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek, bu araştırmanın temel hedeflerinden biridir. Bu bağlamda özellikle cinsiyet ve eğitim düzeyi gibi değişkenlerin, muhasebe kullanıcılarının plan uygulamalarına yönelik tutumları üzerinde nasıl bir etkide bulunduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Nicel verilerin analizinde sıklıkla kullanılan parametrik tekniklerden olan bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), bu çalışmada da söz konusu gruplar arası karşılaştırmalarda tercih edilmiştir.

Tablo 3.5. Cinsiyete Göre Toplam Memnuniyet Puanı (Bağımsız Örneklem t-Testi)

Cinsiyet	n	$\bar{x}$	SS
Kadın	205	3.92	0.66
Erkek	167	3.68	0.71

$t(370) = 2.45, p = 0.015$

Bu analizde, kadın ve erkek katılımcıların hesap planı uygulamalarına yönelik toplam memnuniyet puanları karşılaştırılmış ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p = 0.015$). Kadın kullanıcıların ortalama memnuniyet düzeyinin ($\bar{x} = 3.92$), erkek kullanıcıların ortalamasına göre ($\bar{x} = 3.68$) belirgin biçimde yüksek olması, cinsiyete dayalı tutumsal farklılıkların varlığına işaret etmektedir. Bu bulgu, muhasebe uygulamalarında kadın çalışanların hesap planı süreçlerine daha kolay adapte olduklarını ya da bu süreçleri daha olumlu değerlendirdiklerini düşündürmektedir. Elde edilen sonuçlara göre Hipotez 2 kabul edilmiştir.

Kadın çalışanların hesap planı işleyişine yönelik daha yüksek memnuniyet sergilemeleri birkaç nedene bağlanabilmektedir. Öncelikle kadınların muhasebe alanındaki görevlerini daha sistemli ve prosedüre bağlı yürütme eğiliminde oldukları yönündeki literatür verileriyle bu bulgu örtüşmektedir (Alkan & Tunçez, 2019). Ayrıca, hizmet içi eğitim programlarından daha fazla yararlanma olasılığı, kadın çalışanların teknik ve yasal değişikliklere daha hızlı uyum sağlamalarına katkı sunmakta olabilmektedir. Kadınların özellikle prosedürel işler ve dikkat gerektiren raporlama süreçlerinde daha dikkatli, özenli ve hata toleransını düşük tutarak çalıştıkları yönündeki bulgular, bu sonucu destekleyen psikososyal temellere işaret etmektedir.

Diğer yandan, erkek kullanıcıların daha düşük memnuniyet puanı sergilemesi, sistemin karmaşıklığına dair daha eleştirel bir bakışa sahip olmalarıyla da açıklanabilmektedir. Bu fark, aynı zamanda görev dağılımı içindeki farklı rol ve sorumluluklardan kaynaklı deneyim çeşitliliğine de işaret ediyor olabilmektedir. Erkek kullanıcıların daha çok teknik ve denetimsel görevlerde konumlandığı, kadın çalışanların ise kayıt ve belge düzeni gibi yapısal uygulamalarda yoğunlaştığı varsayıldığında, bu görev farkının memnuniyet düzeylerine yansımaları doğaldır. Ancak bu farkın nedensel

açıklamaları, daha detaylı nitel verilerle desteklenmeden genellenemeyeceğinden, dikkatle değerlendirilmelidir.

Tablo 3.6. Eğitim Düzeyine Göre Memnuniyet Puanları (Tek Yönlü ANOVA)

Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}$	SS
Lise	28	3.41	0.64
Ön Lisans	74	3.59	0.71
Lisans	172	3.88	0.68
Yüksek Lisans	79	4.05	0.62
Doktora	19	4.18	0.55

$$F(4, 367) = 12.61, p < 0.001 \cdot \eta^2 = 0.12$$

Eğitim düzeyine göre yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.001$). Özellikle $\eta^2 = 0.12$ değeri, etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğunu ve eğitim düzeyinin memnuniyet üzerinde dikkate değer bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. En yüksek memnuniyet ortalamasının doktora ($\bar{x} = 4.18$) ve yüksek lisans ($\bar{x} = 4.05$) düzeylerinde toplanması, akademik yetkinliğin ve kuramsal donanımın kullanıcıların plan uygulamalarına yönelik değerlendirmelerini pozitif etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda eğitim düzeyindeki artışla birlikte planın hem içerik hem yapı bakımından daha iyi anlaşılması, algoritmik mantığının kavranması ve yasal dayanaklarının yorumlanabilir hâle gelmesi olasıdır.

Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre, lisans sonrası gruplar (yüksek lisans ve doktora) ile lisans ve altı eğitim düzeyine sahip gruplar arasında anlamlı farklılıklar mevcuttur. Lise mezunlarının en düşük ortalamayı ($\bar{x} = 3.41$) almış olmaları, bu grubun planın yapısını ve işleyişini kavramakta zorlandığını göstermektedir. Aynı zamanda ön lisans mezunları da $\bar{x} = 3.59$ gibi sınırlı bir ortalama sahiptir ve bu durum, uygulamaya dayalı teknik bilgiye sahip olmakla birlikte planın teorik ve yasal arka planını kavrayamamaktan kaynaklanabilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre Hipotez 3 kabul edilmiştir.

Bu sonuç, literatürde sıklıkla vurgulanan "bilgi sermayesi hipotezi"ni desteklemektedir. Bu hipoteze göre, formel eğitimi daha yüksek düzeyde olan bireyler, karmaşık sistemlere daha kolay adapte olmakta, gelişmiş soyutlama becerileri sayesinde sistemin yapısını daha iyi kavrayabilmekte ve dolayısıyla daha yüksek düzeyde tatmin yaşamaktadır (Yürekli, 2019; Kaya et al., 2022). Özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyindeki çalışanların daha kapsamlı hizmet içi eğitimlere ulaşma imkânına sahip olmaları ve genellikle daha üst düzey görevlerde bulunmaları da bu memnuniyet farkını açıklamaktadır.

3.8.4. Mesleki Deneyim, Eğitim Düzeyi Ve Görev Süresine Göre Memnuniyet Düzeylerinin İlişkisel Analizi

Bu bölümde, belediye muhasebe kullanıcılarının mahallî idareler hesap planına yönelik algı ve memnuniyet düzeyleri ile bazı temel demografik değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı (r) aracılığıyla analiz edilmiştir. Korelasyon analizi, iki sürekli değişken arasında doğrusal bir ilişkinin olup olmadığını ve varsa bu ilişkinin yönü (pozitif/negatif) ile şiddetini belirlemek amacıyla sıklıkla kullanılan parametrik bir yöntemdir. Bu araştırmada analiz kapsamına alınan değişkenler sırasıyla; görev süresi, mesleki deneyim süresi, eğitim düzeyi (ordinal olarak kodlanmıştır), hesap planına yönelik algı puanı toplamı ve hesap planı işleyişine ilişkin memnuniyet puanı toplamıdır. Bu değişkenler arasındaki ilişkiler aşağıda Tablo 3.7’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 3.7. Seçilmiş Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyonları

Değişken	1	2	3	4	5
1. Görev Süresi (yıl)	—				
2. Mesleki Deneyim (yıl)	0.81**	—			
3. Eğitim (ordinal)	0.12*	0.17*	—		
4. Algı Toplamı	0.23**	0.19**	0.28**	—	
5. Memnuniyet Toplamı	0.27**	0.22**	0.31**	0.67**	—

*p < 0.05, **p < 0.01

Tablo 3.7'deki korelasyon katsayıları incelendiğinde, analiz kapsamında değerlendirilen tüm değişken çiftleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunduğu görülmektedir. Bu sonuç, araştırma kapsamında oluşturulan hipotezleri genel anlamda desteklemekte ve belediye muhasebe personelinin algı ve memnuniyet düzeylerinin belirli bireysel özelliklerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

En dikkat çekici korelasyon değeri, hesap planına yönelik algı toplam puanı ile memnuniyet toplam puanı arasında elde edilmiştir ($r = 0.67$, $p < 0.01$). Bu oldukça yüksek ve anlamlı pozitif korelasyon, söz konusu iki tutumsal değişkenin arasında güçlü bir yapısal ilişki bulunduğunu açıkça göstermektedir. Bu bulgu, araştırmanın temel varsayımlarından biri olan “algı düzeyinin memnuniyet üzerinde belirleyici rol oynadığı” yönündeki varsayımı açık biçimde doğrulamaktadır. Kullanıcılar açısından hesap planı ne ölçüde açık, uygulanabilir ve teknolojik sistemlerle desteklenmiş olarak algılanıyorsa; o denli yüksek düzeyde memnuniyet bildirilmektedir. Bu sonuç, literatürde sıklıkla vurgulanan kullanıcı algısının memnuniyetin öncül değişkenlerinden biri olduğu yönündeki bulgularla da örtüşmektedir (Bilge & Küçükaycan, 2014; Gandar, 2022). Özellikle yazılım entegrasyonu, teknik altyapı ve eğitim destekleri gibi unsurların algılanma biçiminin kullanıcıların genel tutumlarını belirlediği görülmektedir.

Görev süresi ile hem algı ($r = 0.23$, $p < 0.01$) hem memnuniyet ($r = 0.27$, $p < 0.01$) arasındaki pozitif ve anlamlı ilişkiler, kamu kurumlarında çalışma süresi arttıkça sistemlere yönelik olumlu tutumların da arttığını göstermektedir. Bu bulgu, örgütsel sosyalizasyon kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, çalışanın kuruma ve uygulamalara zaman içinde daha fazla uyum sağladığını ve süreçlere dair deneyimin algısal netlik kazandırdığını göstermektedir. Deneyimin, zaman içinde uygulamaya yönelik güven duygusu yaratarak memnuniyeti desteklediği sonucuna ulaşılabilir. Ancak bu korelasyonların orta düzeyin altında kalması, görev süresinin tek başına belirleyici olmadığını, başka değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Mesleki deneyim ile algı ($r = 0.19$, $p < 0.01$) ve memnuniyet ($r = 0.22$, $p < 0.01$) arasındaki pozitif ilişkiler de benzer bir yorumu desteklemektedir. Bu bulgular, meslekte geçirilen sürenin teknik yeterliliği, uygulama pratiğini ve sistemdeki yönetsel işleyişe hâkimiyeti artırdığını, bu artışın da genel memnuniyet düzeyine olumlu katkı sunduğunu

göstermektedir. Ancak dikkat çeken bir diğer husus, görev süresi ile mesleki deneyim arasında çok yüksek düzeyde korelasyon olmasıdır ($r = 0.81$, $p < 0.01$). Bu sonuç, veri setindeki bu iki değişkenin büyük ölçüde çakıştığını ve aynı yapıyı temsil ettiğini ortaya koymakta; regresyon analizleri gibi çoklu değişkenli modellerde bu iki değişkenin birlikte değerlendirilmesinin çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) riski yaratabileceğini göstermektedir.

Eğitim düzeyinin hem algı ($r = 0.28$, $p < 0.01$) hem de memnuniyet ($r = 0.31$, $p < 0.01$) ile pozitif ve anlamlı ilişki göstermesi, bilgi sermayesinin tutumlar üzerindeki etkisini vurgulayan “bilgi sermayesi hipotezini” (Yürekli, 2019; Kaya et al., 2022) desteklemektedir. Bu bulgulara göre, eğitim düzeyi arttıkça kullanıcılar planın işleyişine yönelik daha olumlu algılar geliştirmekte ve sistemden daha yüksek düzeyde tatmin olmaktadır. Özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyindeki katılımcıların, sistemin yapısal bütünlüğünü daha iyi kavrayabilmeleri ve mevzuat yorumlama yetkinliklerinin daha gelişmiş olması, onların hesap planının işlevselliğine dair daha rasyonel ve pozitif değerlendirmelerde bulunmalarına yol açmaktadır. Eğitim düzeyinin memnuniyet üzerindeki etkisinin $r = 0.31$ düzeyinde olması, bu değişkenin orta düzeyde fakat anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre hipotez 4,5,6,7,8 ve 9 kabul edilmiştir. Bu sonuç, daha önce eğitim düzeyine göre memnuniyet farklarının incelendiği varyans analizlerini (Tablo 3.5) da desteklemekte, nicel olarak tutarlılık sergilemektedir.

Toplamda değerlendirildiğinde, Pearson korelasyon katsayıları, bireylerin belediyelerdeki görev süresi, mesleki deneyimi ve eğitim düzeyi gibi demografik özelliklerinin, hem algı hem de memnuniyet gibi tutumsal değişkenler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı fakat orta düzeyin altında etkiler yarattığını göstermektedir. Buna karşın, algı ve memnuniyet arasındaki ilişki, diğer tüm değişken çiftlerinden çok daha güçlüdür ve hesap planına yönelik olumlu algıların, kullanıcıların genel tutumlarını biçimlendirmede temel belirleyici olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu bulgu, sistem tasarımcıları, yazılım geliştiriciler ve yerel yönetim yöneticileri için önemli ipuçları sunmaktadır. Özellikle algıyı şekillendiren yazılım kalitesi, teknik destek düzeyi ve bilgilendirme etkinliklerinin artırılması, kullanıcı memnuniyetini de dolaylı olarak yükseltecektir.

Bu analiz kullanıcı memnuniyetinin bireysel ve bilişsel temellere dayalı çok boyutlu bir yapı olduğunu, fakat en güçlü şekilde kullanıcı algısıyla açıklanabildiğini ortaya koymuştur. Eğitim ve deneyim gibi demografik etkenler ise bu süreci tamamlayıcı birer unsur olarak, memnuniyetin inşasında destekleyici roller üstlenmektedir. Bu nedenle, yalnızca bireysel nitelikleri değil, aynı zamanda kurumsal öğrenme ortamlarını ve algıyı besleyen teknik koşulları da iyileştirmeye yönelik bütüncül politikalar geliştirilmesi gerekmektedir. Bu yaklaşımlar, belediyelerde sürdürülebilir ve yüksek memnuniyet düzeyine sahip muhasebe sistemlerinin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Mahallî idareler hesap planına yönelik kullanıcı memnuniyetinin hangi değişkenler tarafından anlamlı biçimde yordandığını ortaya koymak, bu araştırmanın temel hedeflerinden birini oluşturmaktadır. Bu kapsamda, bağımlı değişken olarak “memnuniyet toplam puanı” alınmış; bağımsız değişkenler olarak ise önceki analizlerde anlamlı ilişkiler saptanan dört temel değişken (algı toplam puanı, eğitim düzeyi, görev süresi ve mesleki deneyim süresi) çoklu regresyon modeline dâhil edilmiştir. Bu analiz, memnuniyetin bireysel demografik ve bilişsel özellikler tarafından açıklanabilirliğini ölçmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon modeli, bir bağımlı değişkenin birden fazla bağımsız değişken tarafından ne düzeyde açıklandığını gösteren güçlü bir çok değişkenli analiz tekniğidir. Modelin genel geçerliliği R^2 katsayısı ile test edilmiş; bağımsız değişkenlerin her biri için standart regresyon katsayısı (β), t değeri ve anlamlılık düzeyleri (p) ayrı ayrı yorumlanmıştır.

Tablo 3.8. Çoklu Doğrusal Regresyonla Memnuniyetin Yordanması ($R^2 = 0.54$)

Değişken	B	β	t	p
Sabit	1.12	—	6.94	<0.001
Algı Toplamı	0.62	0.59	15.18	<0.001
Eğitim (ordinal)	0.14	0.18	4.71	<0.001
Görev Süresi	0.02	0.09	2.48	0.014
Mesleki Deneyim	-0.01	-0.05	-1.37	0.172

Tablo 3.8’de görüldüğü üzere regresyon modeli, memnuniyet düzeyine ilişkin varyansın %54’ünü açıklamaktadır ($R^2 = 0.54$). Bu oldukça yüksek bir açıklayıcılık

düzeyidir ve araştırma bağlamı dikkate alındığında modelin güçlü bir yordama kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir. Buna göre memnuniyet düzeyinin, dâhil edilen dört değişken (algı, eğitim, görev süresi ve mesleki deneyim) tarafından önemli ölçüde açıklandığı söylenebilmektedir.

Modelde en güçlü yordayıcı değişken “algı toplam puanı” olmuştur. Bu değişkenin standartlaştırılmış regresyon katsayısı $\beta = 0.59$ olup, bu değer istatistiksel olarak son derece anlamlıdır ($p < 0.001$). Elde edilen bu sonuçlara göre Hipotez 10 kabul edilmiştir. Bu sonuç, kullanıcıların hesap planının açık, anlaşılır ve uygulanabilir olduğuna yönelik algılarının, genel memnuniyet düzeylerini belirlemede en temel unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Algının memnuniyet üzerindeki bu güçlü etkisi, hem kuramsal düzeyde teknoloji kabul modelleriyle hem de kamu yönetimi bağlamında kullanıcı tatmini araştırmalarıyla tutarlılık sergilemektedir. Özellikle literatürde, kullanıcı algılarının sistem performansı, fayda algısı ve kullanım kolaylığı gibi değişkenler üzerinden bireyin genel tutumlarını ve davranışsal eğilimlerini doğrudan etkilediği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2017; Bilge & Küçükaycan, 2014). Bu bağlamda elde edilen yüksek β katsayısı, sistemin yapısal tutarlılığı ve kullanıcı merkezli tasarımının memnuniyet düzeylerini yükselttiğini göstermektedir.

Modelin ikinci güçlü yordayıcısı eğitim düzeyidir. Eğitim değişkeni ordinal biçimde kodlanmış olup, standartlaştırılmış katsayısı $\beta = 0.18$, t değeri 4.71 ve anlamlılık düzeyi $p < 0.001$ 'dir. Bu bulgu, eğitim düzeyinin memnuniyet üzerindeki pozitif etkisini istatistiksel olarak doğrulamakta; yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin, hesap planı uygulamalarına yönelik daha olumlu tutum geliştirdiğini göstermektedir. Bu sonuç daha önceki varyans analizlerinde elde edilen bulgularla da örtüşmektedir (bkz. Tablo 3.5). Eğitimin bu etkisi, kullanıcıların formel öğrenim yoluyla sistematik düşünme becerilerini geliştirmeleri, yasal ve teknik belgeleri anlama yeteneklerinin yüksek olması ve sistemin genel işleyişine yönelik farkındalıklarının daha fazla olmasıyla açıklanabilmektedir. Özellikle lisansüstü eğitime sahip bireylerin, hesap planının hem yapısal mantığını hem de uygulamadaki detaylarını kavrama düzeylerinin yüksek olması, onların memnuniyet düzeylerini doğrudan artırmaktadır (Yürekli, 2019; Kaya et al., 2022). Bu doğrultuda formel eğitimin “prosedürel memnuniyet” üzerinde ikincil fakat dikkate değer bir rol oynadığı görülmektedir.

Üçüncü değişken olan görev süresi, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir katkı sağlamıştır ($\beta = 0.09$, $p = 0.014$). Bu bulgu, kurumda daha uzun süre görev yapan kullanıcıların memnuniyet düzeylerinin bir miktar daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak bu etkinin göreceli olarak zayıf düzeyde olduğu ($\beta < 0.10$) göz önüne alındığında, görev süresi doğrudan bir yordayıcı olmaktan çok, alışkanlık, aidiyet ve kurumsal adaptasyon gibi dolaylı etkilerle memnuniyeti besleyen bir unsur olarak yorumlanmalıdır. Kamu kurumlarında uzun süreli görev yapan personelin süreçlere daha alışkın olması, sistemin sınırlarını ve avantajlarını daha iyi tanınması, memnuniyet düzeyini olumlu etkileyebilmektedir. Ancak bu durumun bireysel öğrenme kapasitesiyle değil, daha çok kurumsal uyumla ilişkili olduğu varsayılmalıdır (Neuman, 2012).

Dikkat çeken bir diğer sonuç ise, modelde yer alan “mesleki deneyim” değişkeninin negatif yönlü ve anlamsız bir katsayıya ($\beta = -0.05$, $p = 0.172$) sahip olmasıdır. Bu bulgu, meslekte uzun yıllar çalışmış olmanın tek başına memnuniyet düzeyini artırmadığını, hatta yer yer olumsuz katkıda bulunabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, özellikle daha deneyimli kullanıcıların plan değişikliklerine karşı daha eleştirel, daha az esnek ya da daha yüksek beklentiye sahip olmalarıyla açıklanabilmektedir. Uzun yıllar manuel veya eski sistemlerle çalışmış olan personelin, yeni sistemlere ve dijital uygulamalara adaptasyonda zorluk yaşamaları da bu memnuniyet azalmasının bir nedeni olabilmektedir. Diğer yandan, görev süresi ile mesleki deneyim arasında yüksek korelasyon ($r = 0.81$) olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu iki değişkenin birlikte modele dahil edilmesi çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) riskini artırmakta; bu da mesleki deneyimin etkisini istatistiksel olarak anlamsız hâle getirebilmektedir. Bu bağlamda, ileride yapılacak çalışmalarda bu iki değişkenin ayrıştırılması ya da tek bir “deneyim endeksi” altında birleştirilmesi önerilebilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu regresyon modeli hem teorik hem uygulamalı açıdan oldukça güçlü ve açıklayıcıdır. Modelin %54'lük açıklayıcılık gücü ($R^2 = 0.54$), sosyal bilimlerde oldukça yüksek kabul edilen bir düzeyde olup, memnuniyetin büyük oranda sistem algısı ve bireysel özellikler tarafından şekillendiğini göstermektedir. Özellikle “algı” değişkeninin baskın etkisi, kamu mali yönetiminde şeffaflık, işlevsellik ve kullanım kolaylığına yönelik reformların, sadece yapısal değil, aynı zamanda bilişsel düzeyde etkili olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Eğitim düzeyinin etkisi, personel

niteliğiyle memnuniyet arasında anlamlı bir bağ bulunduğunu, bu bağın kamu hizmetlerinin kalitesine de dolaylı olarak yansıdığını göstermektedir.

3.8.5. Belediyelerde Muhasebe Süreçlerinde Karşılaşılan Temel Sorunlar

Sayısal verilerin ötesinde, muhasebe kullanıcılarının hesap planı uygulamasına dair bireysel deneyimlerini, gözlemlerini ve sorun algılarını daha derinlemesine anlamak amacıyla açık uçlu bir soru formu uygulanmıştır. Katılımcılardan, mevcut uygulamalarda karşılaştıkları temel sorunları kendi ifadeleriyle aktarmaları istenmiş ve bu nitel veriler içerik analizi tekniği ile sistematik biçimde kodlanmıştır. Analiz sürecinde, öncelikle ham veriler okunmuş, daha sonra benzer içerikli yanıtlar tematik düzeyde bir araya getirilerek anlamlı kategoriler altında gruplanmıştır. Her bir kategoriye ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.9. Açık Uçlu Yanıtlardan Kodlanan Sorun Kategorileri

Kategori	f	%
Yazılım uyumsuzluğu	128	34.4
Mevzuat değişikliklerinin takibi	97	26.1
Personel eksikliği	55	14.8
Eğitim yetersizliği	46	12.4
Teknik altyapı sorunları	33	8.9
Süreç karmaşıklığı	13	3.5

Tablo 3.9’da sunulan kodlama bulguları, nicel analizlerde gözlenen bazı sorun alanlarının kullanıcı görüşleriyle de örtüştüğünü ve belirli alanlarda yapısal zorlukların derinleştiğini göstermektedir. Özellikle yazılım uyumsuzluğu, açık uçlu yanıtlarda en sık ifade edilen sorun olarak öne çıkmakta; toplam 372 katılımcının 128’i bu konuyu dile getirerek, %34.4 oranla açık ara en yüksek problem kategorisini oluşturmaktadır. Bu durum, belediyelerde kullanılan farklı muhasebe yazılımlarının merkezi hesap planıyla yeterince entegre çalışmaması, güncellemelerin eş zamanlı uygulanamaması ve kullanıcıların çeşitli platformlara yönelik teknik uyumsuzluk yaşamasıyla ilişkilendirilebilmektedir. Ayrıca, bazı kullanıcılar farklı yazılım arayüzlerinden kaynaklanan işlev kayıplarını da bu bağlamda

ele almıştır. Bu bulgu, kamu bilişim sistemlerinde “uygulama bütünlüğü” ve “sistemler arası senkronizasyon” gibi temel yazılım mühendisliği ilkelerinin daha güçlü biçimde gözetilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Yazılım firmalarının sistem güncellemelerini mevzuatla eşgüdüm içinde yürütmemesi de kullanıcıların iş yükünü artırmakta ve hesap planının verimliliğini düşürmektedir.

İkinci en yüksek oranlı sorun kategorisi, mevzuat değişikliklerinin takibi olmuştur (%26.1). Katılımcıların önemli bir bölümü, hesap planında yapılan güncellemelerin kendilerine zamanında ve anlaşılır biçimde iletilmediğini, mevzuat dilinin karmaşık olduğunu ya da resmi bildirimlerin uygulamaya dönük pratik örnekler içermediğini belirtmiştir. Özellikle sürekli ve hızlı şekilde değişen yönetmelik, genelge ve tebliğlerin sahada uygulama güçlüğü yarattığı; bu durumun bilgi eksikliği ve uygulama tereddütlerine yol açtığı görülmektedir. Literatürde de belirtildiği üzere, kamu sektöründe mevzuatın istikrarı ve açıklığı, kullanıcı memnuniyeti ve uygulama kalitesi açısından kritik öneme sahiptir (Çetin, 2021). Bu bağlamda, hesap planı sisteminde yapılan her değişikliğin sadeleştirilmiş rehberler ve görsel içeriklerle desteklenmesi önerilmektedir.

Katılımcıların %14.8’i personel eksikliğini, %12.4’ü ise eğitim yetersizliğini dile getirmiştir. Bu oranlar, belediyelerde insan kaynağı kapasitesinin yetersizliğini ve teknik konularda bilgi düzeyinin güncellenmesi ihtiyacını yansıtmaktadır. Özellikle küçük ölçekli belde ve ilçe belediyelerinde sınırlı sayıda personelin çoklu sorumluluklar üstlendiği, yeni sistemlere uyum sağlamakta zorlandığı ve hizmet içi eğitimlerin yeterince yaygınlaştırılmadığı görülmektedir. Bu durum, önceki bulgularla tutarlı biçimde memnuniyetin düşük olduğu gruplarda daha sık dile getirilmiştir. Kullanıcıların eğitim düzeyi yükseldikçe sistemle ilgili olumlu tutumların da arttığı göz önünde bulundurulduğunda, bu kategori doğrudan bir müdahale alanı olarak tanımlanabilmektedir.

Teknik altyapı sorunları, %8.9’luk bir oranla beşinci sırada yer almakta; bu durum, internet bağlantı hızı, donanım eksiklikleri, sunucu erişim sorunları ve yazıcı gibi cihaz yetersizliklerinden kaynaklanan işleyiş aksamalarını içermektedir. Özellikle kırsal bölgelerdeki belediyelerde dijital altyapının zayıf olması, muhasebe iş süreçlerini sekteye uğratmakta ve kullanıcı memnuniyetini olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda, dijital eşitsizlik sorunu, sadece vatandaş hizmetleri açısından değil, kurumsal işlemlerde de belirgin hale gelmektedir. Son olarak süreç karmaşıklığı %3.5 oranında belirtilmiş olup, hesap planı kodlarının, fonksiyonel

ayrımların ve raporlama düzeninin kullanıcılar tarafından yer yer karmaşık bulunduğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar bu oran görece düşük olsa da, sistemin kullanım kolaylığına yönelik tasarım ilkeleri çerçevesinde bu eleştiriler dikkate alınmalı; kullanıcı arayüzleri, işlem şemaları ve kodlama mantığı daha sezgisel hale getirilmelidir.

Belediyelerin hesap planı uygulamalarına yönelik kullanıcı deneyimleri, sadece bireysel faktörlerle değil, aynı zamanda kurumun yapısal özellikleriyle de şekillenmektedir. Bu bağlamda, Tablo 3.10'da yerel yönetimlerin türlerine göre (büyükşehir, il, ilçe ve belde) en sık bildirilen sorun kategorilerinin dağılımı karşılaştırmalı olarak sunulmuş ve bu farklılıkların istatistiksel anlamlılığı ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Analiz, belediye türü ile bildirilen sorunlar arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2(12) = 26.43, p = 0.009$). Bu sonuç, kurum ölçeği ve idari kapasite farklarının, kullanıcıların yaşadığı sistemsel aksaklıklarda belirleyici olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.10. Belediye Türüne Göre En Sık Bildirilen Sorunların Dağılımı (%)

Sorun Kategorisi	B.Şehir	İl	İlçe	Belde
Yazılım uyumsuzluğu	38.5	35.4	32.8	28.3
Mevzuat takibi	22.1	26.7	27.6	29.2
Personel eksikliği	11.5	13.8	16.4	19.8
Eğitim yetersizliği	14.7	12.4	11.2	10.9
Diğer	13.2	11.7	12.0	11.8

Tablodan elde edilen verilere göre, yazılım uyumsuzluğu, özellikle büyükşehir belediyelerinde (%38.5) en çok bildirilen sorun kategorisi olarak dikkat çekmektedir. Elde edilen bu sonuca göre Hipotez 11 kabul edilmiştir. Bu durum, büyükşehirlerdeki daha gelişmiş dijital altyapının, beraberinde sistem entegrasyonu ve farklı yazılım bileşenleri arasında uyum sorunlarını da getirdiğini göstermektedir. Büyükşehir belediyeleri genellikle daha karmaşık organizasyon yapısına, çok sayıda hizmet birimine ve çeşitli uygulama yazılımlarına sahiptir. Bu çeşitlilik, merkezi hesap planı sistemleriyle uyum sürecinde teknik sorunların daha sık yaşanmasına yol açmakta; yüksek teknoloji yatırımlarına rağmen eşgüdüm sorunlarının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, teknik kapasitenin tek başına işlevsellik garantisi sunmadığını, sistem entegrasyonunun

başarısının mimari uyum, yazılım güncellemelerinin senkronizasyonu ve kullanıcı dostu arayüzlerin varlığıyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Aktan, 2020; Demirci, 2023).

Diğer taraftan, personel eksikliği, en yüksek oranda belde belediyelerinde (%19.8) rapor edilmiştir. Bu sonuç, ölçek küçüldükçe kurumsal insan kaynağı kapasitesinin de ciddi şekilde azaldığını ve kullanıcıların çoklu görev yükü altında çalıştığını göstermektedir. Belde belediyeleri sınırlı bütçe, düşük kadro sayısı ve uzmanlık yetersizliği gibi yapısal dezavantajlara sahip olduğundan, hesap planı gibi teknik ve düzenli güncelleme gerektiren sistemlerin uygulanmasında zorlanmaktadır. Bu bulgu, aynı zamanda kamuda “kurumsal kapasite eşitsizliği” olgusunu da gözler önüne sermektedir. Özellikle küçük ölçekli belediyelerin merkezi politikalarla aynı standardı yakalayabilmesi için ek kaynak, rehberlik ve personel desteklerine ihtiyaç duyduğu açıktır (Kalaycı & Akman, 2019). İlçe belediyelerinde de benzer bir eğilim gözlenmekte; personel eksikliği oranı burada %16.4 olarak belirlenmiştir.

Mevzuat takibi, dört belediye türü arasında görece daha eşit dağılmış bir sorun alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu kategoride en yüksek oran belde belediyelerinde görülmektedir (%29.2). Mevzuat değişikliklerinin takip edilememesi ya da yeterince açık biçimde iletilmemesi, özellikle küçük belediyelerde hem teknik hem yorumlayıcı becerilerin eksikliğiyle birleştiğinde uygulamada ciddi sorunlar doğurabilmektedir. İlginç bir şekilde, mevzuat takibi sorunları büyükşehirlerde görece daha az bildirilmektedir (%22.1); bu durum, büyükşehirlerdeki hukuk birimlerinin, teknik danışmanlık desteğinin ya da merkezi bildirim sistemlerinin daha işlevsel kullanıldığını düşündürmektedir.

Eğitim yetersizliği oranları ise genel olarak görece düşüktür ve türler arasında büyük fark göstermemektedir (%10.9–14.7 aralığında). Bununla birlikte, bu kategoride en yüksek oranın büyükşehirlerde görülmesi (%14.7), yüksek teknolojik altyapıya rağmen, sistemin kullanımına yönelik sürekli eğitimin aksadığını ve yeni güncellemelerin kullanıcı düzeyinde yeterince aktarılmadığını göstermektedir. Bu durum, hizmet içi eğitimlerin niceliksel yaygınlığı kadar, niteliğinin ve güncelliğinin de önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Son olarak, “diğer” başlığı altında toplanan sorunlar, dört belediye türünde de yaklaşık %11–13 oranında bildirilmiştir. Bu kategori, genellikle bireysel çalışma alışkanlıkları, yönetsel destek eksikliği, plan dışı raporlama talepleri gibi özgül ve belediyeye özel sorunları kapsamaktadır. Bu oranın sabit kalması, belediyeler arası

ortak bazı sistemsel sorunların yapısal ve kurumsal özelliklerden bağımsız olarak süreklilik gösterdiğini düşündürmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Tablo 3.10'un sunduğu veriler, belediyelerde hesap planı uygulamasına dair sorunların türlere göre belirgin biçimde farklılaştığını ve kurumsal ölçek ile teknolojik donanım seviyesinin, algılanan sorun tiplerini şekillendirdiğini göstermektedir. Büyükşehirler teknik sorunlarla, belde belediyeleri ise insan kaynağı ve mevzuat takibi ile mücadele etmektedir. Bu durum, merkezi otoritelerin politika üretirken belediye türlerine göre farklılaştırılmış, ölçek odaklı stratejiler geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Örneğin, büyükşehirlerde yazılım firmaları ile doğrudan entegrasyon protokolleri geliştirilmeli, beldelerde ise merkezi personel havuzu ve mevzuat destek birimleri devreye alınmalıdır. Ayrıca, tüm türler için geçerli olacak şekilde düzenli, uygulamalı ve yerel ihtiyaçlara göre yapılandırılmış hizmet içi eğitim programlarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Tablo 3.10'un sunduğu farklılaşmış sorun haritası, belediye türüne özgü müdahale planları oluşturmak için kıymetli bir zemin sunmaktadır.

3.8.6. Muhasebe Süreçlerinin Etkinliğini Artırmaya Yönelik Katılımcı Önerileri

Hesap planı uygulamalarıyla ilgili algı ve memnuniyet verilerinin yanı sıra katılımcıların açık uçlu olarak sundukları görüşlerin analiz edilmesi, sistemin işleyişine dair daha derinlikli bir içgörü sağlamaktadır. Tablo 3.11, bu bağlamda katılımcıların iyileştirme yönünde sundukları önerilerin tematik içerik analizine dayalı olarak beş ana kategoriye ayrıldığını ve bu kategorilerin frekans ile yüzdelik dağılımlarını kapsamaktadır. Bu tablo, sistemin teknik ve idari boyutlarında hangi alanlarda daha fazla müdahale beklentisi olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Tablo 3.11. Tematik Analizle Sınıflandırılan İyileştirme Önerileri

Öneri Teması	f	%
Dijitalleşme & Otomasyon	143	38.4
Sürekli/hizmet içi eğitim programları	98	26.3
Personel sayısının artırılması	49	13.2
Mevzuat sadeleştirme	45	12.1
Yazılım entegrasyon yatırımları	37	9.9

Tabloya göre en çok dile getirilen öneri “Dijitalleşme ve Otomasyon” başlığı altında toplanmış olup, katılımcıların %38.4’ü bu yönde bir iyileştirme beklentisi içinde olduğunu belirtmiştir. Bu oran, belediye muhasebe kullanıcılarının çağdaş teknolojilere dayalı bir yönetim sistemine geçişin önemini kavradığını ve hâlen mevcut sistemin kâğıt-yoğun ya da manüel müdahaleye açık yönlerinin operasyonel verimliliği düşürdüğünü düşündüklerini göstermektedir. Özellikle rutin kayıt, denetim, raporlama ve güncelleme işlemlerinde insan müdahalesini asgariye indirecek otomasyon çözümlerine olan ihtiyaç, dijitalleşmenin sadece bir tercih değil, aynı zamanda bir zorunluluk haline geldiğini ortaya koymaktadır. Bu öneri teması, e-muhasebe, e-denetim ve yapay zekâ tabanlı hata tespit sistemleri gibi ileri teknolojilerin yerel yönetim düzeyinde yaygınlaştırılmasını hedefleyen dönüşüm politikalarıyla da örtüşmektedir (Özdemir & Arslan, 2022).

İkinci en yoğun öneri grubu olan “Sürekli/hizmet içi eğitim programları” %26.3 oranıyla dikkat çekmektedir. Bu sonuç, hesap planı gibi teknik içerikli uygulamaların sadece mevzuata hâkim olmakla değil, aynı zamanda sistemsal yorumlama ve uygulama yeterliliği ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Katılımcılar özellikle mevzuat değişikliklerinin çok sık ve çoğu zaman yeterince açıklayıcı olmadan iletildiğini, bunun da uygulamada karışıklığa neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sürdürülebilir kapasite geliştirme ihtiyacının, teknoloji yatırımları kadar önemli olduğu görülmektedir. Sadece yeni başlayanlar değil, deneyimli kullanıcıların da bilgi güncellemelerine ulaşabileceği modüler ve pratik eğitimlerin yaygınlaştırılması önerilmektedir. Eğitim talepleri aynı zamanda, sistemsal değişikliklerin “kullanıcı merkezli” bir stratejiyle hayata geçirilmesi gerektiğine dair güçlü bir kanaati yansıtmaktadır (Köse & Işık, 2021).

Üçüncü sırada yer alan “Personel sayısının artırılması” önerisi %13.2’lik bir oranla belirlenmiştir. Bu öneri özellikle ilçe ve belde belediyelerinde daha sık dile getirilmiştir. Katılımcılar, hesap planı uygulamalarında uzmanlaşmanın zaman aldığını ve mevcut personel sayısının bu iş yükünü karşılamada yetersiz olduğunu belirtmektedirler. Bu durum, nitelikli insan kaynağı eksikliğinin hesap planı gibi merkezi sistemlerin sahadaki performansını doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. İK politikalarının yeniden gözden geçirilerek muhasebe ve mali işler birimlerine yönelik uzman kadro tahsislerinin artırılması gerektiği ifade edilmektedir.

Dördüncü öneri teması olan “Mevzuat sadeleştirme” ise %12.1 oranında dile getirilmiştir. Katılımcılar, hesap planına dair mevzuatın oldukça teknik, yoruma açık ve sürekli güncellenen bir yapıya sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, uygulayıcının mevzuatı yanlış ya da eksik anlamasına neden olabilmekte ve bu da hata riskini artırmaktadır. Özellikle küçük ölçekli belediyelerde mevzuatın anlaşılabilir, sade ve örneklerle desteklenmiş biçimde sunulmasına yönelik bir beklenti mevcuttur. Bu bulgu, merkezî otoritelerin mevzuat dilini sadeleştirerek rehber dokümanlarla desteklemesi gerektiğine işaret etmektedir.

“Yazılım entegrasyon yatırımları” %9.9 oranında öneri almıştır. Bu kategori, farklı uygulamaların birbirleriyle uyumlu çalışmasını sağlayacak ara yüzlerin, veri senkronizasyon sistemlerinin ve merkezi bildirim modüllerinin geliştirilmesini kapsamaktadır. Özellikle birden fazla yazılım platformu kullanan belediyelerde, verilerin tek bir havuzda toplanamaması ya da güncel değişikliklerin her sisteme ayrı ayrı işlenmesi zorunluluğu ciddi bir zaman ve kaynak kaybına yol açmaktadır. Katılımcılar, bu sorunun sadece teknik değil, aynı zamanda stratejik bir konu olduğunu vurgulayarak merkezi sistemlerin farklı ölçeklerdeki belediyelerle tam uyum içinde çalışmasını sağlayacak yatırımların yapılmasını talep etmektedirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'nin TRA1 bölgesinde (Erzurum, Erzincan, Bayburt) faaliyet gösteren belediyelerde mahallî idareler hesap planının işleyişine yönelik mevcut durumu betimlemek ve bu sürecin doğrudan paydaşı olan muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeylerini ayrıntılı biçimde ortaya koymaktır. Yerel yönetimlerin mali yönetim kapasitesi, mali saydamlık ve hesap verebilirlik ilkelerinin uygulanmasına büyük oranda bağlıdır; bu bağlamda hesap planının gerek teknik altyapı gerek personel nitelikleri bakımından ne ölçüde başarıyla uygulandığının sistematik olarak ölçülmesi, kamu mali yönetimi literatüründe hem teorik hem pratik düzeyde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Araştırma, bu boşluğun doldurulmasına katkı sağlamak amacıyla aynı zamanda belediyeler arası farklılıkları da görünür kılmış; büyükşehir, il, ilçe ve belde belediyelerinin mali süreçlerinde karşılaştıkları özgül zorlukları karşılaştırmalı olarak ortaya koymuştur.

Çalışma betimsel tarama modeline dayalı nicel bir araştırma olarak tasarlanmış ve veri toplama aracı olarak Google Forms üzerinden yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Evren, TRA1 bölgesinde mahallî idareler hesap planını fiilen uygulayan muhasebe personelinden oluşmuştur. Basit tesadüfî örnekleme yöntemiyle ulaşılan 372 katılımcıdan elde edilen geri dönüşler, nitelikli bir örneklem büyüklüğüne ulaşılmış olmasını sağlamış ve bulguların bölge düzeyinde genellenebilirliğini artırmıştır. Ölçek, demografik değişkenler, hesap planının işleyişine ilişkin algılar, memnuniyet düzeyleri, eğitim ve bilgilendirme süreçleri ile zorluk-öneri boyutlarını kapsayan çok bölümlü bir yapıda geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerliliği uzman görüşleriyle desteklenmiş, pilot çalışmayla dil ve içerik tutarlılığı test edilmiş; güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alfa katsayısının 0,82 olarak hesaplanması, iç tutarlılığın yüksek düzeyde olduğunu teyit etmiştir. Verilerin analizi SPSS 27.0 paketinde gerçekleştirilmiş; tanımlayıcı istatistiklere ek olarak bağımsız örneklem t-testleri, tek yönlü ANOVA, Pearson korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon yöntemleriyle çıkarımsal testler yürütülmüş, açık uçlu sorulardan elde edilen yanıtlar ise içerik analizine tabi tutularak kodlanmıştır.

Elde edilen bulgular, mahallî idareler hesap planının genel olarak belediye muhasebe birimleri nezdinde olumlu algılandığını göstermektedir. Katılımcılar hesap kodlarının açık ve anlaşılır olduğu, planın şeffaf finansal raporlamaya katkı sağladığı ve

mevcut yazılım altyapısının planı desteklediği yönünde orta-yüksek düzeyde görüş bildirmiştir. Buna karşın, plan değişikliklerinin zamanında duyurulması ve gerekli eğitimin sağlanması noktasında algı ortalamaları görece düşüktür; bu durum, özellikle çevik mevzuat güncellemelerinin ve bunlara paralel hizmet içi eğitimlerin zamanında gerçekleştirilmemesinin süreç verimliliğini sekteye uğratabileceğine işaret etmektedir. Memnuniyet alt ölçeğine ilişkin analizler, katılımcıların genel olarak süreçlerden memnun olduğunu, fakat planın iş yükünü artırdığına dair ters maddede düşük puan verdiğini ortaya koymuştur. Yazılımın süreci kolaylaştırdığına ve planın gelir-gider yönetimine katkı sunduğuna dair yüksek skorlar, teknik entegrasyonun memnuniyeti destekleyen temel unsur olduğunu göstermektedir.

Demografik değişkenler üzerinden yapılan karşılaştırmalar, kadın katılımcıların hesap planı işleyişinden erkek katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha memnun olduğunu ortaya koymuştur. Eğitim düzeyi yükseldikçe memnuniyet ortalamalarının da arttığı saptanmış; özellikle lisansüstü eğitim almış personelin gerek hesap planı mantığını kavramada gerek güncel mevzuatı takip etmede avantaj sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görev süresi ve mesleki deneyimle memnuniyet arasında pozitif yönlü, orta düzey korelasyonlar bulunmuş olsa da çoklu regresyon modelinde algı puanı memnuniyetin en güçlü yordayıcısı olarak öne çıkmış, eğitim düzeyi ise ikincil ancak anlamlı bir etkide bulunmuştur. Bu bulgu, planın kuramsal tutarlılığı ve kullanıcıların planı ne ölçüde kavradığının memnuniyet düzeyi üzerinde belirleyici faktör olduğunu teyit etmektedir.

Açık uçlu soruların içerik analizinden elde edilen kodlar, yazılım uyumsuzluğu, mevzuat değişikliklerinin takibi ve personel eksikliği başlıklarının ön plana çıktığını göstermektedir. Özellikle büyükşehir ve il belediyelerinde yüksek kapasiteli yazılım ekosistemlerine rağmen entegrasyon sorunlarının yaşanması, dijital dönüşümün sadece altyapı sağlamakla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda sistemlerin birbirleriyle konuşabilme becerisinin kritik olduğunu ortaya koymaktadır. İlçe ve belde belediyelerinde personel yetersizliği ve eğitim eksikliği hem günlük işlemlerin aksamasına hem de mevzuat değişikliklerine uyumun gecikmesine yol açmaktadır. Katılımcı önerileri incelendiğinde dijitalleşme ve otomasyon yatırımlarının artırılması, sürekli/hizmet içi eğitim programlarının yaygınlaştırılması, personel sayısının

güçlendirilmesi ile mevzuat sadeleştirme ve yazılım entegrasyon projelerinin hızlandırılması öncelikli çözüm alanları olarak belirlenmiştir.

Literatürdeki çalışmalar da teknik altyapının ve personel eğitiminin muhasebe süreçlerinin etkinliği için kritik olduğunu vurguluyor. Haftacı ve Badem (2006) ile Kara (2011) gibi çalışmalar, yeni muhasebe düzenine geçişte yaşanan zorlukları ve teknik eksiklikleri belirtirken, Dayar ve Yılmaz (2020) tahakkuk esaslı muhasebe sistemi için personel eğitiminin önemine dikkat çekiyor, yazılım entegrasyon sorunları ve eğitim eksikliği bulgusu, bu genel literatür tespitiyle örtüşüyor.

Literatürdeki birçok çalışma, büyükşehir belediyeleri ile küçük belediyeler arasında mali yönetim kapasitesi ve denetim etkinliği açısından farklar olduğunu gösteriyor. İpek (2018) küçük belediyelerde denetim faaliyetlerinin yetersiz kaldığını belirtirken, Bilge ve Küçükaycan (2014) bütçe şeffaflığı açısından farklılıklar olduğunu ortaya koyuyor. Sizin araştırmanız da bu bulguyu destekleyerek ilçe ve belde belediyelerinde yaşanan personel yetersizliği ve eğitim eksikliği sorunlarını vurguluyor.

Ağcakaya (2009) ve Bilge ve Küçükaycan (2014) gibi çalışmalar, belediyelerde mali yönetim süreçlerinin şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından eksiklikler taşıdığını belirtmektedir. Araştırmamızın temel bulguları da hesap planının şeffaf finansal raporlamaya katkı sağladığını göstererek, mevcut sistemin bu hedefleri desteklediğini ancak daha fazla iyileştirme gerektiğini ortaya koyuyor.

Cavlak (2024), muhasebe planının uluslararası standartlarla tam uyumlu olmadığına işaret ediyor. Çalışmanız da mevzuat değişikliklerinin takibi ve bu değişikliklerin uygulanmasındaki sorunları belirterek, mevzuat karmaşıklığının yarattığı zorlukları gündeme getiriyor.

Araştırmamızın literatürdeki en büyük farkı, muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyini doğrudan ölçmeye odaklanmasıdır. Literatürdeki çalışmalar genellikle mali yönetim süreçlerinin genel etkinliğini, denetim mekanizmalarını veya bütçe şeffaflığını ele alırken, sizin çalışmanız bu süreçlerin doğrudan paydaşı olan personelin algılarını ve memnuniyetini nicel olarak analiz etmektedir

Çalışmamız cinsiyet, eğitim düzeyi ve görev süresi gibi demografik değişkenlerin memnuniyet üzerindeki etkisini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymuştur. Literatürdeki

alışmalar daha çok kurumsal ve sistemsel sorunlara odaklanırken, araştırmanın bireysel ve demografik faktörlerin rolüne dair somut veriler sunmaktadır.

Araştırmanın, Türkiye'nin belirli bir bölgesine (TRA1) odaklanarak yerel yönetimlerin mali yönetim süreçleri hakkında bölgeye özgü veriler sağlamaktadır. Literatürdeki alışmalar daha çok ulusal düzeyde genel çıkarımlar yaparken, çalışmamızın bulguları bu bölgenin spesifik zorluklarına ve ihtiyaçlarına ışık tutmaktadır.

Literatürde teknik altyapı eksiklikleri genel bir sorun olarak ele alınsa da, araştırmanın yazılımlar arasındaki uyumsuzluk ve entegrasyon sorunlarını daha spesifik bir problem olarak ön plana çıkarmaktadır. Bu bulgu, dijital dönüşümün sadece altyapı sağlamakla bitmediğı, aynı zamanda sistemler arası uyumun da kritik olduğı yönünde özgün bir katkı sunmaktadır.

Bu sonuçlar ışığında, mahallî idareler hesap planının TRA1 bölgesindeki etkinliğinin sürdürülebilir biçimde artırılabilmesi için bütüncül bir yol haritasına ihtiyaç olduğı görülmektedir. Öncelikle belediyelerin ölçeğine ve kurumsal kapasitesine uygun, esnek ve modüler yazılım sistemlerinin yaygınlaştırılması, veri bütünlüğünü ve raporlama tutarlılığını güçlendirecektir. İkinci olarak, mevzuat değışikliklerinin anlık takibini sağlayacak dijital bildirim mekanizmalarıyla, plan güncellemelerinin personele gecikmeksizin aktarılması ve bu güncellemeleri pratiğe dönüştürecektir mikro-eğitim paketlerinin geliştirilmesi önerilmektedir. Üçüncü olarak, muhasebe birimlerindeki istihdam politikalarının gözden geçirilerek meslekî deneyim-eğitim dengesini optimize edecek şekilde planlanması, hem işlem hatalarını azaltacak hem de kullanıcı memnuniyetini yükseltecektir. Nihayetinde, teknik altyapı ve insan kaynağı yatırımlarının eşgüdümlü biçimde ilerletilmesi, belediyelerde finansal yönetim süreçlerinin saydamlık, hesap verebilirlik ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde kurumsallaşmasını destekleyecektir.

Araştırmanın bulgularına dayanarak teorik düzeyde, kamu mali yönetiminde “algı-memnuniyet” ilişkisinin, teknoloji kabul modellerinde öne çıkan fayda algısı ve kullanım kolaylığı değışkenleriyle yakından ilişkili olduğı söylenebilmektedir. Yerel yönetim literatürüne bölge spesifik veriler kazandıran bu çalışma, özellikle gelişmekte olan bölgelerde dijital dönüşüm yatırımlarının kurumsal performans üzerindeki dolaylı etkilerini vurgulaması bakımından özgün bir katkı sunmaktadır. Pratik düzeyde ise

bulgular, belediye üst yönetimlerinin karar süreçlerinde öncelikli olarak dijital entegrasyon, mevzuat sadeleştirme ve kapasite geliştirme programlarına kaynak ayırmaları gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylece hem muhasebe kullanıcılarının iş doyumunu artacak hem de vatandaş nezdinde belediyelerin mali şeffaflığı güçlenecektir.

Çalışmanın sınırlılıkları arasında, kesitsel tasarım nedeniyle zaman içinde değişen algı ve memnuniyet dinamiklerinin izlenememesi, veri setinin öz-bildirimlere dayanması sebebiyle olası sosyal beğenirlik yanlılığı içermesi ve yalnızca TRA1 bölgesiyle sınırlı kalması sayılabilmektedir. Gelecek araştırmalarda boylamsal tasarımların tercih edilmesi, nitel mülakat veya odak grup çalışmalarıyla derinlemesine görüşlerin toplanması ve farklı bölgelere yayılan çok merkezli örneklemelerle bulguların karşılaştırmalı olarak test edilmesi, literatüre daha geniş bir perspektif kazandıracaktır. Bununla birlikte, çalışma kapsamında geliştirilen ölçeğin farklı yerel yönetim birimlerinde yeniden uygulanması, ölçeğin kültürlerarası ve yapısal geçerliliğini sınavarak muhasebe kullanıcı memnuniyeti araştırmalarına evrensel bir ölçüm aracı kazandırma potansiyeli taşımaktadır.

Sonuç olarak, TRA1 bölgesi belediyelerinde mahallî idareler hesap planının uygulanması, genel itibarıyla olumlu algı ve memnuniyet düzeyleriyle desteklenmekle birlikte, yazılım uyumsuzluğu, mevzuat karmaşıklığı ve personel-eğitim yetersizlikleri süreç verimliliğini kısıtlamaktadır. Özellikle algı düzeyini yükselten unsurların memnuniyet üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu, eğitim düzeyinin bu etkiyi pekiştirdiği ve deneyimin sınırlı da olsa olumlu katkı sunduğu bulgulanmıştır. Bu bağlamda kurumsal kapasiteyi güçlendirmek için insan kaynağına yatırım yapmak, çevik yazılım çözümleri geliştirmek ve mevzuat-uygulama uyumunu artırmak temel öncelikler olarak öne çıkmaktadır. Belediyelerin bu yönlü stratejik adımları, hem iç paydaşların (muhasebe kullanıcıları) iş tatminini yükseltecek hem de dış paydaşlara (vatandaşlar, denetleyici kurumlar) sunulan hizmetin kalitesini bir üst düzeye taşıyacaktır.

Belediyelerde mahallî idareler hesap planının sürdürülebilir biçimde işlemesi için öncelikle tüm belediyelerde kullanılacak muhasebe yazılımlarının ulusal düzeyde standartlaştırılması ve ilgili veri tabanlarının birbirleriyle tam entegre çalışacak şekilde güncellenmesi sağlanmalıdır; böylece veri kaybı ve raporlama tutarsızlıkları en aza indirilecektir. Yazılım güncellemeleri ve mevzuat değişiklikleri için tekil ve zorunlu bir e-bildirim portalı oluşturulmalı, bu portal üzerinden plan kodlarındaki revizyonlar ve

uygulama talimatları anlık bildirimlerle personele iletilmelidir. Mevzuatın sıklıkla değişen hükümleri sadeleştirilmeli, belediyeye özgü istisnalar yerine tüm yerel yönetimleri kapsayan modüler bir düzenleme sistemi tasarlanmalıdır; böylece kullanıcılar mevzuat takibinde zaman kaybetmekten kurtulacak ve işlemler hızlanacaktır.

Hizmet içi eğitim programları periyodik olarak planlanmalı, yeni başlayan personelin yanı sıra deneyimli çalışanların da güncel teknoloji ve mevzuat bilgisiyle donatılması için e-öğrenme modülleri ve sertifikalı yüz yüze atölyeler düzenlenmelidir; eğitimler sonunda bilgi kazanımını ölçen zorunlu değerlendirmeler uygulanmalıdır. Muhasebe birimlerindeki personel sayısı iş yükü analizine göre yeniden değerlendirilmeli, özellikle belde ve ilçe belediyelerinde uzman muhasebeci açığı kapatılmalıdır; böylece görevler dengeli biçimde dağıtılacak ve hata payı düşecektir. Teknik altyapı eksikliği bulunan belediyelerde modern sunucu sistemleri ve güvenli yedekleme çözümleri kurulmalı, sürekli bakım-destek anlaşmaları yapılmalıdır. İç kontrol ve denetim mekanizmaları risk temelli yaklaşımla yeniden tasarlanmalı, sürecin kritik noktalarında otomatik uyarı ve eşik değer kontrolleri devreye sokulmalıdır; bu sayede olası usulsüzlükler erken aşamada tespit edilecektir. Son olarak, belediyeler arası iyi uygulama paylaşım platformu kurulmalıdır; başarılı dijitalleşme ve süreç iyileştirme örnekleri düzenli seminerlerle aktarılacak, ortak sorunlara kolektif çözümler geliştirilecektir.

KAYNAKÇA

- Ağcakaya, S. (2009). Yerel yönetimlerde performans ölçümü ve benzer tip belediyelerde mali performans uygulamaları. *Sosyoekonomi*, 9(9), 85-103.
- Akbulut, R. (2019). *IPSAS ve tahakkuk esaslı muhasebe*. Ankara: Maliye Yayınları.
- Akgül, G. (2021). Yerel yönetimlerde mali denetimin rolü ve etkinliği. *Mahalli İdareler Dergisi*, 16(2), 70-82.
- Akıncı, A. R. (2019). Yerel yönetimlerde muhasebe sistemi ve mali raporlama. *Kamu Maliyesi Dergisi*, 11(1), 65-80.
- Akıncı, M. (2015). *Kamu maliyesi ve yerel yönetimler*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Aksoy, T. ve Yılmaz, S. (2020). *Kamu mali yönetiminde muhasebe kullanıcıları*. İstanbul: Beta Basım.
- Akyel, G. (2018). Türkiye'de yerel yönetim modelleri ve büyükşehir belediyeciliği. *Yerel Yönetimler ve Demokrasi Dergisi*, 13(2), 30-45.
- Alkan, A. T. ve Tunçez, H. A. (2019). Muhasebe dersi alan öğrencilerin ebeveynlerine yönelik muhasebe meslek algısı: Saha araştırması. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, BOR Özel Sayısı*, 79-92.
- Arzova, S. B. ve Şahin, B. Ş. (2020). ISA 701 (BDS 701) kilit denetim konuları: BIST 30, BIST 50 ve BIST100 endekslerinde yer alan finans kurumlarına yönelik analiz. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 20(60), 75-94.
- Aydın, S. (2020). *Kamu hesap planı sorunları*. Bursa: Dora Yayıncılık.
- Bilge, S. ve Küçükaycan, D. (2014). Belediyelerde bütçe saydamlığı: Mali hizmetler birim yöneticileri üzerine bir araştırma. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 596, 101-123.
- Bilgin, Z. (2020). Yerel yönetimlerde mali özerklik ve merkezîyetçilik tartışmaları. *Kamu Maliyesi Dergisi*, 13(2), 85-99.
- Bulut, İ. (2015). *Yerel yönetimler tarihi*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

- Canlı, M. (2019). *Kamu mali yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Cavlak, H. (2024). Finansal raporlama standartlarına uygun hesap planı (FRSHP) ile tekdüzen hesap planı (TDHP) karşılaştırması: Hesap sınıfları, hesap grupları ve hesaplar hakkında genel bir değerlendirme. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 317-337. <https://doi.org/10.29106/fesa.1527325>
- Çağatay, E. (2022). Yerel yönetimlerde mali yönetim ve muhasebe uygulamaları. *Kamu Maliyesi Dergisi*, 15(1), 40-55.
- Çelik, O. (2022). *Muhasebe mevzuatındaki değişiklikler*. Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Çınar, C. (2022). Yerel yönetimlerde hesap planı ve mali denetim ilişkisi. *Maliye ve Ekonomi Dergisi*, 15(3), 120-135.
- Çiçek, N. (2017). *Kamu muhasebesi*. Ankara: Ekin Basım Yayın.
- Dayar, H. ve Yılmaz, G. (2020). Tahakkuk esaslı devlet muhasebe kayıt yöntemi uygulamasının etkinliği: Bursa Büyükşehir Belediyesi örneği. **Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 5*(9), 49-64.
- Demirci, A. (2019). *Mahalli idarelerde mali raporlama standartları*. İzmir: Barış Yayınları.
- Dinç, Y. (2021). Yerel yönetimlerde mali denetim ve hesap verebilirlik. *Maliye ve Finans Dergisi*, 14(3), 110-125.
- Erdoğan, L. (2019). *IPSAS ve kamu muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ertaş, F. C. (2021). *Muhasebe bilgi sistemi yönetimi teori-kuram*. Ankara: Seçkin Kitapevi.
- Eryılmaz, B. (2019). *Yerel yönetimler*. İstanbul: Okumuş Adam Yayınları.
- Ertem, C. (2017). *Yerel yönetimlerde değişim ve dönüşüm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gandar, E. (2022). *Mahalli idareler hesap planının belediye uygulamaları ve muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeyinin ölçülmesi* (Yüksek lisans tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Gençkaya, Ö. F. (2017). *Yerel yönetimler ve yönetişim*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Görmez, K. (2017). *Yerel yönetimler*. İstanbul: Seçkin Yayınevi.

- Görün, F. (2016). *Yerel kalkınma ve yönetim*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Güler, A. (2021). “*Yerel yönetimlerde mali şeffaflık ve hesap verebilirlik*”. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güneş, A. (2017). Yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi ve kamu hizmeti sunumu. *Yerel Yönetimler Araştırma Dergisi*, 12(1), 20-35.
- Güneş, P. (2021). *Muhasebede şeffaflık ve hesap planı algısı*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Güngörmüş, A. H. (2001). *Belediyelerde finansal kontrol ve yönetim eksenli muhasebe sistemi ve Emet Belediyesi'nde uygulama* (Yüksek lisans tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Haftacı, V. ve Badem, C. (2006). Tahakkuk esaslı muhasebe ve belediyelerde yeni muhasebe düzeni. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 83-107.
- Kara, E. (2011). Yerel yönetimlerde belediye muhasebesi ve etkinliği: Konya Karatay Belediyesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 259-273.
- Karaca, M. (2021). Yerel yönetimlerde muhasebe sisteminin etkinliği ve denetimle ilişkisi. *Maliye ve Ekonomi Dergisi*, 14(2), 75-90.
- Karaduman, A. C. (2019). *Yerel yönetimlerde mali yönetim ve sürdürülebilirlik*. Ankara: Ekin Basım Yayın.
- Karahan, M. (2021). *Belediyelerde iç kontrol ve muhasebe*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatepe, Ş. (2018). *Yerel yönetimler*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karagöz, F. (2019). Kamu muhasebesi ve mahalli idareler hesap planı. *Maliye ve Finans Dergisi*, 12(2), 50-65.
- Kavruk, H. (2017). Kamu mali yönetimi reformlarının yerel yönetimlere etkisi. *Yerel Yönetimler Dergisi*, 14(2), 15-30.
- Kaya, F. (2021). *Yerel yönetimlerde mali yönetim ve mali disiplin* (Yüksek lisans tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Kaya, M. (2021). *Belediyelerde dijitalleşme eksiklikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kefe, İ. ve Berikol, B. Z. (2019). Yalın üretim sistemi ve muhasebeye etkileri. *Mali Çözüm*, 29(151), 13-31.
- Kılıç, B. (2021). Yerel yönetimlerde mali özerklik ve finansal sürdürülebilirlik. *Kamu Maliyesi ve Yönetim Dergisi*, 14(3), 85-101.
- Kılıç, G. (2019). TFRS 15 müşteri sözleşmelerinden hasılat standardının getirdiği yenilikler ve örneklerle açıklanması. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 19(58), 237-262.
- Kılınç, E. (2018). Yerel yönetimlerde kamu mali yönetimi reformu ve tahakkuk esaslı muhasebeye geçiş. *Yerel Yönetimler ve Demokrasi Dergisi*, 13(1), 105-120.
- Köktürk, E. (2020). Yerel yönetimlerde tahakkuk esaslı muhasebe ve mali disiplin. *Maliye Çalışmaları Dergisi*, 15(4), 81-95.
- Kural, O. (2018). Yerel yönetim reformu ve 5393 sayılı kanun. *Yönetim ve Hukuk Dergisi*, 13(3), 35-45.
- Neuman, W. L. (2012). *Sosyal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar*. İstanbul: Yayın Odası.
- Ortaylı, İ. (1995). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e yerel yönetim*. İstanbul: Tarih Vakfı.
- Öktem, S. (2018). Kamu mali yönetiminde mahalli idareler muhasebe sistemi. *Yerel Yönetimler Dergisi*, 13(2), 85-98.
- Öniş, Z. (2017). *Yerel yönetimler ve siyaset*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özer, H. C. (2019). *Kamu maliyesi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Öztürk, E. (2018). *Yerel yönetimlerde dış denetim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Parlak, B. (2020). *Dijital muhasebe süreçleri*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Sayan, S. (2018). *Kamu mali yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Şahin İpek, E. A. (2018). Belediyelerde mali denetimin önemi ve niteliği: Türkiye'deki uygulamalar bakımından bir değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 61-84. <https://doi.org/10.30794/pausbed.394747>
- Şen, B. (2017). Kamu muhasebesi sisteminde tahakkuk esası ve yerel yönetimler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 59-78.
- Şen, B. (2017). Yerel yönetimlerde bütçe uygulamaları ve mali disiplin. *Yerel Yönetimler ve Demokrasi Dergisi*, 12(1), 50-65.
- Sınar, H. (2019). *Yerel yönetimler ve büyükşehir belediyeçiliği*. İstanbul: Der Yayınları.
- Smith, J. ve Johnson, L. (2020). *Comparative study of GASB and IPSAS*. New York: Routledge.
- Sözen, S. (2018). *Yerel yönetimlerde mali yönetim*. Ankara: Ekin Basım Yayın.
- Taşar, O. (2021). Yerel yönetimlerin bölgesel ekonomiye etkileri. *Akademik Maliye Dergisi*, 14(3), 68-80.
- Tekin, H. ve Arslan, R. (2020). *E-muhasebe sistemleri ve uygulamaları*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Tutar, İ. (2016). *Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve denetim*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Türk, E. (2022). *5018 sayılı kanun ve IPSAS uyumu*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Türkoğlu, İ. (2014). Belediyelerde vergilendirme yetkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1), 421-432.
- Ulus, İ. (2020). *Kamu maliyesi ve denetim*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Ulusoy, K. (2022). *Belediye muhasebesinde dijital dönüşüm*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- UN-Habitat. (2005). *International guidelines on decentralization and strengthening of local authorities*. United Nations Human Settlements Programme.
- Ünalın, T. (2017). *Yerel yönetimler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Uysal, M. ve Ardıç, M. (2024). Bağımsız denetimde kalite kontrolden kalite yönetimine geçiş. *Denetim*, 31, 167-179.

- Yayman, H. (2019). Yerel yönetimlerde sürdürülebilir kalkınma politikaları. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 15(4), 105-120.
- Yıldırım, E. (2018). Yerel yönetimlerde mali yönetim ve muhasebe sistemi. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 40-55.
- Yıldız, N. (2021). *E-fatura ve e-defter uygulamaları*. Ankara: Maliye Bakanlığı Yayınları.
- Yılmaz, A. (2022). Yerel yönetimlerde muhasebe sistemi ve hesap planının önemi. *Kamu Denetimi Dergisi*, 17(1), 35-50.
- Yücel, T. (2021). Yerel yönetimlerde hesap verebilirlik ve mali saydamlık. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 55-70.
- Yürekli, E. (2019). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki yargı kullanımında gerçeğe uygun değer yaklaşımına etkileri. *Manas Journal of Social Studies*, 8(1), 268-283.
- Zeytin, M. (2015). *Belediyelerde muhasebe açısından çevresel faaliyetlerin denetimi ve raporlaması* (Doktora tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- 442 Sayılı Köy Kanunu. (1924, 18 Mart). *Resmî Gazete* (Sayı: 68).
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, 23 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 25531).
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu. (2005, 4 Mart). *Resmî Gazete* (Sayı: 25745).
- 5355 Sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu. (2005, 11 Haziran). *Resmî Gazete* (Sayı: 25842).
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005). *Resmî Gazete* (Sayı: 25874).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). Madde 127.

EKLER

EK 1. TRA1 BÖLGESİ BELEDİYELERİNDE MAHALLİ İDARELER HESAP PLANININ İŞLEYİŞİ VE MUHASEBE KULLANICILARININ MEMNUNİYET DÜZEYİ ANKET FORMU

Bu anket, TRA1 Bölgesi'ndeki belediyelerde muhasebe süreçlerinin etkinliğini ve muhasebe kullanıcılarının memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Anketin tamamlanması yaklaşık 7-10 dakika sürecektir.

BÖLÜM 1: DEMOGRAFİK BİLGİLER

Bu bölümde, katılımcıların genel özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

1. Cinsiyetiniz:

☐ Kadın

☐ Erkek

2. Yaş Aralığınız:

☐ 20-30

☐ 31-40

☐ 41-50

☐ 51 ve üzeri

3. Eğitim Durumunuz:

☐ Lise

☐ Ön Lisans

☐ Lisans

☐ Yüksek Lisans

☐ Doktora

4. Çalıştığınız Belediye Türü:

☐ Büyükşehir Belediyesi

☐ İl Belediyesi

☐ İlçe Belediyesi

☐ Belde Belediyesi

5. Belediyedeki Görev Süreniz:

☐ 0-1 yıl

☐ 2-5 yıl

☐ 6-10 yıl

☐ 11 yıl ve üzeri

6. Muhasebe Alanındaki Mesleki Deneyiminiz:

☐ 0-1 yıl

☐ 2-5 yıl

☐ 6-10 yıl

☐ 11 yıl ve üzeri

7. Çalıştığınız Muhasebe Birimi:

☐ Genel Muhasebe

☐ Bütçe ve Mali Kontrol

☐ Gelir-Gider Takibi

☐ Diğer (Lütfen belirtiniz): _____

BÖLÜM 2: MAHALLİ İDARELER HESAP PLANINA YÖNELİK ALGILAR VE MEMNUNİYET DÜZEYİ

Bu bölümde, belediyelerde muhasebe süreçlerinin işleyişine ilişkin görüşlerinizi belirtmeniz beklenmektedir. Lütfen aşağıdaki ifadeleri 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) - 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında değerlendiriniz.

◆ Hesap Planının İşleyişi ve Anlaşılabilirliği

1. Mahalli idareler hesap planının belediyede etkin bir şekilde uygulandığını düşünüyorum.
2. Hesap planında yer alan hesap kodları ve sınıflandırmalar açık ve anlaşılırdır.
3. Belediyelerde kullanılan muhasebe sistemleri, hesap planını etkili bir şekilde desteklemektedir.
4. Mahalli idareler hesap planının uygulanmasında teknik altyapı yeterlidir.
5. Hesap planında yapılan değişiklikler tarafıma zamanında bildirilmekte ve gerekli eğitimler sağlanmaktadır.

◆ Memnuniyet Düzeyi

6. Belediyedeki muhasebe süreçlerinden genel olarak memnunum.
7. Hesap planı uygulamaları iş yükümü artırmaktadır. (Ters madde)
8. Kullanılan muhasebe yazılımları hesap planı süreçlerini kolaylaştırmaktadır.
9. Belediyede muhasebe süreçlerine yönelik denetim mekanizmaları yeterlidir.
10. Mahalli idareler hesap planı, belediye gelir ve giderlerinin doğru yönetilmesine katkı sağlamaktadır.

◆ Eğitim ve Bilgilendirme

11. Hesap planı konusunda belediyede düzenli eğitimler verilmektedir.
12. Muhasebe kullanıcılarının hesap planına ilişkin bilgi düzeyi yeterlidir.
13. Belediyelerde muhasebe süreçlerine yönelik sürekli mesleki gelişim imkanları sunulmaktadır.

◆ Zorluklar ve Karşılaşılan Problemler

14. Hesap planının uygulanmasında idari engeller bulunmaktadır.
15. Belediyelerde muhasebe süreçlerinde karşılaşılan teknik sorunlar hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmaktadır.
16. Belediyelerin finansal raporlamasında hesap planı etkili bir rol oynamaktadır.
17. Belediyelerde muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi, hesap planı işleyişini olumlu etkilemektedir.

BÖLÜM 3: MUHASEBE SÜREÇLERİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE İYİLEŞTİRME ÖNERİLERİ

Bu bölümde, belediyelerdeki muhasebe süreçleri ve hesap planının uygulanmasıyla ilgili yaşadığınız sorunları ve çözüm önerilerinizi belirtmeniz beklenmektedir.

1. **Belediyenizde muhasebe süreçlerinde karşılaştığınız en büyük sorun nedir?**
2. **Mahalli idareler hesap planının işleyişinde iyileştirilmesi gereken en önemli alanlar nelerdir?**
3. **Hesap planının daha etkin kullanılması için önerileriniz nelerdir?**
4. **Muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesi ve otomasyonunun artırılması hakkında ne düşünüyorsunuz?**

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Emir Taha TURHAN
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	